

เอกสารวิชาเขตฯ
ห้ามนำออกจากห้องสมุด
ใช้เฉพาะ ชั้น 5 เท่านั้น



รายงานการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเส้นไหม
The Development of Artificial Flower Products from Silk

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนลักษณ์ ปัญญาพิพัฒน์

RMUTK - CARIT



3 2000 00100715 4

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2551
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ



รายงานการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม

The Development of Artificial Flower Products from Silk

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนลักษณ์ ปัญจวุฒิพัฒน์

RMUTK - CARIT



โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2551

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย ให้คำปรึกษา ติดตามผลและให้กำลังใจจนผลงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ศรีวงษ์กุล จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ กรุณาเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตรวจสอบปรับแก้รายงานวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินย์ สิงหพรเศรษฐ์ อาจารย์โสภณ หนูแดง อาจารย์รุ่งทิพา วงศ์ไพศาลฤทธิ์ คุณรมณีย์ เขียวประสิทธิ์ คุณพนิดา ขอบวณิชชา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบประเมิน

ขอขอบคุณ คุณศินีกานต์ เพื่อนพิภพ คุณณฐอร บรรณาลังค์ คุณปณณา ไชยชนะ และนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการประดิษฐ์คอกไม้ต้นแบบ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ นายสมศักดิ์ สนใจ ประธานเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการจอมพระ 1 อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ อาจารย์พุดิพัฒน์ วรโชติคิยานนท์ อาจารย์จิราทิพย์ วรโชติคิยานนท์ กรรมการประสานงานที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการติดต่อสถานที่ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและผู้เข้าฝึกอบรมในพื้นที่เขตการศึกษาอำเภอจอมพระ 1 สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัว เพื่อนคณาจารย์ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ที่เป็นส่วนสำคัญในการตรวจสอบแบบประเมินและตอบแบบประเมินการวิจัยได้เป็นอย่างดี

คุณประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่พระคุณของบิดา มารดา บุพการี ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนในการวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

รัตนลักษณ์ ปัญจุฒิพัฒน์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมและถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมแก่กลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แล้วทำการประเมินผลรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์จำนวน 110 คน ภายหลังจากการถ่ายทอดความรู้ ได้ทำการประเมินความพึงพอใจผู้รับการถ่ายทอดความรู้จำนวน 41 คน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ความเหมาะสมต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินพบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ ผลการประเมินของผู้ประเมินทั้งหมดพบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ ด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มผู้ประเมินพบว่า กลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เห็นว่า โดยภาพรวมรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากกว่ากลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้จัดทำจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม ด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย กลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เห็นว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากกว่ากลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้จัดทำจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ด้าน สำหรับผลการวิเคราะห์รูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้ประเมินนิยมมากที่สุด โดยมีผู้ที่ชอบมากกว่า 80 คน ได้แก่ แบบดอกไม้เงิน ดอกเพงพวย ดอกเล็บมือนาง ดอกบัวสายและดอกบานชื่น

ความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม พบว่าโดยภาพรวมผู้รับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งด้านขั้นตอนการอบรม ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรมและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้รับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีเพียงข้อระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมของเนื้อหา กระบวนการและลำดับขั้นตอนการเรียนรู้เข้าใจง่าย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของชิ้นงานได้ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเป็นอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมช่วยให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน ที่ผู้รับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจในระดับมาก

ABSTRACT

The objectives of this research were; to develop the product of Thai silk artificial flower, to transfer knowledge to produce the Thai silk artificial flower to Housewives Group of Tambon Jom Phra, Jom Phra District, Surin Province; to assess the style of the product, initiated by researcher, done by totally 110 users and sellers, and to assess the satisfaction of the 41 trainees after their under went the knowledge transfer process.

The result revealed that the users highly appreciated styles of the product. They also expressed their highly appreciation to the strongness, beautifulness, and usefulness of the product, if considered in the 3 characteristics of the product in details. The research further revealed that the number of users, who thought that the styles of the product initiated by researcher are appropriate, was higher than the number of sellers who thought the same. In addition, the result revealed, when considered the 3 characteristics in details, the number of users who thought that the product is strong beautiful and useful is higher than the number of sellers who thought the same. The research discovered the favorite styles, as expressed by more than 80 is Madagascar Periwinkle, Chinese Lilly, Rangoon Creeper, Water Lilly and Zinnia.

The trainees appreciated the knowledge transfer most in terms of training procedures understandings its utilization in details. They expressed their highly appreciation on the duration of the training contents learning steps its utilization for value added product and for increasing their income as supplementary occupation and its encouragement of family and community unity.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพประกอบ

บทที่

1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
ขอบเขตของโครงการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	7
2 ทบทวนวรรณกรรม	8
ผ้าไหม	9
การออกแบบผลิตภัณฑ์	23
ดอกไม้ประดิษฐ์	27
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	68
วิธีการดำเนินการวิจัย	68

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	69
การสร้างเครื่องมือ มีวิธีการและดำเนินการตามขั้นตอน	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
สรุปผลการวิจัย	71
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	
ก แบบร่าง แบบตัด และการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม	76
ข แบบประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน	121
ค แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้	
กลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์	126
ง ภาพการถ่ายทอดเทคโนโลยีโครงการวิจัย ระหว่างวันที่ 4 – 6 กรกฎาคม 2551	129
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง

1.1	หลักเกณฑ์การให้คะแนนดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติและวัสดุแปรรูป	3
4.1	ผลการประเมินสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ประเมิน	48
4.2	ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมินในภาพรวมและรายด้าน	49
4.3	ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม	50
4.4	ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน ด้านความสวยงาม	52
4.5	ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน ด้านประโยชน์ใช้สอย	54
4.6	ผลการเปรียบเทียบความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน จำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน	56
4.7	ผลการวิเคราะห์รูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประเมินชอบมากที่สุด 5 ลำดับแรก	57
4.8	ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จำแนกตามอายุ	58
4.9	ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	59
4.10	ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จำแนกตามอาชีพหลัก	60
4.11	ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	61
4.12	ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จำแนกตามการเคยผ่านการอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์มาหรือไม่	62

ตาราง

4.13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้	63
4.14 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ด้านขั้นตอนการอบรม	64
4.15 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรม	65
4.16 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	66

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 การทอผ้าไหมของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	13
2 ผ้าไหมสีพื้นของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	14
3 ผ้าไหมลายจิด	15
4 ผ้าไหมลายจก	15
5 ผ้าไหมมัดหมี่ของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	16
6 ผ้าไหมลายขกดอกของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	16
7 เส้นใยไหมแท้ และเส้นใยสังเคราะห์ที่ดึงจากฝ้าย	18
8 แก้วจากการเผา เส้นใยไหมแท้ และเส้นใยสังเคราะห์	19
9 เศษผ้าไหมที่เป็นผ้าพื้นและผ้าลาย	41
10 แบบร่างและขนาดของแบบตัด	42
11 ดินแบบและแบบร่าง	42
12 การเสริมแต่งด้วยลูกปักและเลื่อม	43
13 ผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่งด้วยดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ผ้าไหมเป็นผ้าทอของไทยที่สืบทอดกันมานานหลายร้อยปี มีพัฒนาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เพื่อให้ได้เส้นใยจากตัวไหมที่มีคุณภาพ แล้วผ่านกระบวนการสาวไหม การปั่นเส้นไหม การย้อมสี การศึกษากระบวนการทอเส้นไหมให้เป็นผืนผ้าอันวิจิตรมีลวดลายสวยงาม จนกลายเป็นผ้าไหมไทยที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง จึงถือได้ว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันมีคุณค่าที่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีตได้พัฒนาและสืบทอดจนมาถึงปัจจุบัน (วิบูลย์, 2531:1) ผ้าไหมไทยเป็นศิลปะอันควรแก่ความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ได้เป็นที่ยอมรับจากอารยะประเทศทั่วโลกว่าเป็น “ราชินีแห่งเส้นใย” จนกลายเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติไทยซึ่งควรแก่การอนุรักษ์สืบไป (ศิริ, 2545:2) นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2519 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการก่อตั้ง โครงการส่งเสริมหัตถกรรมทอผ้าของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพขึ้น เพื่อช่วยเหลือชาวไร่ ชาวนาที่ยากจนมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ โดยพระองค์ทรงเป็นผู้นำในการใช้ผ้าไหมมัดหมี่ตัดเป็นชุดฉลองพระองค์ มีทั้งรูปแบบไทยและรูปแบบสากล โปรดเกล้าฯ ให้มีการรับซื้อผ้าไหม ผ้าทอพื้นเมืองของประชาชน โดยมูลนิธิเป็นผู้บริหารและดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ จัดจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ (สุวดี, 2542:176-177) ดังที่มีปรากฏการแสดงผลิตภัณฑ์และจัดจำหน่ายที่สวนอัมพรปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งมีชื่องานว่า “ศิลป์แผ่นดิน” ดังเช่น งานครั้งที่ 5 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2550 – 13 มกราคม 2551

ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมได้พัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ จนกลายเป็นสินค้าที่หาขายได้เข้าสู่ประเทศในช่วงหลายปีที่ผ่านมามีมูลค่ามากกว่า 1,000 ล้านบาทต่อปี โดยเฉพาะมีการจำหน่ายไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2549:4) จากการสำรวจการจัดจำหน่ายสินค้าในโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ในปีพ.ศ. 2545 มีผู้บริโภคจำนวนมากซื้อผ้าทอพื้นเมืองและชุดเสื้อผ้าไหม ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 46 - 60 ปี โดยเลือกซื้อผ้าพื้นจำนวนร้อยละ 75 ผ้าจก ผ้าซิด ผ้าขิดอกจำนวนร้อยละ 12 ผ้ามัดหมี่ จำนวนร้อยละ 10 และผ้าอื่น ๆ จำนวนร้อยละ 3 และอีก 2 ปีต่อมามีปริมาณในการซื้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.9 (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2546:4)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจชุมชนโดยเน้นให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม กำลังได้รับความสนใจให้เป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน ธุรกิจชุมชน มีความหมายครอบคลุมถึงการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน แนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชนมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ได้มีการระบุแนวทางการทำงานพัฒนาว่าเป็นแบบ

บูรณาการ กล่าวคือ การพยายามประสานการพัฒนาทุกด้านเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือการพัฒนาคน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อให้นโยบายดังกล่าวบังเกิดผลเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องมีโครงการปฏิบัติการยอมรับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นแนวทางหนึ่งที่มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น หมายถึง การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชน เน้นให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพร้อมกับการพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเมือง การปกครอง โดยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ และร่วมกันทำงานภายใต้ความรัก ความเมตตาความเอื้ออาทร ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน (สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540:125-135)

ตามนโยบายของรัฐบาลที่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อการผลิตงานหัตถกรรมพื้นเมืองที่ขาดมาตรฐาน จึงทำให้เกิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และธุรกิจวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีบทบาททำให้ชุมชนมีรายได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการใช้ผ้าไหมและผ้าทอสำเร็จรูปเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมสูงขึ้น ปริมาณของเศษผ้าไหมก็มีปริมาณมากตามไปด้วย ผู้ประกอบการดั้งเดิมและผู้ประกอบการย่อยที่ยังเห็นคุณค่าของเศษผ้าไหม ได้นำเศษผ้าเหล่านั้นมาดัดเย็บหรือประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่ง เช่น หมอนอิง กระเป๋า หมวก หรือกล่องบรรจุภัณฑ์ แต่ก็มีเศษผ้าไหมที่มีขนาดเล็กย่อยคงเหลืออยู่อีกมากมาย มีคุณค่าพอที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น การประดิษฐ์ดอกไม้ ตัวสัตว์ ตัวแมลง และสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ ที่ใช้โครงขอบกลีบด้วยลวดสีต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประดับตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องใช้ ตามรูปแบบที่กลุ่มแม่บ้านประดิษฐ์ตาม ๆ กันมาอย่างไม่จริงจังเท่าที่ควร ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำจากเศษผ้าไหมก็เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้มีอาชีพใหม่สร้างรายได้ให้กับประเทศ ช่วยลดจำนวนขยะจากเศษผ้าไหม โดยใช้เศษผ้าไหมที่เหลือเป็นเศษขนาดเล็กย่อยมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ประยูกใดในรูปแบบต่าง ๆ เป็นงานหัตถกรรมที่ทุกคนในครอบครัวและชุมชนทำได้ไม่ยากนัก สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการเสริมแต่ง ด้วยลูก ลูกปัด เลื่อม หรือวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นให้เกิดความสวยงาม เพื่อนำไปประกอบตกแต่งเสื้อผ้า ประดับเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ และเครื่องตกแต่งบ้านเรือนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการสำรวจขั้นต้นที่กลุ่มแม่บ้านตำบลนกกอก อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา และกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นกลุ่มผลิตผ้าไหมด้วยการทอมือ มีการดัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าไหมจำหน่ายเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ปรากฏว่ามีเศษผ้าไหมจำนวนมากพอที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ในจังหวัด

ใกล้เคียง ก็มีการผลิตผ้าไหม และเสื้อผ้าสำเร็จรูปเช่นเดียวกัน ถ้าได้นำเศษผ้าไหมเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ให้มีมูลค่าเพิ่มก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น สามารถประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจะมีกรรมการกลุ่มหนึ่งที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านดอกไม้ประดิษฐ์เป็นผู้ร่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติและวัสดุแปรรูปได้อย่างกว้าง ๆ ไว้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 หลักเกณฑ์การให้คะแนนดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติและวัสดุแปรรูป

ลักษณะที่ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสิน (คะแนน)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ลักษณะทั่วไป	ต้องมีรูปแบบและสัดส่วนที่เหมาะสม	4	3	2	1
	วัสดุธรรมชาติหรือวัสดุแปรรูปที่นำมาใช้ต้องเหมาะสมสะอาด ไม่มีสิ่งสกปรก ไม่เปราะเปื้อน และไม่มีราปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดชิ้นงาน	4	3	2	1
สี	ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นการย้อมสีด้วยเทคนิคสมัยใหม่ เมื่อสัมผัสสีต้องไม่ติดมือ	4	3	2	1
การประกอบด้วยวัสดุอื่น ๆ (ถ้ามี)	ต้องคิดแน่น มีความประณีต และไม่มีตำหนิที่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงาม	4	3	2	1
การเคลือบเงา (ถ้ามี)	ส่วนที่เคลือบเงาต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ดหรือเป็นก้อน และไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ และเสียรูปทรง และสีไม่ดำหรือหลุดออก	4	3	2	1

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รูปแบบ วิธีการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่มีอยู่ในครัวเรือนใช้ความรู้และทักษะพื้นฐานในการเย็บ ปัก ถัก ร้อย

ให้เป็นดอกไม้ประดิษฐ์รูปแบบที่สามารถนำไปใช้งานในชีวิตประจำวันได้ง่าย สะดวก สวยงาม รวมถึงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้ทำการตกแต่งด้วยดอกไม้จากเศษผ้าไหม จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นมาให้เห็นอย่างชัดเจน มีความงดงามแปลกตากว่าผลิตภัณฑ์เดิม ได้แก่ ใช้ประกอบตกแต่งเสื้อผ้า กระเป๋า หมวก เข็มขัด รองเท้า ม่าน มูลี่ กีบติดผม เป็นต้น ทำให้สินค้าเหล่านี้มีจุดเด่นน่าจะได้รับ ความนิยมน่าจะยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม
- 1.2.2 เพื่อประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม
- 1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม จำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน
- 1.2.4 เพื่อถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมแก่กลุ่มแม่บ้าน
- 1.2.5 เพื่อประเมินผลการถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม โดยพิจารณาจากความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1.3.1 สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญแตกต่างกันมีความพึงพอใจในแต่ละด้านและภาพรวมต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมแตกต่างกัน

1.4 นิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ศัพท์บางคำที่มีความหมายและขอบเขตจำกัดดังนี้

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ทดลอง ออกแบบ ประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อนำไปประกอบตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง กระบวนการค้นคว้า การออกแบบ การแก้ไขและปรับปรุง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่มีคุณสมบัติ คุณภาพและมีคุณค่าแก่การใช้สอยประกอบตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ตกแต่งจากผ้าที่ทอจากเส้นไหม อาทิเช่น กลุ่มผ้า ผืนสำเร็จ กลุ่มเสื้อผ้า กลุ่มเครื่องประกอบเครื่องแต่งกาย กลุ่มเครื่องประดับ กลุ่มเครื่องตกแต่งสถานที่ และกลุ่มของขวัญของที่ระลึก

ดอกไม้ประดิษฐ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมให้มีรูปร่างลักษณะเหมือนดอกไม้ในธรรมชาติจากเศษผ้าไหมที่ได้จากการใช้เศษไหมสีพื้นและเศษไหมที่มีลวดลาย ซึ่งเหลือจากการใช้ประโยชน์ในการตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้อื่น ๆ ให้เป็นดอกไม้ประดิษฐ์ที่สวยงามเพื่อนำไปประกอบตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้

ผ้าไหม หมายถึง ผ้าทอมือหรือผ้าทอเครื่องถ้วยเส้นใยที่สาวจากรังไหม มีความแข็งแรง มีผิวสัมผัสมันวาว มีสีและลายผ้าสวยงามกว่าผ้าที่ทอจากเส้นใยธรรมชาติอื่น ๆ

เศษผ้าไหม หมายถึง ผ้าไหมชิ้นเล็ก ๆ ที่เหลือจากผืนผ้าหรือเหลือจากการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือผืนผ้าเครื่องใช้ทั่วไป ผู้วิจัยออกแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเพื่อนำไปใช้ประกอบตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้

ต้นแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้วิจัยออกแบบและประดิษฐ์เพื่อนำไปใช้ประกอบตกแต่งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้

การสร้างมูลค่าเพิ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่มีความประณีตด้วยฝีมือการตัดเย็บ การประกอบกลีบดอก เกสร และเสริมแต่งด้วยวัสดุตกแต่งที่เป็นวัตถุดิบและวัสดุธรรมชาติได้อย่างไม่สิ้นเปลือง ไม่สูญเสียมูลค่าทางการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้คุ้มค่าเพื่อประสิทธิผลที่ยั่งยืน โดยศึกษาและประยุกต์แนวคิด วิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้มีคุณค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่อาศัยภูมิปัญญาของชุมชน

การออกแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม หมายถึง การออกแบบดอกไม้จากเศษผ้าไหม โดยมีการวิเคราะห์หาข้อมูลความต้องการของตลาดที่ต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะของผ้าไหมที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนกลุ่มที่มีปริมาณของเศษผ้าไหมเป็นสำคัญ การเลือกรูปแบบของดอกไม้ การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่ตรงกับการใช้สอยของผู้บริโภค

การตกแต่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง การนำดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมไปประกอบตกแต่งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ การประกอบเสริมแต่งกับผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ โดยใช้องค์ประกอบการออกแบบช่วยกำหนดภาพรวมของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้าให้แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม ให้มีความสวยงามแปลกตา เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้ามากขึ้นอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะ สามารถตกแต่งได้ทั้งแบบดาดและตกแต่งแบบชั่วคราว

1.5 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.5.1. การวิจัยครั้งนี้จะทำการออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมจำนวน 16 รูปแบบ

1.5.2. ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์เหล่านี้จะนำไปตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ได้แก่ เม็ดกระดุม ต่างหู เข็มกลัดติดเสื้อ โบผูกผม ที่คาดผม กิ๊บติดผม เป็นต้น ประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ ได้แก่ กล้อง ซอง ถุง กรอบรูป สายรัดผ้าเช็ดมือ ปลอกหมอน ปลอกสายนิรภัย โคมไฟ โคมบาย รองเท้า กระเป๋า หมวก เข็มขัด เป็นต้น

1.5.3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผู้วิจัยออกแบบและประดิษฐ์ โดยผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ประกอบเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึกในเขตกรุงเทพมหานคร

1.5.4. ถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม จะทำการถ่ายทอดให้กลุ่มแม่บ้าน ตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

1.5.5. การประเมินผล การออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมและการถ่ายทอดความรู้ การประดิษฐ์ดอกไม้ ดำเนินการในวันที่ 4 - 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

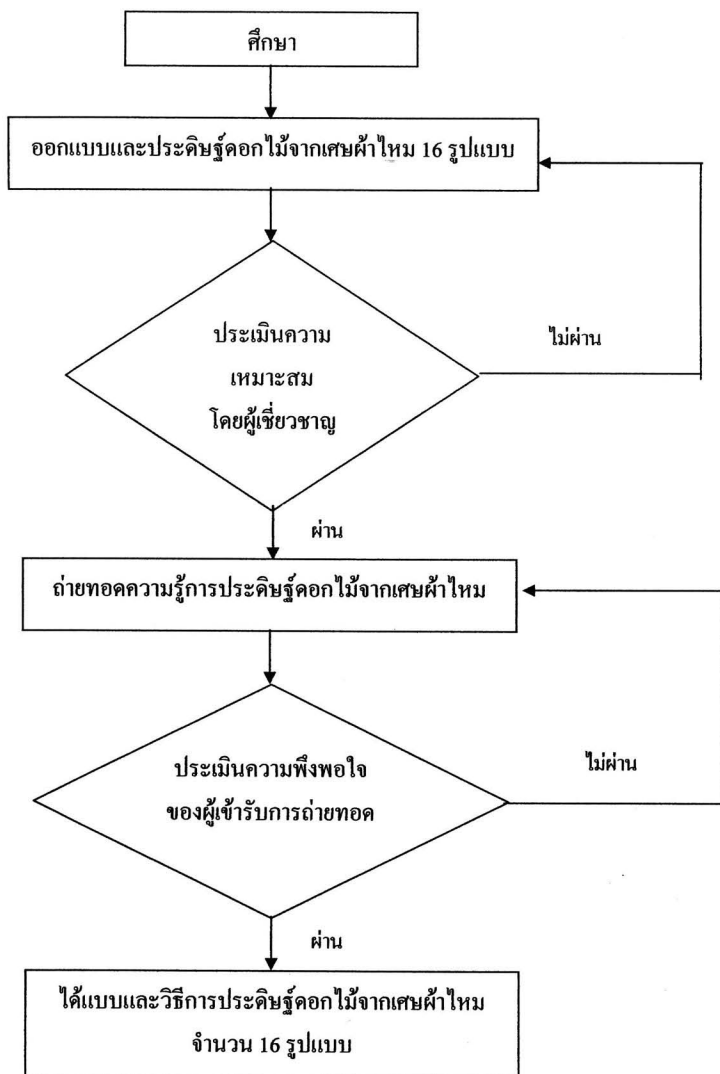
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.6.1 เป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของเศษผ้าไหม

1.6.2 เป็นแนวทางให้กับการเพิ่มมูลค่าของเศษผ้าชนิดอื่น ๆ

1.6.3 เป็นการสร้างอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านและผู้สนใจ

1.7 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย (Conceptual Framework)



บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมได้ทำการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาจากหนังสือ ตำรา สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ

2.1 ผ้าไหม

- 2.1.1 ความหมายของผ้าไหม
- 2.1.2 ประวัติความเป็นมาของผ้าไหม
- 2.1.3 แหล่งผลิตผ้าไหม
- 2.1.4 ชนิดของผ้าไหม
- 2.1.5 การย้อมสีผ้าไหม
- 2.1.6 การพิจารณาเลือกและการดูแลรักษาผ้าไหม
- 2.1.7 ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม

2.2 การออกแบบผลิตภัณฑ์

- 2.2.1 ความหมายการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 2.2.2 หลักเกณฑ์การออกแบบ
- 2.2.3 องค์ประกอบของการออกแบบ

2.3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ประดิษฐ์

- 2.3.1 ความหมายของดอกไม้ประดิษฐ์
- 2.3.2 ประเภทของดอกไม้ประดิษฐ์
- 2.3.3 วัสดุที่ใช้ประดิษฐ์ดอกไม้
- 2.3.4 ขั้นตอนการประดิษฐ์ดอกไม้
- 2.3.5 ประโยชน์และคุณค่าของดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้า
- 2.3.6 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้า
- 2.3.7 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมกับหลักเกณฑ์การคัดสรรผลิตภัณฑ์

2.1 ผ้าไหม

2.1.1 ความหมายของผ้าไหม

ผ้าไหม หมายถึง ผ้าทอจากเส้นใยไหม ที่สาวจากรังไหม มีความคงทนอยู่ในตัว เป็นเงาแวววาว สัมผัสอ่อนนุ่ม สีสันสดใสโดยย้อมสีด้วยส่วนต่าง ๆ ของพืชหลายชนิดและสีทางเคมี ปัจจุบันผ้าไหมมีสีสดเข้ม งดงาม ลวดลายบนผืนผ้ามองเห็นได้ชัดเจน ความคงทนของสีมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น สีไม่ตกหรือสีซีดจางเร็วเกินไป ผ้าไหมมีทั้งผ้าพื้น ผ้าพิมพ์ ผ้ามัดหมี่ ผ้าจิด ผ้าจก และผ้ายก มีทั้งการผลิตผืนผ้าด้วยมือและผลิตโดยใช้เครื่องจักรในระบบอุตสาหกรรม จึงทำให้ผ้าไหมมีคุณภาพดี มีความเรียบสม่ำเสมอ ราคาถูกลง (วิไลพร และ ทศนีย์, 2535:17)

2.1.2 ประวัติความเป็นมาของผ้าไหม

ผ้าไหมไทยเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงเลื่องลือไปยังต่างชาตินานขึ้น เพราะการผลิตผ้าไหมไทยได้รับการพัฒนาจากทอแบบพื้นบ้านที่ใช้ตะกอเพียง 2 ตะกอ ทำการยกเส้นด้ายขึ้น เพื่อสอดเส้นด้ายพุ่งไปให้เกิดผืนผ้าเท่านั้น (ศิริ, 2549:17) การพัฒนาการทอผ้าไหมแบบพอลอยุ่พอกันในครอบครัว ทอผ้าใช้กันเองในพิธีกรรมต่าง ๆ ทอเพื่อใช้แลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภค เครื่องบริโภค โดยการใช้กักระดุกและกักระดามาากกว่าการทอในระบบอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมการทอผ้าไหมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบทไทย ที่มี การเปลี่ยนแปลงควบคู่กันไปผ้าไหมไทยที่ส่งออกจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ในประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เบลเยี่ยม และญี่ปุ่นเป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2537:3-4) การทอผ้าแต่ละท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นศิลปะที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ ของชุมชน ชนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละภูมิภาค มีลักษณะเฉพาะตัวของตนเองที่วิวัฒนาการสืบทอดมายาวนาน ในด้านเทคนิคการทอ การย้อมสี การคิดลวดลาย และรูปแบบด้วยฝีมือที่แสดงถึงเอกลักษณ์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างชาญฉลาด (เพียวและคณะ, 2532:45)

ผ้าไหมมีความเกี่ยวข้องกับคนไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2400-2800 ปี จากหลักฐานของเศษผ้าไหมที่ติดอยู่กับภาโลสารีคของบ้านเชียงและเศษเส้นไหมที่พบในบ้านนาดี อำเภอนองน่าน จังหวัดอุดรธานี จากจดหมายเหตุของท่านราชทูตจีน เข้ามาสัมพันธ์ไมตรีในกรุงสุโขทัย ได้บันทึกถึงชุดฉลองพระองค์ของกษัตริย์ในสมัยสุโขทัย ว่าใช้ผ้าชั้นสูง ซึ่งส่งเข้ามาจากประเทศจีน ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าแพร ผ้ากำมะหยี่ (ศิริ, 2545:7) นอกจากนี้ในสมัยสุโขทัย เริ่มมีการทอผ้าสีต่าง ๆ เพื่อใช้ตกแต่งอาคารบ้านเรือนมากยิ่งขึ้น (กองวิชาการ, 2545:2) สมัยกรุงศรีอยุธยาพระมหากษัตริย์ทรงใช้ผ้าไหมเป็นเครื่องปูนบำเหน็จรางวัลแทนเงินเดือนปีละหน เรียกว่า “ผ้าหว่ารายปี” (พัชรภรณ์, 2545:12-13)

กรุงรัตนโกสินทร์เป็นสมัยที่มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง ได้นำผลผลิตจากการทอผ้าไหมที่สืบทอดกันมายาวนาน ซึ่งมีชนหลายกลุ่มที่มีความแตกต่างด้วยเชื้อชาติและภาษา แตกต่างทั้งวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อของแต่ละภูมิภาค จนกระทั่งมาถึงในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 5 ได้มีการสนับสนุนให้มีการปลูกต้นหม่อนเลี้ยงไหมกันทั่วไป โดยเฉพาะภาคอีสานมีการเลี้ยงไหมมากที่สุด แต่เส้นไหมที่ได้นั้นหยาบ ไม่สม่ำเสมอ นำไปทอเป็นผืนผ้าอย่างใดไม่ได้ต้องมีการสังข์ไหมดิบและผ้าไหมชนิดต่าง ๆ จากต่างประเทศเข้ามาใช้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นพระองค์จึงทรงมีพระราชดำริจะบำรุงอุดหนุนการเลี้ยงไหม เพื่อให้เพียงพอต่อการอุปโภคภายในประเทศโดยไม่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2444 กระทรวงเกษตรธิการ ซึ่งมีเจ้าพระยาเทเวศวงษ์วิวัฒน์ เป็นเสนาบดีได้จ้างผู้เชี่ยวชาญการปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมชาวญี่ปุ่น โดยมีศาสตราจารย์โทยาม่า (Kametarō Toyama) เป็นหัวหน้าคณะเข้ามาทำการสำรวจหาแหล่งในการปรับปรุงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของไทย

พ.ศ. 2445 กระทรวงเกษตรธิการได้ให้คณะผู้เชี่ยวชาญ หม่อนไหม สาวไหม เพื่อหาความรู้สำหรับใช้เป็นแนวทางพิจารณาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงการปลูกต้นหม่อนเลี้ยงไหม รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ข้าหลวงในสมเด็จพระพันปีหลวงฝึกหัดใช้เครื่องสาวไหมของญี่ปุ่นชนิดหมุนด้วยมือและใช้เท้าเหยียบ

พ.ศ. 2466 รัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมช่างไหมขึ้น โดยมีพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงศ์ เป็นอธิบดีที่ว่าการตั้งอยู่ทุ่งศาลาแดงโดยกรมช่างไหมจะมีหน้าที่ดังนี้

1. จัดการบำรุงพันธุ์ไหมที่เลี้ยงแล้วให้ดีขึ้น
2. แนะนำให้ราษฎรทำสวนหม่อนและเลี้ยงไหมตามแบบวิธีการอย่างใหม่
3. ฝึกหัดให้ราษฎรสาวเส้นไหมตามวิธีใหม่ โดยใช้เครื่องสาวไหมชนิดสามัญของญี่ปุ่น

ที่ใช้หมุนด้วยมือ หรือที่เท้าเหยียบ

4. แก้ไขเปลี่ยนแปลงเครื่องทอผ้าให้ดีขึ้นและฝึกหัดราษฎรให้รู้จักการทอผ้าชนิดต่างๆ ที่นิยมใช้กันทั่วไป

พ.ศ. 2447 ตั้งสาขาช่างไหมขึ้นที่มณฑลนครราชสีมาและเปิดโรงเรียนช่างไหมขึ้นที่ตำบลทุ่งศาลาแดง

พ.ศ. 2448 กรมช่างไหมได้ตั้งสาขาขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่บุรีรัมย์ เรียกว่า กองช่างไหมเมืองบุรีรัมย์

พ.ศ. 2450-2452 กรมช่างไหมได้ทดลองส่งเจ้าพนักงานชาวญี่ปุ่นออกไปสอนการทำสวนหม่อนเลี้ยงไหมและการสาวไหม ตามวิธีสมัยใหม่ซึ่งได้ทดลองแล้วพบว่าดีกว่าวิธีเก่าที่ราษฎรปฏิบัติกันอยู่ ให้แก่ราษฎรในอำเภอพุทไธสง มณฑลนครราชสีมา จากการทดลองสอนพบว่า ความเป็นไปได้ทำการสอนเพิ่มอีก 3 อำเภอ คือ

1. อำเภอรัตนบุรี
2. อำเภอสุวรรณภูมิ
3. อำเภอพยุหะภูมิพิสัย

นอกจากสอนการทำไหมแล้ว กรมช่างไหมยังมีแผนจะแจกพันธุ์ไหมให้แก่ราษฎรปีละ 3 - 4 ครั้ง โดยในครั้งแรกได้แจกเมื่อเดือนพฤษภาคม ร.ศ.127 (พ.ศ.2452) ให้แก่ราษฎรในอำเภอพุทไธสง 110 คน อำเภอรัตนบุรี 84 คน ได้รับตั้งแต่คนละ 25 แม่พันธุ์ขึ้นไป

พ.ศ. 2455 กระทรวงเกษตรธิการ ได้ยกเลิกกรมช่างไหมสาขาต่าง ๆ เนื่องจากรัฐบาลให้เหตุผลว่าได้สิ้นเปลืองเงินงบประมาณในการอุดหนุนงานนี้มากเป็นเงินจำนวนล้านบาท แต่ผลที่ได้ไม่คุ้มค่า รัฐบาลจึงได้ตกลงยกเลิกการบำรุงการทำไหม เพื่อจะได้นำเงินไปช่วยบำรุงกิจกรรมอย่างอื่น หลังจากนั้นการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมซบเซาไป แต่ราษฎรก็ยังคงเลี้ยงไหมกันเป็นประเพณีสืบต่อกันไป

พ.ศ. 2475 ทางราชการกลับมาพิจารณาเรื่องไหมอีกครั้ง โดยการจัดตั้งโรงงานสาวไหมขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยกระทรวงเศรษฐการได้ซื้อเครื่องจักรจากประเทศอิตาลี จำนวน 48 อ่าง สาวได้เส้นไหมอ่างละ 600 กรัมต่อ 10 ชั่วโมง

พ.ศ. 2484 กรมเกษตรและกรมประมงตั้งหมวดส่งเสริมการเลี้ยงไหมขึ้น 5 แห่ง คือหมวดการเลี้ยงไหมปากช่อง พุทไธสง หนองคายชนบท และร้อยเอ็ด สังกัดกองพืชพันธุ์ โดยมีหม่อมเจ้าลักษณะ เกษมสันต์ เป็นหัวหน้ากอง

พ.ศ. 2494 ได้ยกฐานะเป็นสถานีส่งเสริมการเลี้ยงไหม สังกัดแผนกส่งเสริมการเลี้ยงไหม กองส่งเสริมและเผยแพร่ หลังจากนั้นประมาณ 7 ปี ก็ได้ยุบสถานีส่งเสริมการเลี้ยงไหมปากช่องย้ายไปสร้างขึ้นใหม่ที่อุบลราชธานี

พ.ศ. 2500 มีกรมส่งเสริมได้โอนแผนกการส่งเสริมการเลี้ยงไหมมาอยู่กับกองการค้นคว้า และทดลอง มีหน้าที่ศึกษาวิจัยปรับปรุงพันธุ์หม่อนและพันธุ์ไหม ปัจจุบันเป็นสถาบันวิจัยหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร

พ.ศ.2511 ได้มีการสถาปนากรมส่งเสริมการเกษตรขึ้นเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งานด้านการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมก็ได้เป็นแผนงานหนึ่งของกรม ซึ่งในปัจจุบันคือกลุ่มส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริม

การเกษตร มีหน้าที่ดำเนินการส่งเสริมการผลิตปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและด้านการตลาดหม่อนไหมไทย

พ.ศ. 2519 ด้วยพระมหากษัตริย์คุณขององค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงโปรดเกล้าให้ความสนับสนุนการทอผ้าไทย ในแต่ละภูมิภาคเกิดการตื่นตัวและรู้จักอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงพัฒนาการทอผ้าพื้นเมืองเริ่มสืบค้นลวดลาย การย้อมสี รูปแบบการทอผ้าไหมด้วยมือ มีความก้าวหน้าจนเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และผ้าไหมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีผลให้แต่ละกลุ่มชนรู้จักรักบ้านเกิดของตนเอง ลดการย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานในเมืองใหญ่ ตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็เริ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นโยบายของรัฐบาลที่เข้ามามีบทบาทและสนับสนุนโครงการธุรกิจวิสาหกิจชุมชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และการทำธุรกิจขนาดย่อม ที่ช่วยผลักดันให้ชุมชนได้มีโอกาสร่วมกันคิด ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์ด้วยกัน

2.1.3 แหล่งผลิตผ้าไหม

จากการสืบทอดการทอผ้าไหมมาเป็นระยะเวลายาวนานของเกษตรกร ที่มีการทอผ้าหลังจากที่ครอบครัวเกษตรกรใช้เวลาว่างจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน มาทอผ้าเป็นอาชีพเสริม จนมาถึงในปัจจุบัน วิชาการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมสิ่งทอเข้ามามีบทบาท อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้งานหัตถกรรมสิ่งทอมีลวดลาย สี สัน รูปแบบ ที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อ คามรสนิยม ในแง่มุมมองของความงามแต่ละกลุ่ม (ปริมรัตน์, 2542:12) กลุ่มการทอผ้าไหมและการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของแต่ละภูมิภาค มีการตั้งชื่อ ดังกลุ่มที่ชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มภาคกลาง เป็นกลุ่มที่ราบลุ่มของแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสายต่าง ๆ เช่น แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำบางปะกง ฯลฯ ผ้าทอกลุ่มนี้มีเชื้อสายไทพวน ลาวโซ่ง ไทครั้ง ผ้าทอที่มีชื่อว่า ผ้าจก ผ้ามัดหมี่ ผ้าลายแดงโม ผ้าทอกระเหรี่ยง ผ้าทอมัน แหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ จังหวัดลพบุรี ราชบุรี อุทัยธานี นครสวรรค์ สุพรรณบุรี ชัยนาท เพชรบุรี จะเข้เกรา เป็นต้น (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2545:7-36)

2. กลุ่มภาคเหนือ เป็นกลุ่มทอผ้าที่มีเชื้อสายไทพวน ไทใหญ่ ไทลื้อ ลัวะ กระเหรี่ยง ทอผ้าที่มีชื่อว่า ผ้าจก ผ้าลายน้ำไหล ผ้ายก ผ้าทอชาวเขา แหล่งผลิตผ้าที่สำคัญได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ สุโขทัย แม่ฮ่องสอน

3. กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกลุ่มทอผ้าเชื้อสายลาว ไทภูพาน เขมร กูไท ผ้าที่ทอมีชื่อว่า มัดหมี่ แพร่วา ผ้าจก ไหมทอมือ แหล่งที่ผลิตที่สำคัญ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา กาฬสินธุ์ ชัยภูมิ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด อุตรดิตถ์ สกลนคร มุกดาหาร ยโสธร (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2545:117)

4. กลุ่มภาคใต้ เป็นกลุ่มทอผ้าที่ได้รับอิทธิพลจากมาเลเซีย จีน อินเดีย เปอร์เซีย อาหรับ ผ้าทอภาคใต้เป็นผ้าทอขกดอก หรือเรียกว่าการทอผ้ายก ชื่อที่เรียกมักเรียกตามชื่อของหมู่บ้านหรือจังหวัด แหล่งที่ผลิตที่มีชื่อเสียงและมีจำนวนมากที่สุด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับจังหวัดตรัง สงขลา (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล,2545:159)



ภาพที่ 1 การทอผ้าไหมของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

2.1.4 ชนิดของผ้าไหมไทย

2.1.4.1 ผ้าไหมพื้น เป็นผ้าไหมที่ทอลายซัด โดยใช้เส้นยืน และเส้นพุ่งธรรมดาตลอดกันทั้งผืน ผ้าที่ออกมาจะเป็นผ้าสีพื้นเรียบ ไม่มีลายโดยใช้เส้นยืนและเส้นพุ่งเป็นสีเดียวกันหรือใช้สีต่างกันก็ได้ ผ้าที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปมาตรฐานของผ้าไหมไทย แบ่งออกเป็น 8 ชนิดได้แก่

1. ผ้าไหมไทยชนิดบางมากพิเศษ (Shear Weight)
 2. ผ้าไหมไทยชนิดบางมาก (Light Weight) ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 40 ดิเนียร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 34 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (85 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักตั้งแต่ 59 กรัม ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 95 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (50 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 80 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)
3. ผ้าไหมไทยชนิดบาง (Medium Weight) ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 80 ดิเนียร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 32 เส้น ต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (80 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 95 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 143 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (80 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 120 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)
4. ผ้าไหมไทยชนิดหนา (Heavy Weight) ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า

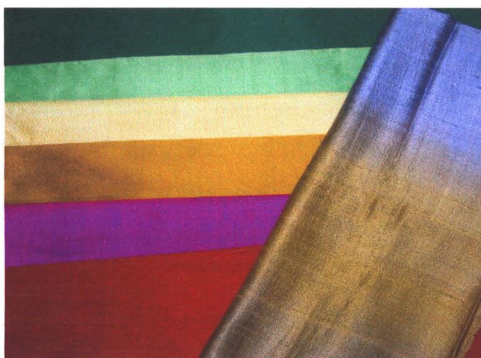
80 ดีเนียร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 32 เส้น ต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (80 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 143 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 179 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (120 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 180-190 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

5. ผ้าไหมไทยชนิดหนาหนัก (Extra Heavy Weight) ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 80 ดีเนียร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 32 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (80 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 179 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 275 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (150 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 230 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

6. ผ้าไหมไทยชนิดหนาพิเศษ (Drapery Weight) ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 120 ดีเนียร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 24 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (60 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 179 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 275 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (150 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 230 กรัม ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

7. ผ้าไหมไทยชนิดหนาพิเศษ (Upholstery Weight) ต้องทอด้วยไหมยืนที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 160 ดีเนียร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 8 เส้นต่อระยะหนึ่งเซนติเมตร (20 เส้นต่อระยะหนึ่งนิ้ว) และต้องมีน้ำหนักเกิน 239 กรัมขึ้นไป ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางเมตร (200 กรัมขึ้นไป ต่อเนื้อที่หนึ่งตารางหลา)

8. ผ้าไหมไทยชนิดมีสิ่งอื่นประกอบเพื่อตกแต่ง (Decorated Thai Silk)



ภาพที่ 2 ผ้าไหมสีพื้นของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

2.1.4.2 ผ้าไหมที่มีลวดลาย

การทอผ้าไหมที่มีลวดลายเป็นเครื่องแสดงถึงศิลปะภูมิปัญญาของชุมชน โดยนำเส้นไหมทอด้วยกรรมวิธีที่แตกต่างกัน ตามกระบวนการสั่งสมทางภูมิปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้

การทดลอง พัฒนาการด้านการประดิษฐ์ตกแต่งเป็นลวดลายให้เกิดเป็นผืนผ้าจิด ผ้าจก ผ้ามัดหมี่ ผ้าทอยก ดอก เป็นต้น

1. **ผ้าไหมลายจิด** หมายถึง การทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่าง ๆ ขึ้นมา โดยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษในระหว่างการทอ เพื่อให้เกิดลวดลายที่โดดเด่นกว่าสีพื้น วิธีการทำคือ ใช้ไม้เขี่ยหรือตะกิด เพื่อช้อนเส้นด้ายขึ้นขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งไปตามแนวที่ถูกจัดช้อน จังหวะการสอดเส้นด้ายพุ่งนี้เองที่ทำให้เกิดเป็นลวดลายต่างๆ



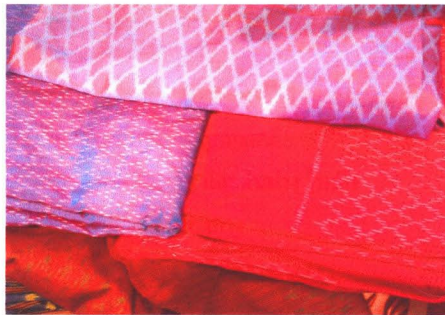
ภาพที่ 3 ผ้าไหมลายจิด

2. **ผ้าไหมลายจก** หมายถึง การทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่าง ๆ โดยเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้นลง วิธีการคือ ใช้ขนเม่น ไม้ หรือนิ้ว สอดเส้นด้ายขึ้นขึ้นแล้วสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นลวดลายเป็นช่วง ๆ สามารถทำสลับสีลวดลายได้หลากหลาย ซึ่งจะแตกต่างจากการจิดตรงที่จิดเป็นการใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษเพียงสีเดียว การทอผ้าวิธีจกใช้เวลานานมากมักทำเป็นผืนผ้าหน้าแคบใช้ต่อกับตัวชิ้นเรียกว่า “ชิ้นตีนจก”



ภาพที่ 4 ผ้าไหมลายจก

3. **ผ้าไหมมัดหมี่** หมายถึง การทอผ้าที่ใช้เทคนิคการมัดและการย้อม เริ่มจากนำเส้นไหมมาข้อมสีแล้วมัดบริเวณที่ต้องการเก็บไว้ เมื่อนำไปย้อมสีอื่นจะได้ไม่ติดสี ซึมเข้ามาเพียงบางส่วน โดยย้อมเรียงลำดับจากสีอ่อนไปหาสีเข้มจนครบ ตามลวดลายที่กำหนด หลังจากนั้นจึงนำด้ายกรอเข้าหลอดตามลำดับ แล้วนำไปทอจะเกิดลวดลายบนพื้นผ้าที่มีลักษณะคลาดเคลื่อนเล็กน้อย อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมัดหมี่ การทอผ้าชนิดนี้จึงต้องอาศัยความชำนาญในการมัดข้อม และทอเป็นอย่างมาก ผ้ามัดหมี่มีอยู่หลายชนิด ได้แก่ มัดหมี่เส้นพุ่ง มัดหมี่เส้นยืน และมัดหมี่เส้นพุ่งและเส้นยืน



ภาพที่ 5 ผ้าไหมมัดหมี่ ของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

4. **ผ้าไหมลายยกดอก** หมายถึง การทอให้เกิดลวดลาย โดยการยกตะกอแยกด้ายเส้นยืน และในบางครั้งการยกดอกจะมีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งจำนวนสองเส้น หรือมากกว่านั้นเข้าไปในพื้นผ้า ลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งได้แก่ ลายปราสาท ลานธรรมาสน์ ลายสัตว์ ลายพืช ลายจากสิ่งของเครื่องใช้ และลายเรขาคณิต



ภาพที่ 6 ผ้าไหมลายยกดอก ของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

2.1.5 การย้อมสีผ้าไหม

นอกจากการเลือกใช้ผ้าไหมที่เป็นสีพื้นขาวนวลหรือเหลืองอ่อนเพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมขาดความน่าสนใจไปอย่างน่าเสียดาย สีที่เข้ามาช่วยให้ผ้าไหมมีความสวยงาม และแปลกตาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผ้าไหมมีราคาที่สูง มีสีที่โดดเด่นกว่าผ้าชนิดอื่น สีที่นิยมนำมาใช้ย้อมเส้นใยและผืนผ้ามีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้

1. **สีย้อมธรรมชาติ** สีย้อมธรรมชาติส่วนใหญ่ที่ได้จากพืช เปลือกไม้ ใบไม้ ลูกไม้ และรากไม้ มีขั้นตอนเพื่อที่จะนำมาทำเป็นสีต่างๆ ได้สวยงาม แปลกตา ต่างจากสีวิทยาศาสตร์

สีแดง	ได้จาก ดอกคำฝอย รากขมิ้น
สีน้ำเงิน	ได้จาก ดันคราม
สีเหลือง	ได้จาก แก่นขนุน ขมิ้นชัน แก่นรากคันสะเกลือ เปลือกกระโห้ หัวไพล
สีดำ	ได้จาก ลูกกระเจียว ลูกมะเกลือ
สีชมพู	ได้จาก ดันมหากาฬ และดันฝาง ใบสัก
สีน้ำตาลแก่	ได้จาก เปลือกไม้โกงกาง
สีม่วงอ่อน	ได้จาก ลูกหว้า
สีกากีแกมเขียว	ได้จาก เปลือกเพกา กับ แก่นขนุน
สีกากีแกมเหลือง	ได้จาก หมากรังกับ แก่นแกล
สีส้ม (แดงเลือดนก)	ได้จาก ลูกตะติ
สีทองอ่อน (กระดิ่งงา)	ได้จาก รากแกลง (มะพูด)
สีเขียว	ได้จาก เปลือกต้นมะริด ไม้ใบหูกวาง ใบสมอ ใบยูคา ลิปดัส
สีเปลือกไม้	ได้จาก ดันรูกฟ้า หนามทราย ไม้โกงกาง เปลือกตะนูน
สีเขียวหยก	ได้จาก ใบสบู่เลือด
สีส้มแดง	ได้จาก ดอกหางนกยูง

2. **การย้อมด้วยสีสังเคราะห์** เป็นสีที่ผลิตขึ้นมาตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีคุณสมบัติในการติดสีเส้นใยได้คงทนและติดสีอย่างสม่ำเสมอได้แก่ สีเบสิก สีแอซิด สีรีแอคทีฟ สีมอร์แดนท์ และสีแวต (ตามทศวรรษพัสตราภรณ์, 2548:62)

2.1.6 การพิจารณาเลือกและการดูแลรักษาผ้าไหม

ผ้าไหมเป็นผ้าที่ได้จากธรรมชาติเป็นสินค้าหัตถกรรม ซึ่งในแต่ละภูมิภาค จะมีรูปแบบ ลวดลายรวมถึงวัตถุดิบแตกต่างกัน ในการที่เราเลือกซื้อผ้าไหมแต่ละชิ้น ควรที่จะพิจารณา ลักษณะ ต่าง ๆ เพื่อประกอบในการตัดสินใจซื้อ เช่น

1. **เนื้อผ้า** ผ้าไหมที่ดีควรที่จะมีเนื้อแน่นพอสมควร ไม่บางเกินไป ผ้าไหมเนื้อเรียบ อาจจะ มีขี้ไหมอยู่บ้าง ส่วนใหญ่เนื้อหนาจะมีขี้ไหมอยู่ทั่วทั้งผืน ทั้งนี้จะเลือกซื้อผ้าไหม เนื้อเรียบหรือเนื้อ หนา ก็แล้วแต่รสนิยมความชอบของผู้ซื้อ

2. **ลายผ้า** ควรเลือกซื้อลายที่มีความสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน ผ้าบางชิ้นอาจจะมีลายเล็ก ใหญ่ไม่เหมือนกัน ควรต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการเลือกซื้อ

3. **สีผ้า** ควรเลือกผ้าที่มีสีสม่ำเสมอทั้งผืน สีไม่อ่อนหรือเข้มต่างกันจนเกินไป ยกเว้น ผ้า ไหมบางแบบที่มีริ้วลายของสี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมแบบนั้น ๆ เอง

การพิจารณาเลือกผ้าไหมแท้

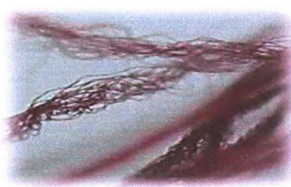
ผ้าไหมเป็นผ้าที่ได้จากเส้นใยธรรมชาติ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากเส้นใยสังเคราะห์ คือ จะมีความโปร่ง น้ำหนักเบาและถ่ายเทอากาศได้ดีกว่าเส้นใยสังเคราะห์ในปริมาณเท่ากัน แต่เส้นใย สังเคราะห์สามารถทำให้มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับผ้าไหมมาก ควรวิธีการเลือกพิจารณา ดังนี้

วิธีที่ 1 ผ้าไหมแท้ที่เนื้อละเอียดจะมีความเงา ซึ่งทอจากไหมเส้นเล็กอาจจะมีขี้ไหมอยู่ บ้างเล็กน้อย ถ้าเป็นผ้าไหมเนื้อหยาบจะมีความเงาน้อย มีขี้ไหมอยู่ทั่วทั้งผืน ซึ่งเป็นธรรมชาติ ของผ้าไหมเนื้อหยาบ

วิธีที่ 2 การลองดึงเส้นไหมจากผ้าในแนวตั้งและแนวนอน เพราะผ้าไหมบางผืนอาจจะ มีผ้าไหมแท้เพียงครั้งเดียวนั้นคือ ทางทอหรือแนวนอนอาจเป็นใยสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อสัมผัสดู แล้ว จะพบว่ามีลักษณะเนื้อหยาบและคม แต่แนวตั้งเป็นเส้นใยธรรมชาติซึ่งเมื่อสัมผัสดูแล้ว จะ พบว่ามีลักษณะเนื้อละเอียดและไม่คมแต่อย่างใด



เส้นใยไหมแท้



เส้นใยสังเคราะห์

ภาพที่ 7 เส้นใยไหมแท้ และเส้นใยสังเคราะห์ ที่ดึงจากผืนผ้า

วิธีที่ 3 วิธีการจุดไฟเผา โดยดึงเส้นใยออกมาแล้วจุดไฟและสังเกตดู ถ้าเส้นใยที่ใหม่นั้นมีลักษณะการหดตัวเล็กน้อย ไม่เป็นก้อนและอาจมีกลิ่นเหม็นไหม้คล้ายกับผมไหม้ แสดงว่าเป็นเส้นใยธรรมชาติ แต่ถ้าเส้นใยที่จุดไฟนั้น มีลักษณะหดตัว จับกันเป็นก้อนเหนียวและมีกลิ่นคล้ายพลาสติกไหม้ไฟ แสดงว่าเป็นเส้นใยสังเคราะห์

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากผลการเผา ถ้าเป็นเส้นใยจากธรรมชาติจะมีลักษณะปราะ เมื่อใช้นิ้วมือบีบหรือขยี้จะแตกเป็นผง แต่ถ้าเป็นเส้นใยสังเคราะห์จะมีลักษณะไม่เป็นเถ้าแต่จะเป็นก้อนเหนียว



เส้นใยไหมแท้



เส้นใยสังเคราะห์

ภาพที่ 8 ได้จากการเผา เส้นใยไหมแท้ และเส้นใยสังเคราะห์

การดูแลรักษาผ้าไหม

ผ้าไหมที่ซื้อมาใหม่นั้นควรจะนำไปแช่น้ำหรืออบไอน้ำเพื่อให้เนื้อผ้ามีความอยู่ตัว ก่อนที่จะนำไปตัด ขั้นตอนสำหรับการดูแลรักษาผ้าไหม มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. **การซัก** ควรซักด้วยน้ำยาซักแห้งชนิดอ่อนหรือซักด้วยน้ำยาสำหรับซักผ้าไหมโดยเฉพาะการซักด้วยมือขยี้และบิดผ้าเบา ๆ ซึ่งจะทำให้ผ้าไหมไม่เสียทรงและยับง่าย ไม่ควรแช่ผ้าไหมไว้นาน โดยเฉพาะผ้าโทนสีเข้ม ๆ

2. **การตาก** หลังจากทำการซักเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ควรสลัดผ้าเพื่อให้ผ้าคลายตัว และนำออกไปตากในที่ร่มหรือมีแดดอ่อน ๆ ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ที่สำคัญพยายามเลี่ยงตากผ้าไหมในแดดจัดๆ เพราะจะทำให้สีผ้าไหมซีดได้

3. **การรีด** ก่อนรีดผ้าไหมให้ฉีดพรมน้ำยาสำหรับรีดผ้าไหมให้ทั่ว แล้วรีดด้วยความระมัดระวัง โดยใช้ความร้อนตามที่เตารีดแต่ละชนิดกำหนด แต่ถ้าผ้าไหมยับมาก ก่อนรีดควรฉีดพรมน้ำยาให้ทั่ว แล้วพับใส่ถุงพลาสติกนำไปแช่ในช่องแช่แข็งในตู้เย็น ประมาณ 10-15 นาที แล้วจึงนำออกมารีด จะทำให้รีดผ้าไหมได้ง่ายและเรียบยิ่งขึ้น

2.1.7 ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม

กระแสด้านนิยมนและความสนใจในผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ สามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ใช้สีธรรมชาติของเส้นใยเดิม สีส้มธรรมชาติจากสมุนไพรมะขามเทศที่ได้จากพืช สัตว์ เปลือกไม้ ผล และรากไม้ ที่นำมาย้อมให้เกิดสีต่าง ๆ ที่สวยงามแปลกตา แต่ถ้านำมาผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีสีฉูดฉาดก็ต้องเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ย้อมด้วยสีวิทยาศาสตร์

1. ประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่ามากกว่าผลิตภัณฑ์จากผ้าที่ผลิตจากเส้นใยชนิดอื่น ๆ มีบุคคลรู้จักชื่นชมและปรารถนาที่จะใช้ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมด้วยเหตุผลต่าง ๆ ตามความต้องการในกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมได้ดังนี้

1.1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าสำเร็จ ผลผลิตจากการทอเส้นไหมให้เป็นผืนผ้า ออกแบบตามวัตถุประสงค์การใช้ผ้าสีพื้นทั้งผืน ผ้าสีพื้นสลับลวดลาย ผ้าที่มีลวดลายทั้งผืน หรือตกแต่งพิมพ์ลายลงบนผืนผ้าพื้น ให้เป็นเอกลักษณ์ตามคำสั่งลูกค้า ผ้าสำเร็จที่ผลิตขึ้นมาจำหน่ายมี 3 ลักษณะคือ ทอเป็นผืนยาวที่มีความยาวม้วนละ 36 หลา สำหรับจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการยกม้วนเพื่อตัดแบ่งขายปลีก บางก็ทอให้มีขนาดเฉพาะสำหรับตัดเย็บเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย หรือแบ่งส่วนที่มีสีเขียวทั้งพื้นและส่วนที่เป็นลวดลายสำหรับใช้ตัดชุดเสื้อผ้า หรือเครื่องใช้อื่น ๆ ผ้าทอเป็นยกใช้สำหรับเป็นผ้าชิ้น ผ้าหน้าแคบ ผ้าโจงกระเบน หรือชุดตัวละคร เป็นต้น

1.2 กลุ่มผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า เสื้อผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคให้ความนิยมนมากที่สุด มีรูปแบบต่าง ๆ ตามรสนิยมของผู้สวมใส่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่จัดหามาสวมใส่นั้นทำได้ 2 วิธี คือ เสื้อผ้าตามคำสั่งตัดกับเสื้อผ้าสำเร็จรูป เสื้อผ้าตามคำสั่งตัดจะได้รูปทรง แบบ สี และขนาดที่พอเหมาะกับผู้สวมใส่ แต่มีราคาค่อนข้างแพง ต้องรอเวลาการสั่งตัด ส่วนเสื้อผ้าสำเร็จรูป หมายถึงเสื้อผ้าที่เย็บเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีหลายขนาด หลายรูปแบบ ทั้งของสภาพบุรุษ สตรี เด็ก มีจำหน่ายในร้านจำหน่ายเฉพาะ ห้างสรรพสินค้า (ศรีกาญจนา, 2540:1-2) เสื้อผ้าสำเร็จรูปประกอบด้วยเสื้อผ้าที่สวมใส่เป็นทางการ ได้แก่ ชุดทำงาน ชุดเดินทาง ชุดราตรี ชุดแต่งงาน ชุดไทย เป็นต้น ส่วนเสื้อผ้าที่สวมใส่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ชุดลำลอง ผ้านุ่ง ผ้านุ่ง เสื้อ กางเกงหลวม เน้นที่ความเรียบง่ายแต่ดูดีมีเอกลักษณ์

1.3 กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกาย เครื่องประกอบการแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ตกแต่งร่างกายเพื่อให้เข้ากันและสอดคล้องกับเสื้อผ้าที่สวมใส่ ทำให้การแต่งกายมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การแต่งชุดไหมไทยหรือชุดผ้าไหมสีพื้นเรียบ ๆ ควรเลือกใช้ผ้าที่มีลวดลายมีสีตัดที่โดดเด่นมาพาดไหล่ เครื่องประกอบการแต่งกายที่นิยมใช้กัน ได้แก่ สไบ ผ้าพันคอ ผ้านวมไหล่ ผ้านาคเอน เนคไท ผ้าเช็ดหน้า กระเป๋ารองเท้า หมวก ยาม เป็นต้น

1.4 กลุ่มผลิตเครื่องประดับตกแต่งสถานที่ ในหลายสถานที่ที่ต้องการประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ห้องสำหรับบุคคลผู้สูงศักดิ์ สถานที่สำหรับบุคคลในสังคมชั้นสูงต้องการให้มีบรรยากาศโอ่อ่า หรูหรา การนำเสนอถึงเอกลักษณ์อันสวยงามแห่งอาณาจักรหรือถิ่นฐาน ก็จะประดับประดาด้วยผ้าไหมที่ประกอบจัดแต่งเป็นผ้าม่าน ผ้าบังตา ม่านเพดาน โคมไฟ ผ้าปู ผ้าคลุม ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ตั้ง เคียง ที่ได้พบเห็นบ่อย ๆ ได้แก่ สำหรับพระราชวัง โรงแรม สำนักงาน สถานบริการระดับสูง เป็นต้น

1.5 กลุ่มผลิตเครื่องประดับ นอกเหนือจากเครื่องประดับมีราคาสูงด้วยเพชรพลอยแล้ว เครื่องประดับจากผ้าไหมก็ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพให้มีความโดดเด่น กลมกลืนกับชุดเสื้อผ้าที่สวมใส่ และโอกาสที่เหมาะสมก็นิยมนำผ้าไหมมาประดิษฐ์เป็นต่างหู เข็มกลัดติดเสื้อ ผ้าสไบ ผ้าพาดไหล่ สร้อยคอ กิ๊บ โบ ที่คาดผม บ้างก็มีรูปแบบของดอกไม้ ผัก ผลไม้ ตัวสัตว์ รูปเรขาคณิต ให้ดูมีความแปลกตาของแต่รสนิยมของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์

1.6 กลุ่มผลิตของขวัญของที่ระลึก เทศกาลการใช้ของขวัญ ของที่ระลึก ของฝากมีมากมาย หลากหลายไปตามประเพณี และวัฒนธรรมของชนในชาติต่าง ๆ เช่น เทศกาลปีใหม่ วันเกิด วันแต่งงาน วันอำลาอาลัย งานครบรอบอายุ งานเลี้ยงฉลอง งานเปิดกิจการ งานเปิดตัวสินค้า การเยี่ยมชมกับชาวต่างประเทศ มักมีการจัดของขวัญ ของที่ระลึกเพื่อมอบแทนคำขอบคุณ เป็นเครื่องแสดงถึงน้ำใจไมตรีต่อกัน บ้างก็ใช้เป็นสื่อการแลกเปลี่ยนงานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ หรือเอกลักษณ์ของกลุ่มชนชาติที่มีคุณค่าควรแก่การมอบให้ ได้แก่ ตุ๊กตาคน สัตว์ผลไม้ ถ้อง ของทึบขลุ่ย ของแว่นตา ถ้องใส่ลิปสติก ของใส่โทรศัพท์ ถ้องใส่เครื่องประดับ ถ้วยข้าวสวย กรอบรูป ภาพประดิษฐ์ สมุดบันทึก คลับกระຈก เป็นต้น

3. แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

ความต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมของผู้บริโภค เปรียบเสมือนกล่องดำ (Black Box) ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายไม่สามารถทราบได้ จึงต้องพยายามค้นหาหรือทำความเข้าใจถึงพื้นฐานความต้องการของผู้บริโภค เพื่อผู้ผลิตจะได้ผลิตสินค้าออกมาได้ผลตามเป้าหมายของสินค้านั้น (Hankins และคณะ, 1992 :11) พฤติกรรมของผู้บริโภคแสดงออกในการแสวงหาให้ได้มาจากการซื้อ การใช้ การจับจ่ายใช้สอย จึงเกิดการประเมินสินค้าและบริการที่คาดว่าจะทำให้เกิดความต้องการได้รับความพอใจ (Schiffman และ Kanuk, 1991:5) บุคคลที่ตัดสินใจก่อนและหลังการใช้สินค้าและบริการจะต้องมีปัจจัยพื้นฐานมากกว่าความต้องการ แรงจูงใจ บุคลิกภาพและการเรียนรู้ เพื่อนำมาพิจารณาว่าในการตัดสินใจ (สุกร, 2544 :4) การจัดจำหน่ายแหล่งผลิตภัณฑ์จึงมีการพัฒนารูปแบบขึ้นตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นหรือชุมชน ในปัจจุบันผู้บริหารชุมชนแข่งขันสร้างผลงานและพัฒนาศักยภาพของชุมชนในสังกัดของตนเองให้มีผลิตภัณฑ์เป็นที่นิยมแก่ผู้บริโภค จึงจัดสถานที่เป็นศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งผลิตสาหิการผลิตสินค้าแปรรูปเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้อื่น ๆ ตามศูนย์สินค้าชุมชน ศูนย์ประจำอำเภอ ศูนย์ประจำจังหวัด ศูนย์ภาค ไว้จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว พ่อค้ารายย่อย พ่อค้าขายปลีก และตัวแทนจำหน่ายเข้าชมสินค้า และตัดสินใจดำเนินการขายไปตามความต้องการ

3.2 สถานประกอบการ เป็นสถานที่ผลิตสินค้าและออกแบบผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปไว้เป็นแนวตัวอย่างสูงใจ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความต้องการในการซื้อสินค้าและเป็นโอกาสการจำหน่ายขายปลีก หรืออาจได้รับใบสั่งซื้อสินค้าทั้งในและต่างประเทศ สถานประกอบการเหล่านี้ได้สร้างชื่อเสียงไว้เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ได้แก่ บริษัท ชินวัตรไหมไทย ร้านจิมทอมสัน เป็นต้น

3.3 ศูนย์ศิลปาชีพ หรือมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ เมื่อผู้บริโภคต้องการใช้สินค้าที่เป็นงานหัตถกรรม การทอผ้าจากฝีมือที่เป็นศิลปะพื้นบ้านจากผู้ที่มีความชำนาญ ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงรับซื้อผ้าทอด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ได้นำสินค้าเหล่านั้นออกมาแสดงและจำหน่ายไว้ที่ตึกหน้าสวนจิตรลดา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ศูนย์ศิลปาชีพในส่วนภูมิภาค เป็นต้น

3.4 หน่วยงานของรัฐ เป็นหน่วยงานราชการที่มีนโยบายสนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพให้ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก กำกับดูแลและผลักดันชุมชนให้มีโอกาสการลงทุน หาดตลาดและสถานที่แสดงสินค้าเพื่อให้ผู้ผลิตพบกับผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น

3.5 ตลาดนัด เป็นสถานที่จัดไว้เพื่อให้ผู้ซื้อและผู้จำหน่ายมาพบปะและตกลงซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าเป็นครั้งคราว มักจะกำหนดวันไว้เป็นที่รู้จักกัน ได้แก่ ตลาดนัดสวนจตุจักร ตลาดนัดศาลาया ตลาดซอยละลายทรัพย์ เป็นต้น

3.6 ห้างสรรพสินค้า เป็นร้านขายปลีกขนาดใหญ่มีสินค้ามากมายหลายชนิดและมีการแบ่งเป็นแผนก มีทั้งสินค้าภายในประเทศและต่างประเทศ สามารถหาซื้อสินค้าประเภทเดียวกันได้ตามห้างสรรพสินค้า ที่มีอยู่ตามในเมืองหลวงและหัวเมืองใหญ่ ๆ เป็นต้น

2.2 การออกแบบผลิตภัณฑ์

2.2.1 ความหมายการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบ มีความหมายที่หลากหลาย หลายมุมมองตามทรรศนะส่วนตัว ตามประสบการณ์ของนักออกแบบผลิตภัณฑ์ ของผู้ประกอบการ และของผู้ใช้บริการผลิตภัณฑ์ ก็ให้ความหมายของ “การออกแบบ” ไว้ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคทางศิลปะ ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2540 ให้คำนิยามไว้ว่า การออกแบบเป็นการเลือกสรรส่วนประกอบต่าง ๆ ทางด้านศิลปะมาจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น ด้วยการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่ประกอบด้วยทิศทาง ขนาด รูปร่าง รูปทรง โดยคำนึงถึงการจัดวาง ความสมดุล จังหวะลีลา รวมถึงสี พื้นผิว เนื้อหาเรื่องราวที่ไม่ได้จัดอยู่ในส่วนประกอบที่ควรที่จะนำมาใช้ในการออกแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540:248)

นวลน้อย นวลวงศ์ ได้สรุปความหมายของคำว่า การออกแบบไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น โดยการจัดระเบียบความมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหา เพื่อสนองประโยชน์ของที่ตนเองและต่อสังคม นักออกแบบควรมีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ ที่สำคัญจะต้องเป็นผู้มีความคิดและจินตนาการ (นวลน้อย, 2542 :2)

สคนธ์ ภู่งามดี ได้สรุปทรรศนะว่าการออกแบบ คือ สิ่งที่มีมนุษย์ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งแตกต่างจากสิ่งเดิมหรือไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยคำนึงถึงความสวยงาม ตามหลักสูตรหรือศาสตร์ ความเป็นไปได้ในการใช้งานที่สามารถใช้ได้จริงตามความต้องการของมนุษย์ (สคนธ์, 2545:91)

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ค้นคว้า ออกแบบ ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบาย การดำรงชีวิต (สาคร, 2528 :6)

ลักษณะและคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคที่จะพิจารณาตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ใดผลิตภัณฑ์หนึ่ง (สุกร, 2544:64)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ใช้สอย และความสวยงาม จะต้องคำนึงถึงศาสตร์และศิลปะมาประยุกต์ใช้ที่ผลิตภัณฑ์ออกมาไม่ดูแข็งทื่อ หรือถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว ก็จะได้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสม การออกแบบที่ดีจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม จริยธรรม และความปลอดภัย (สวรส, 2543 :1-2)

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) คือ การออกแบบสิ่งของ เครื่องใช้ เพื่อนำมาใช้ในการชีวิตประจำวัน เป็นการผลิตจำนวนมากในรูปสินค้า เพื่อให้ผ่านไ

ยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภคในวงกว้าง โดยมีรูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญ ชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความกระหายที่จะจ่ายเงินซื้อ (วิรุณ, 2539 :11 –114)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์งานที่สร้างขึ้นโดยใช้วัสดุให้เหมาะสม เพื่อประโยชน์ใช้สอยและสร้างคุณค่าแห่งความงาม มีความแปลกตา การออกแบบจึงเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. การออกแบบที่สัมพันธ์กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์
2. การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต
3. การออกแบบที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค
4. การออกแบบที่สัมพันธ์กับหน้าที่การใช้สอย
5. การออกแบบที่สัมพันธ์กับคุณค่าทางความงาม

1. การออกแบบที่สัมพันธ์กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ คือ การออกแบบที่พิจารณาถึงคุณภาพ ความทนทานรวมทั้งคำนึงถึงวัสดุที่เหมาะสมกับเวลาการผลิตไปพร้อมกัน จึงต้องศึกษาถึงคุณภาพตามเป้าหมายของการผลิตเป็นสำคัญ เช่น การผลิตดอกไม้จากเศษผ้าไหม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษผ้าไหม ผ้าไหมเป็นผ้าที่ผลิตจากเส้นใยที่มีคุณค่ามาก เศษผ้าไหมถ้าไม่ได้นำมาประดิษฐ์ก็ไม่มีคุณค่า การออกแบบดอกไม้ที่คำนึงถึงการประหยัด รูปทรงที่สัมพันธ์กับคุณภาพของผ้าไหม และการใช้เป็นเครื่องประดับและใช้สำหรับตกแต่งผลิตภัณฑ์

2. การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต คือ การออกแบบที่พิจารณาถึงวัสดุที่ผลิตเป็นสิ่งของเครื่องใช้กับกระบวนการผลิตไปพร้อมกัน เช่น การออกแบบดอกไม้จากเศษผ้าไหม ซึ่งผลิตด้วยการใช้มือและการใช้จักรเย็บ ดอกไม้จากเศษผ้าไหมเป็นดอกไม้ที่รูปทรงแบบง่าย ๆ ไม่ต้องใช้เครื่องรีด หรือโครงสร้างที่มีลวดประกอบของกลีบดอก เช่น เลือกเศษผ้าไหมเนื้อบางพับเป็นกลีบบัวพับเย็บเนาโคนรูดัดติดกันให้แน่น 5-6 กลีบ ซ้อนกัน 2 ชั้น แล้วปีดรอยเย็บด้วยผ้ารูปกลมเนาแล้วรูดัดเข้าขอบข้างโดยรอบ พร้อมบรรจุด้วยใยโพลีเอสเตอร์ เย็บตรงโดยรอบให้เป็นเกสรดอกบัว ส่วนผ้าเนื้อหนาไม่เหมาะกับการเย็บกลีบด้วยมือ ก็ใช้วิธีเย็บกลีบดอกด้วยจักรเย็บผ้า แล้วนำกลีบมาเย็บประกอบต่อกัน ก็จะได้ดอกไม้ที่สวยงาม

3. การออกแบบที่สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอย คือ การออกแบบที่พิจารณาถึงหน้าที่การใช้สอยของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นเป็นสำคัญ เช่น การออกแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม ที่มีรูปแบบ ขนาด จำนวน ที่เหมาะสมแก่การที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องประดับและเพื่อตกแต่งผลิตภัณฑ์ เช่น ออกแบบดอกกุหลาบขนาด 9 กลีบ เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว เพื่อใช้เป็นเข็มกลัดติดเสื้อ หรือใช้ตกแต่งกระเป๋าคือ เป็นต้น

4. การออกแบบที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค คือ การออกแบบที่พิจารณาถึงความต้องการของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของสภาพเศรษฐกิจเป็นความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรม รสนิยม การใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เช่น การออกแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม เพื่อใช้เป็นเครื่องประดับเสื้อผ้าของผู้สูงอายุ ตกแต่งโบติดผมหรือพวงกุญแจสำหรับวัยรุ่น เป็นต้น

5. การออกแบบที่มีความสัมพันธ์กับคุณค่าทางความงาม คือ การออกแบบที่พิจารณาความงามที่เด่นชัดทั้งเชิงอนุรักษและงามเด่นชัดร่วมสมัยที่มีความคิดสร้างสรรค์ ความประณีตบรรจงแฝงอยู่ในการออกแบบ จึงถือได้ว่าผลิตภัณฑ์มีคุณค่าแห่งความงามอย่างแท้จริง เช่น การออกแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่เริ่มตั้งแต่การเลือกสี ลวดลาย สัมผัสพื้นผิวได้เหมาะสมกับการออกแบบกลีบดอกไม้ ฝีมือการเย็บประกอบตกแต่งด้วยไหม ด้าย เลื่อม มุก ให้เกิดความสวยงาม รวมไปถึงการผลิตให้ได้ขนาด จำนวน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องประดับและตกแต่งผลิตภัณฑ์ให้เกิดความงดงาม มีมูลค่าเพิ่มยิ่งขึ้น

2.2.2 หลักเกณฑ์ของการออกแบบ

การออกแบบเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง จะต้องมีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อลงมือคิดลงมือทำ และสรุปผลงานเพื่อนำไปใช้ในการสร้างงานการออกแบบที่สมบูรณ์ต่อไป การศึกษาทางทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นเพียงความรู้ที่สร้างแนวคิดพื้นฐานเท่านั้น หากไม่มีการปฏิบัติจริง องค์ความรู้ที่ได้ศึกษามากมายก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ (สกนธ์, 2545:109)

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงภาพรวมในการออกแบบ ซึ่งประกอบด้วยการใช้ความสมดุล ความเป็นเอกภาพ การใช้สัดส่วนและการสร้างจังหวะลีลา (วิรุณ, 2539:34-38)

1. ความสมดุล (Balance) คือ ความสมดุลตามสภาพการมองเห็นหรือการรับรู้เกี่ยวกับน้ำหนัก แรง ความมั่นคงบนพื้นภาพ งานออกแบบที่ต้องอาศัยความสมดุลประกอบไปด้วย

งานออกแบบ 3 มิติ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับรูปแบบและความรู้สึกที่สมดุลเป็นสิ่งสำคัญ ได้แก่ งาน โครงสร้าง ประติมากรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น

งานออกแบบ 2 มิติ จะต้องแยกพิจารณาออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ 2 ส่วน คือ ความสมดุลที่เหมือนกัน (Symmetrical Balance) เป็นความสมดุลที่กำหนดรูปทรงด้านซ้ายและขวาให้เหมือนกัน เพื่อสร้างน้ำหนักทั้งสองข้างให้เท่ากัน ความสมดุลที่ต่างกัน (Asymmetrical Balance) เป็นความสมดุลในลักษณะซ้ายขวาไม่เหมือนกัน แต่มีความรู้สึกที่เท่ากันด้วยวิธีจัดความสมดุลหรือการถ่วงดุลด้วยการใช้สี รูปทรง ขนาด บริเวณ และผิวสัมผัส ที่มีทั้งความต้องการ ตัดกันหรือตรงกันข้ามกัน เป็นต้น

2. **ความเป็นเอกภาพ (Unity)** คือ การรวมตัวของส่วนประกอบที่แตกต่างกันมาทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไม่ว่าจะเป็นจุด เส้น รูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร ลักษณะผิว สี บริเวณว่าง น้ำหนัก ด้วยการวางแผน การออกแบบที่มีการเลือกองค์ประกอบต่าง ๆ มารวมกันหรือจัดให้เหมาะสม สัมพันธ์ต่อเนื่องกำหนดลักษณะเด่น ลักษณะค้อย การเลือกให้ความสำคัญและลดความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมไม่จัดในแข่งขันเด่นชัดก็จะมีความและความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. **การใช้สัดส่วน (Proportion)** คือ การเน้นความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของรูปทรงหรือพื้นที่ในบริเวณต่าง ๆ ของงานออกแบบ จึงเป็นการสร้างสิ่งที่น่าสนใจที่มีทั้งสัดส่วนที่เท่ากัน แตกต่างกันอย่างด้วยการเน้นที่การต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ก็จะได้การออกแบบที่มีความเหมาะสมและผลงานมีความสง่างาม

4. **การสร้างจังหวะลีลา (Rhythm)** คือ การออกแบบหรือสร้างสรรค์งานที่จัดองค์ประกอบให้มีจังหวะและลีลาที่ซ้ำ ๆ กัน (Repetitive) จัดสลับไปมา (Alternative) จัดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (Progressive) จัดให้ลื่นไหล (Flowing) ด้วยจุด เส้น ขนาด รูปทรง สี ผิวสัมผัสหรือส่วนประกอบอื่น ๆ โดยมีที่ว่างคั่น ที่ว่างกำหนดความถี่ห่างเป็นจังหวะ (เชษฐ, 2544:148-151)

5. **การสร้างความแตกต่าง (Differentiate)** คือ การออกแบบที่จัดองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของงานส่วนหนึ่ง เพื่อให้ดูแปลกตา มองดูไม่ซ้ำซากจำเจ ด้วยการใช้องค์ประกอบของ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง มวลปริมาตร ผิวสัมผัส และสี

6. **การสร้างจุดเด่น (Conspicuous)** คือ ส่วนสำคัญที่สะดุดตาเป็นจุดแรกแห่งการรับรู้เมื่อมองเห็นผลงาน จุดเด่นของผลงานควรจะมีจุดเดียว แต่ถ้าต้องการให้มีหลายแห่งจะต้องประสานกลมกลืนเข้ากันได้อย่างสนิทกับจุดเด่นแห่งแรก

7. **การเน้น (Emphasis)** คือ การกำหนด หรือการจัดวาง เส้น สี รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส และส่วนต่าง ๆ ที่เน้นโดยการตัดกัน เน้นโดยการแยกตัวออกไป การเน้นโดยการจัดวางตำแหน่ง หรือการเน้นที่ไม่ปรากฏความเด่นของจุดสนใจก็ถือได้ว่า เป็นการจัดการเน้นให้ผลิตภัณฑ์มีความงามอย่างพอเหมาะพอดี (เทียนชัย, 2540:92-95)

2.2.3 องค์ประกอบการออกแบบ

องค์ประกอบของการออกแบบ ถือได้ว่า เป็นองค์ความรู้ในภาพรวมที่เป็นฐานของการออกแบบที่มุ่งไปสู่การออกแบบที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยดังนี้

1. **จุด (Point)** จุดในงานออกแบบเป็นส่วนที่บ่งบอกถึงขนาด ตำแหน่ง และส่วนที่สร้างความดึงดูดใจได้ จุด ถือได้ว่า ส่วนที่เล็กและส่วนที่ใหญ่ที่สุดในการออกแบบ

2. **เส้น (Line)** เส้นที่ใช้ในการออกแบบ เป็นองค์ประกอบที่ไม่กำหนดขอบเขตของความยาว ทิศทาง หรือขนาด แต่เส้นที่ใช้ในการเขียนแบบ เป็นการใช้เส้นกำหนดรูปร่างต่าง ๆ ให้เกิดเป็นบริเวณที่เป็นพื้นที่

3. **รูปร่างและรูปทรง (Shape and Form)** รูปร่างในการออกแบบ หมายถึง ส่วนเส้นรอบนอกที่ติดกับบริเวณที่ว่าง ส่วนรูปทรง หมายถึง ส่วนรายละเอียดที่ส่วนภายใน รูปร่างและรูปทรงไม่สามารถแยกออกจากกันได้

4. **มวลและปริมาตร (Mass and Volume)** “มวล” หมายถึง ส่วนที่เป็นเนื้อทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ “ปริมาตร” หมายถึง บริเวณที่แผ่ครอบคลุมเนื้อที่ในอากาศทั้งหมดภายในของผลิตภัณฑ์ จึงทำให้เห็นมิติกว้างยาวและหนาของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มวลและปริมาตรจึงต้องรวมอยู่ด้วยกันเสมอ

5. **ลักษณะผิว (Texture)** ส่วนเปลือกหรือผิวนอกของวัสดุ หรือผลิตภัณฑ์ที่มองเห็นหรือสัมผัสได้ เช่น ผ้าไหมที่ทอดด้วยเส้นไหมเส้นเดียวจะเรียบลื่น แต่เส้นไหมที่ทอดด้วยไหม 4 เส้น จะมีผิวขรุขระ ลักษณะดังกล่าว จึงทำให้เกิดความรู้สึกและมิติได้ดี

6. **พื้นที่ว่าง (Space)** การออกแบบที่มีการวางแผน การจัดวางรูปทรงได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดบริเวณว่าง ผู้พบเห็นจะเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้ที่ไม่อึดอัด คุโล่งโปร่ง สง่างาม เป็นต้น

7. **สี (Color)** ความรู้สึกในผลงานที่สามารถเพิ่มคุณค่าของงานได้ดี ทำให้ผู้พบเห็นเกิดอารมณ์ ความรู้สึก ความเข้าใจและแยกแยะส่วนต่าง ๆ ของผลงาน ถือได้ว่าสีเป็นองค์ประกอบที่กำหนดความแตกต่างและทำหน้าที่ (Value) ที่มีค่าระดับต่าง ๆ ที่เริ่มจากสีดำ ไปยังสีขาว ขาว ก็ทำให้งานออกแบบมีความน่าสนใจมากขึ้น (สุคนธ์, 2545:111-113)

2.3. ดอกไม้ประดิษฐ์

2.3.1 ความหมายของดอกไม้ประดิษฐ์

ดอก หมายถึง ส่วนหนึ่งของพรรณไม้ที่ผลิดอกจากต้นหรือกิ่ง มีหน้าที่ให้เกิดผลและเมล็ดเพื่อสืบพันธุ์ มีเกสรและเรณูเป็นเครื่องสืบพันธุ์ เรียกชื่อเต็มว่า ดอกไม้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525:293)

ประดิษฐ์ หมายถึง ตั้งขึ้น จัดทำขึ้น คิดทำขึ้น สร้างขึ้น แต่งขึ้น จัดทำขึ้นให้เหมือนเหมือนจริง หรือตามการสร้างสรรค์ (create) และจินตนาการ

ดอกไม้ประดิษฐ์ หมายถึง ดอกไม้ที่จัดทำขึ้นจากวัสดุต่างให้มีรูปแบบเหมือนธรรมชาติหรือประยุกต์ดัดแปลง โดยอาศัยการออกแบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ให้มีความประณีตสวยงาม (รัตนลักษณ์, 2550:4)

ดอกไม้ประดิษฐ์ หมายถึง สิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุมีลักษณะคล้ายรูปร่างดอกไม้หรือวัสดุอื่น ที่ผู้ต้องการนำมาประดิษฐ์ให้เกิดความสวยงาม เพื่อนำไปใช้ในการประดับในโอกาสต่าง ๆ การประดิษฐ์ดอกไม้จึงเป็นศิลปะที่มีความละเอียดอ่อน มุ่งหวังที่จะดำรงความงดงามตามธรรมชาติของดอกไม้ให้คงอยู่ ไม่ร่วงโรย เหี่ยวเฉา การทำดอกไม้ประดิษฐ์จึงเริ่มต้นด้วยที่ใช้การสังเกต ศึกษา ค้นคว้า รูป ลักษณะ สี สัน ตามธรรมชาติของดอกไม้แต่ละชนิด แต่ละประเภท แล้วถ่ายทอดการทำออกมาเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี)

ดอกไม้ประดิษฐ์ หมายถึง ดอกไม้ที่ประดิษฐ์จากวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ อาจหาได้ในท้องถิ่นหรือวัสดุอื่นใด ที่ผู้ต้องการนำมาประดิษฐ์ให้สวยงาม เพื่อใช้ในโอกาสตามความเหมาะสม (เดือนใจ, 2548:2)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ดอกไม้ประดิษฐ์ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ที่จัดทำขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ ให้มีรูปแบบเหมือนดอกไม้ธรรมชาติ หรือรูปแบบประยุกต์ดัดแปลงให้เป็นดอกไม้ตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยการใช้หลักศิลปะ และมีมือประณีต เพื่อนำไปใช้ประกอบจัดแต่งตามการใช้สอยที่มุ่งถึงความงดงามของดอกไม้ประดิษฐ์

2.3.2 ประเภทของดอกไม้ประดิษฐ์

ดอกไม้ประดิษฐ์ที่มนุษย์คิดค้น ประดิษฐ์คอยื่นมาใช้ประดับตกแต่งแทนดอกไม้สดในธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1. **ดอกไม้เลียนรูปแบบธรรมชาติ** คือ ดอกไม้ที่จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงรายละเอียดในส่วนประกอบของดอกไม้ที่เหมือนตามธรรมชาติของดอกไม้มีส่วนประกอบด้วยเกสร กลีบดอก กลีบเลี้ยง ใบ ลำต้น ที่มีรูปร่าง ขนาด สี สันที่แตกต่างไปตามพันธุ์พืช การศึกษารายละเอียดทางชีววิทยาของดอกไม้แต่ละชนิดพิจารณาเพื่อการประดิษฐ์เลียนแบบ ให้เหมือนจริงมากที่สุด ในทางปฏิบัติจำเป็นต้องใช้ดอกไม้จริง เพื่อเทียบเคียงในการแกะแบบเพื่อเป็นต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์ แล้วพิจารณาเลือกใช้วัสดุให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและความถนัด ความต้องการความสนใจของผู้ผลิต

2. **ดอกไม้ประดิษฐ์รูปแบบสร้างสรรค์** คือ ดอกไม้ที่ใช้ศิลปะและรูปแบบดอกไม้จากธรรมชาติเข้ามารวมกันให้เกิดดอกไม้ที่เป็นงานประติมากรรมที่สวยงาม แปลกตาทั้งในลักษณะของกลีบดอก ใบ ช่อดอก สี รูปร่างรูปร่างของดอกไม้ อาจจะไม่เหมือนดอกไม้ในธรรมชาติเลยแต่ให้ความสวยงามและมีประโยชน์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถออกแบบสนองความต้องการของผู้ประดิษฐ์และผู้บริโภค ที่แตกต่างทั้งรูปร่าง รูปร่าง สี สีสัน ผัสของดอกไม้ที่ได้จากลักษณะของวัสดุ และวิธีการประดิษฐ์

2.3.3 วัสดุที่ใช้ประดิษฐ์ดอกไม้

ส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์ที่รวมตัวด้วยกลีบดอก เกสร ใบ หรืออย่างใดอย่างหนึ่งที่มีความครบถ้วน หรือขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไปบ้าง แต่เมื่อมองด้วยภาพรวมว่าเป็นดอกไม้ ก็มักจะเรียกว่า เป็นดอกไม้ประดิษฐ์ และไม่มีข้อจำกัดว่าจะต้องทำจากวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งพอที่จะประมวลวัสดุที่นำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ได้ ดังนี้

2.3.3.1 วัสดุธรรมชาติ หมายถึง วัสดุที่เกิดขึ้นในธรรมชาติที่เป็นทั้งพืช สัตว์ และวัสดุอื่นที่สามารถนำมาประกอบเป็นกลีบดอก ใบ ใบไม้ ให้เป็นดอกไม้ประดิษฐ์ที่เป็นรูปแบบเหมือนธรรมชาติ หรือรูปแบบสร้างสรรค์ ได้แก่

วัสดุจากพืช เป็นส่วนประกอบที่ได้จากลำต้น ใบ เมล็ด ไม้แก่ ต้นสา ต้นโสน ใบลาน ใบจาก ใบมะพร้าว ใบดอง ใบยาง ใบโพธิ์ ใบตะโก กาบกล้วย กะลามะพร้าว เป็นต้น

วัสดุจากสัตว์ เป็นส่วนที่ได้จากซากของ เปลือกหอย ปีกแมลง ซากสัตว์ ประการัง

วัสดุอื่น ๆ ได้จากสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ก้อนหิน กรวด ดินเหนียว

2.3.3.2 วัสดุแปรรูป เป็นวัสดุธรรมชาติที่ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แปรสภาพให้เป็นวัสดุใหม่ แต่ยังมีเค้าโครงของวัสดุเดิมอยู่ ได้แก่ กระดาษที่แปรรูปจากต้นสา ฟาง ข้าว กก ใบบัว ใบสับประรด ผักคืบขว้า ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ยางพารา เป็นต้น

2.3.3.3 วัสดุสังเคราะห์ เป็นวัสดุที่ผ่านกระบวนการทางเคมีเพื่อใช้ทดแทนวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ผ้าใยสังเคราะห์ พลาสติก โลหะ เป็นต้น

ผ้าที่ใช้ประดิษฐ์ดอกไม้

วัสดุจากผ้า ถือได้ว่า เป็นตัวเลือกแรกที่ยอมรับและได้นำมาประดิษฐ์ดอกไม้ที่เหมือนจริงและใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด สืบทอดกันมาหลายรูปแบบ มีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ การนำไปใช้งานที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ผ้าที่ใช้ประดิษฐ์ดอกไม้แบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. ผ้าใยธรรมชาติ ดอกไม้ที่ใช้ผ้าเส้นใยธรรมชาติ จะม้วนโค้งงอตัวได้ง่าย เนื่องจากเส้นใยมีความยืดหยุ่น และคงรูปทรงได้ง่าย เมื่อได้รับความร้อนจากอุปกรณ์ที่ใช้ปรับแต่งกลีบดอกได้ง่ายกว่าเส้นใยชนิดอื่น ผ้าที่นิยมนำมาประดิษฐ์ดอกไม้ ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าลินิน ผ้าใยสับประรด เป็นต้น

2. ผ้าใยสังเคราะห์ เส้นใยสังเคราะห์หลายชนิดที่ผลิตขึ้นมาเพื่อให้มีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกับเส้นใยธรรมชาติ ให้ความคงทนต่อการคงรูปทรงและรูปร่างของกลีบดอกได้ยาวนาน เพื่อให้มีคุณภาพและคุณสมบัติที่เหมาะสมในการดูแลรักษา และทำความสะอาดได้ง่ายขึ้น เช่น ล้างน้ำได้ ดูดฝุ่นได้ง่าย ผ้าเหล่านี้ ได้แก่ ผ้าดาวน์ ออแกนซ่า โหมดแก้ว ผ้าแก้ว ผ้ากำมะหยี่

การเลือกซื้อผ้าที่เหมาะสมมาประดิษฐ์ดอกไม้ ควรมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด ถือได้ว่าเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ที่มีคุณค่ามากกว่าการที่ไม่ได้พิจารณาการเลือกใช้วัสดุ จากนั้นจะต้องคำนวณการใช้ปริมาณของผ้าที่ให้พอแก่การใช้งาน ถ้าขาดจะเสียเวลากับการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ใหม่ หรือถ้ามีเหลือมากเกินไปจนความจำเป็น

2.3.4 ขั้นตอนการประดิษฐ์ดอกไม้

2.3.4.1 การออกแบบและการแกะแบบดอกไม้ การออกแบบก็เป็นเป้าประสงค์เพื่อนำดอกไม้ไปใช้ในงานต่าง ๆ ที่เหมาะสม จึงต้องเลือกชนิดของดอกไม้ จำนวน ขนาดของดอกไม้ให้ครบถ้วน รวมถึง ช่อดอก ใบ ที่จะนำไปใช้ประกอบในรูปแบบของ ช่อ ก้าน ดัน เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งาน งบประมาณ และแรงงานในการผลิต แล้วจึงลงมือแกะแบบกลีบดอกไม้ กลีบเลี้ยงและใบไม้ด้วยกระดาษเนื้อแข็ง ปรับแต่งกลีบดอก ใบ โดยปรับเผื่อและตัดทอนบางส่วนให้เหมาะสมกับวิธีการประกอบเข้าดอก ช่อ ก้าน ดัน ตามลำดับ

2.3.4.2 การเลือกซื้อและคำนวณการใช้ผ้า การเลือกผ้าที่เหมาะสมด้วยลักษณะที่นำมาประดิษฐ์แล้วให้ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด ผ้า ถือได้ว่าเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ที่มีคุณค่ามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากนั้นจะต้องคำนวณการใช้ปริมาณของผ้าที่ให้พอแก่การใช้งาน จะไม่เป็นการเสียเวลากับการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ใหม่หรือไม่ให้เหลือจนเกินความจำเป็น ผ้าที่มีจำหน่ายในท้องตลาด มีอยู่ 2 ลักษณะ

1. **ผ้าแบบดั้งเดิม** เป็นผ้าที่ผลิตขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องใช้ทั่วไป สภาพของเนื้อผ้าจะนุ่มไม่ทรงตัว จึงจำเป็นต้องมีการปรับแต่งโครงสร้างให้แข็งพอที่จะดัดกลีบให้โค้งม้วนงอได้ดังกลีบดอกไม้แต่ละชนิด จึงต้องใช้เชลลี้ แป้งมัน แป้งสาลี หรือแลคเกอร์ เคลือบให้แข็ง เพื่อให้เนื้อผ้าแข็งพอที่จะม้วนกลีบให้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. **ผ้าปรับแต่งสำเร็จ** เป็นผ้าที่ได้ทำการปรับแต่งสำเร็จให้มีเนื้อแข็งด้วยน้ำยาลอกแป้งหรือเชลลี้ เรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งจะดัดกลีบดอก กลีบเลี้ยงและใบ ประกอบเป็นดอกไม้ตามกระบวนการผลิต

2.3.4.3 การวางแบบตัด ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้ามักวางแบบตัดลงบนผ้าที่ซ้อน 2-4 ชั้น ความแนวเฉียง 45 องศา แล้วดัดกลีบดอกด้วยกรรไกรตัดผ้าให้ครบตามจำนวนกลีบดอกที่ต้องการ หรือซ้อนผ้า 10-20 ชั้น สำหรับการตัดด้วยพิมพ์ตัดจากเครื่องตัด

2.3.4.4 การระบายสี กลีบดอก กลีบเลี้ยง และใบ ที่ต้องการให้มีสีเหมือนธรรมชาติต้องระบายสีด้วยพู่กัน จุ่มสีหรือพิมพ์สีตามลักษณะสีของกลีบดอกไม้ธรรมชาติ แล้วผึ่งให้สีแห้งก่อนนำไปปรับแต่ง

2.3.4.5 การปรับแต่ง กลีบดอก กลีบเลี้ยง และใบ ถ้าต้องการให้เหมือนดอกไม้ธรรมชาติ จะต้องมีการปรับแต่งโครงสร้างและ รูปทรง ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ปรับแต่งโดยการใช่มือ ใช้ฝ่าเนืบบางพันเป็นรูปสามเหลี่ยมแล้ววางกลีบดอกที่พับครึ่งกลีบดอก ในระหว่างฝ่าส้นทาบ มือซ้ายกดให้แน่น มือขวาดึงตามเข้าหาตัว ก็จะได้อารมณ์ของกลีบดอกที่สวยงามเหมือนธรรมชาติ ได้แก่ กลีบดอกเพื่องฟ้า กลีบดอกป๊อปปี้ กลีบดอกบัว เป็นต้น

2. ปรับแต่งโดยใช้เครื่องมือแบบง่าย วิธีนี้จะปรับแต่งกลีบดอกไม้ให้ปลายกลีบม้วนงอ มีเส้นกลีบดอก ให้มีกระพุ้งของกลีบดอก จึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องรีดที่ใช้ไฟฟ้าเข้าร่วม โดยอาศัยหัวรีดที่มีรูปร่างของรีดปลายกลีบให้ริมกลีบม้วน ใช้ตุ้มกลมกดกลางกลีบให้เป็นกระพุ้ง หัวรูปช้อนรีดให้กลีบมีร่อง หัวรีดรูปมีดกดขีดเส้นใบ

3. ปรับแต่งโดยใช้เครื่องมือในระบบอุตสาหกรรม เมื่อต้องการผลิตดอกไม้ ใบไม้ในปริมาณมาก ๆ ในเวลาอันรวดเร็ว ก็ต้องใช้วิธีการตัดกลีบ ย้อมสี และอัดลวดลายกลีบดอก กลีบเลี้ยง และใบ ที่ละ 10 – 20 กลีบ โดยใช้พิมพ์ตัด พิมพ์อัดลวดลายด้วยเครื่องทูนแรงที่อาศัยแรงกดคัน กดโยก แรงหมุน หรือใช้ไฟฟ้าในระบบกดปั๊มเมื่อกดปั๊มเครื่องจะเคลื่อนตัวตัด อัดด้วยระบบไฮโดรลิก

2.3.4.6 การเสริมโครงสร้างส่วนประกอบ เมื่อต้องการให้กลีบดอก ใบ ก้านช่อดอก ให้มีการทรงตัวในรูปร่างของกลีบดอกไม้ ช่อดอกไม้ ตามแต่ละชนิดของดอกไม้ จะต้องอาศัยลวดเป็นองค์ประกอบค้ำยันกลางกลีบดอก ก้านกลางใบ และเสริมก้านช่อดอก ดันให้เหมือนจริง เช่น ดอกบัว ดอกทานตะวัน

2.3.4.7 การประกอบดอกไม้ จัดวางกลีบดอกกลีบรอบเกสรที่จัดเตรียมไว้ให้ถูกตำแหน่งตามลักษณะของดอกไม้แต่ละชนิดที่มีทั้งดอกตูม แยม บานของรูปทรงกลีบชั้นเดียว กลีบดอกสองชั้น กลีบดอกหลายชั้น กลีบดอกทรงกรวย และกลีบดอกทรงอิสระ เป็นต้น

2.3.4.8 การประกอบช่อ ดอกไม้ในธรรมชาติย่อมประกอบไปด้วยช่อดอกที่มีดอกตูม แยม บาน การดัดก้านช่อดอกที่มีช่อใบ หรือใบที่รวมตัวอยู่เพื่อจะประกอบเป็นต้น เป็นกอของตระกูลดอกไม้ใบเลี้ยงคู่ ใบเลี้ยงเดี่ยว จะต้องศึกษารายละเอียดเป็นส่วน ๆ ไป ตามจุดประสงค์ที่จะนำไปใช้เป็นช่อดิดเสื่อ จัดปักแจกัน จัดใส่กระถาง เป็นต้น

2.3.5 ประโยชน์และคุณค่าของดอกไม้ประดิษฐ์

ดอกไม้ประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาให้ประโยชน์ทั้งผู้ประดิษฐ์เอง ผู้พบเห็น และนำไปใช้ อาจกล่าวได้ว่าดอกไม้ประดิษฐ์มีประโยชน์ในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

1. ดอกไม้ประดิษฐ์ในลักษณะของงานศิลปะ เป็นความสวยงามที่ก่อให้เกิดอารมณ์สุนทรีแก่ผู้พบเห็น เช่น การแสดงออกซึ่งอารมณ์ละเอียดอ่อน ความประณีต บรรจง และความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประดิษฐ์ เป็นการสร้างความงดงามให้ผู้อยู่คู่กับโลก การอนุรักษ์ต้นแบบของดอกไม้บางชนิดที่หายาก ไว้ดูประกอบการศึกษาศิลปวัฒนธรรม เช่น ดอกไม้ในวรรณคดี ดอกไม้ไทยที่หายากที่มีกล่าวถึงในวรรณคดี เพื่อนำไปประกอบการเรียนการสอน เช่น กล่าวถึงความงามของดอกไม้ไว้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง

2. ดอกไม้ประดิษฐ์กับการนำไปใช้ประโยชน์ เราสามารถนำดอกไม้ประดิษฐ์ไปใช้แทนดอกไม้สดจากธรรมชาติ จัดแต่งสถานที่ในโอกาสต่างๆ ได้อย่างสะดวกและประหยัด เพราะดอกไม้ประดิษฐ์มีความคงทน ไม่เหี่ยวเฉา ใช้งานได้นานไม่ต้องเปลี่ยนบ่อยๆ เหมือนดอกไม้สดจากธรรมชาติ ซึ่งเหี่ยวง่ายต้องเปลี่ยนบ่อย ๆ ทำให้สิ้นเปลืองวัสดุ เงิน เวลา และแรงงาน การนำดอกไม้ประดิษฐ์ไปใช้ในการจัดตกแต่งทำได้หลายลักษณะ เช่น ดอกไม้รูปช่อยาวใช้สำหรับตกแต่งแจกันทรงสูง ช่อสั้นใช้จัดแจกันทรงเตี้ย ประเภทไม้เลื้อยก้านดอกอ่อนใช้จัดแขวนห้อย งานประดิษฐ์ที่ใช้กลีบดอกไม้ ใบไม้ สำหรับประดิษฐ์ร้อยเรียงเป็นงานจัดตกแต่งดอกไม้แบบไทยวิจิตร เช่น ร้อยมาลัย จัดพานพุ่ม เข็มแบบ งานดอกไม้ประดิษฐ์ใช้แทนดอกไม้จริงได้ทุกโอกาส นอกจากงานตกแต่งแล้วยังสามารถใช้ดอกไม้ประดิษฐ์เป็นของขวัญในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งมักจัดเป็นช่อเล็ก ๆ ลักษณะเลียนแบบธรรมชาติและดอกไม้สร้างสรรค์ ที่สวยงาม สะดวกแก่การแจก ผู้รับนำกลับบ้านเป็นของที่ระลึกเก็บไว้ได้นาน ผู้ประดิษฐ์และผู้ใช้ต้องคำนึงถึงลักษณะการใช้งาน ความเหมาะสมกับโอกาส เช่น งานมงคลควรจัดดอกไม้ประดิษฐ์ที่มีสีสวยสดใส ชื่อเป็นมงคล เช่น ดอกกุหลาบแดงหรือชมพู ดอกกรั๊ก ดอกบานไม่รู้โรย ดอกไม้ที่นำไปอวยพรหรือแสดงความยินดีแก่บุคคลในโอกาสต่าง ๆ ลักษณะงานอีกประเภทหนึ่งที่สามารถนำดอกไม้ประดิษฐ์ไปใช้ได้ อย่างดี คือ การนำไปประดับเสื้อผ้าแทนเครื่องประดับ ทำเป็นดอกไม้เป็นช่อประดับเสื้อชุดกลางวัน ชุดราตรี แต่งผม ต่างหู แต่งรอบคอ รอบข้อมือ ตกแต่งเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น หมวก กระเป๋า เข็มขัด หรือประดับตู้กับบริภัณฑ์ของขวัญ

3. ดอกไม้ประดิษฐ์กับการประกอบอาชีพ ดอกไม้ประดิษฐ์นำไปจำหน่ายเป็นสินค้าทั้งลักษณะการทำเป็นอาชีพหลัก ประดิษฐ์จำนวนมากเป็นอุตสาหกรรมส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ หรือทำเป็นอาชีพเสริมงานอดิเรกก็สามารถทำให้ผู้ประดิษฐ์มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัวได้และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การส่งเสริมศิลปชีพในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มีงานดอกไม้ประดิษฐ์เป็นงานหนึ่งที่ส่งเสริมอยู่ด้วย ดอกไม้ประดิษฐ์ทำเป็นอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ โดยเริ่มจากหัตถกรรมย่อยๆ ในครัวเรือนไปจนถึงอุตสาหกรรมใหญ่ในระดับโรงงาน โดยเริ่มจากการลงทุนไม่มากแล้วสร้าง

ตัวเองขึ้นไปเรื่อยๆ จากผลกำไรจนสามารถเป็นเจ้าของกิจการในระดับส่งจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและนอกประเทศ สามารถถ่ายทอดงานสู่ลูกหลานสมาชิกในครอบครัวและสืบทอดอาชีพต่อไปร่วมกันเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างครอบครัวและญาติมิตร เป็นการสร้างความร่วมมือและเป็นการรักความอบอุ่นในครอบครัวญาติมิตรและเพื่อนฝูง เช่น การจัดตั้งชมรมและกลุ่มงานในการร่วมมือกันผลิตงานเป็นสินค้า แก้ปัญหาการว่างงาน การอพยพ ย้ายถิ่น เพราะประชาชนไม่ต้องออกไปหางานที่อื่น ช่วยแก้ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ความอบอุ่นระหว่างพ่อแม่ลูกไม่ต้องแยกกัน ครอบครัวอยู่ด้วยกัน แก้ปัญหาวัยรุ่น แก้ปัญหาติดยาเสพติดได้

2.3.6 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้า

การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม ถือได้ว่า เป็นการประยุกต์ประดิษฐ์ให้เป็นดอกไม้ได้หลายรูปแบบ มีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ กลุ่มแม่บ้าน ผู้ประกอบการ ได้ประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมในรูปแบบและวิธีการที่เรียนรู้สืบทอดกันมาที่ไม่ค่อยจริงจังนัก อาจสืบเนื่องมาจากสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับส่วนผสมทางการตลาด ที่ประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ และการส่งเสริมการตลาด ที่ยังไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดทิศทางและควบคุมเป้าหมายของตลาดได้ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมจะเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคควรพิจารณาตัดสินใจในการเลือกซื้อได้นั้น ผู้ผลิตจะต้องพิจารณาองค์ประกอบดังนี้

1. ลักษณะเนื้อผ้า
2. สีและลายผ้า
3. รูปแบบ
4. คุณภาพ
5. การใช้งานและการดูแลรักษา
6. ราคา
7. แหล่งวัตถุดิบ
8. การส่งเสริมทางการตลาด
9. การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

1. ลักษณะเนื้อผ้า การพิจารณาเลือกใช้เนื้อผ้าไหมแต่ละชิ้นที่นำมาเป็นส่วนประกอบของกลีบดอกไม้ เกสร ฐานรองดอก เนื้อผ้าที่มีความหนา ความบาง การทอเนื้อแน่น เนื้อหลวม มีผลต่อการประดิษฐ์ดอกไม้ทั้งสิ้น จากการทำการทดลองของผู้วิจัยสิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็คือ ผ้าไหมเนื้อหนาเมื่อตัดกลีบดอกขอบกลีบจะหลุดลุ่ยง่าย จำเป็นที่ต้องใช้ผ้ารองในเนื้อบางประกบทับกับขอบกลีบ

หลุดลุ่ย ผ้าไหมเนื้อบางจะหลุดลุ่ยน้อยกว่าผ้าเนื้อหนา แต่ปัญหาอยู่ที่การทวงตัวของกลีบไม่ค่อยดี อาจจำเป็นต้องใช้ผ้า 2 ชั้นประกบเข้าด้วยกัน หรือใช้ผ้าอื่นที่มีเนื้อแข็งกว่า แต่จะใช้ได้ดีกับดอกไม้ชนิดที่มีกลีบบางเบา

2. สีและลายผ้า ดอกไม้จากเศษผ้าไหมสามารถผลิตได้ทั้งที่มีสีสันทึบแบบธรรมชาติ โดยเลือกสีผ้าจากเส้นใยธรรมชาติของผ้าไหม แล้วนำมาย้อมให้ได้ตามสีดอกไม้จริง หรือเลือกผ้าไหมที่ย้อมสีใกล้เคียงกับสีดอกไม้ในธรรมชาติ ส่วนผ้าที่มีลวดลายมักจะนำมาประดิษฐ์ในลักษณะของดอกไม้สร้างสรรค์หรือประยุกต์ให้เหมาะกับการใช้งาน หรือเพื่อใช้เศษผ้าไหมทุกชิ้นที่มีอยู่สร้างชิ้นงานดอกไม้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อนำลูกค้าที่มีความประสงค์ในการซื้อดอกไม้ที่แปลกแตกต่างจากธรรมชาติ เช่น ใช้ผ้าไหมลายมัดหมี่ประดิษฐ์เป็นดอกกุหลาบ สำหรับติดเสื้อที่มีสีพื้นล้วน ก็จะทำให้ดูโดดเด่นขึ้นกว่าการเลือกซื้อดอกไม้ที่มีสีพื้นเดียวกัน การเลือกใช้สีและลวดลายของผ้าไหมประดิษฐ์ดอกไม้ จะต้องคำนึงถึงกลุ่มลูกค้าแนวใหม่แนวเก่า และทัศนคติของผู้บริโภคในกลุ่มอายุ เชื้อชาติและรสนิยม จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ของการประดิษฐ์ที่ชัดเจนขึ้น

3. รูปแบบ ดอกไม้ผ้าไหมที่ประดิษฐ์ตาม ๆ กันมารูปแบบยังไม่ค่อยเป็นที่ดึงดูดให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อได้ เนื่องจากขาดวิทยาการที่มีความชำนาญในการออกแบบและนำการผลิต ขาดการแสดงนิทรรศการผลิตภัณฑ์ดอกไม้ผ้า โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาในรูปแบบดอกไม้ผ้าไหมให้แก่ผู้ผลิต ปัจจุบันรูปแบบของดอกไม้ไม่ประดิษฐ์จากผ้าไหมที่พบเห็นของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร กลุ่มแม่บ้านงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าที่ได้รับการสนับสนุนของกรมส่งเสริมส่งออกกระทรวงอุตสาหกรรม การสนับสนุนผลงานของกระทรวงพาณิชย์เพื่อการส่งออก การผลิตดอกไม้ผ้าจากผู้ผลิตรายใหญ่และรายย่อย ดอกไม้ผ้าไหมมีรูปแบบการผลิตอยู่ 4 รูปแบบ คือ ดอกไม้เลียนแบบธรรมชาติ ดอกไม้กลีบตามโครงสร้าง ดอกไม้ประยุกต์เย็บด้วยมือ และดอกไม้ประดิษฐ์เย็บด้วยจักร

ก. ดอกไม้เลียนแบบธรรมชาติ ดอกไม้ในรูปแบบนี้จะมีการคัดกลีบดอกไม้ ระบายสีกลีบดอกไม้เหมือนธรรมชาติ เลือกใช้สีผ้าพื้นที่มีความใกล้เคียงกับสีดอกไม้ในธรรมชาติ ปรับแต่งกลีบด้วยหวีรีดที่มีด้ามจับ รีดให้กลีบม้วนงอ มีกระพุ้ง ริวร่อง เลียนแบบกลีบดอกไม้จริง เพื่อใช้จัดแจกัน จัดช่อดอกไม้ เข็มกลัดติดเสื้อ ดอกไม้ติดหมวก ผ้าพันคอ ตกแต่งกระเป๋า เป็นต้น ดอกไม้ที่ทรงคุณค่าในรูปแบบนี้ ผู้ออกแบบและประดิษฐ์ได้อย่างสวยงามนั้นด้วยการ 2 กรรมวิธีการผลิต คือ การผลิตด้วยวิธีการใช้เครื่องด้วยมือและการใช้เครื่องในระบบอุตสาหกรรม

การผลิตด้วยวิธีใช้เครื่องด้วยมือ จัดทำในลักษณะของการคัดกลีบด้วยมือหรือพิมพ์ตัดกลีบผ่านกระบวนการระบายสีแต่งสีกลีบจนกลีบแห้งเรียบร้อยแล้ว จะใช้หัว

ตุ้มกลม หัวซ้อนเรียบ มีร่อง หัวเหลี่ยม เสียบติดกับค้ำมรีดที่มีกระแสไฟฟ้าให้ความร้อนด้วยลวดนำความร้อน รีดและแต่งกลีบให้ได้รูปทรงและลักษณะของกลีบดอกไม้ที่เหมือนจริงมากที่สุด อาจมีการดามกลีบดอกแล้วประกอบดอกพร้อมด้วยเกสร ใบ ตามลักษณะความเป็นจริงและวัตถุประสงค์การใช้งาน

การผลิตด้วยเครื่องทุ่นแรงในระบบอุตสาหกรรม เป็นการผลิตที่มีการลงทุนสูงด้วยกระบวนการผลิตที่ทันสมัยด้วยเครื่องตัดกลีบ เครื่องข้อมติ เครื่องสับดิสให้แห้ง เครื่องอัดกลีบดอก ที่ง่ายต่อการประกอบกลีบดอกได้อย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันเทคโนโลยีการผลิตดอกไม้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยนำเครื่องตัดกลีบดอกที่ใช้ระบบความร้อนเข้ามาช่วยละลายเส้นใย ขอบกลีบให้ไหม้ด้วยความร้อนในเวลาอันรวดเร็ว จึงทำให้ขอบกลีบดอกไม้ไม่มีเส้นใยหลุดลุ่ยออกมาให้ยุ่งยากในการประกอบดอกและเกิดปัญหาในการใช้งาน ยังมีการเสริมแต่งขอบกลีบด้วยน้ำยาสีต่าง ๆ ให้เกิดความสวยงาม แปลกตาไปจากสินค้าดอกไม้ชนิดอื่น เช่น ขอบสีเงิน ทอง แดง ส้ม เป็นต้น

ข. ดอกไม้กลีบดามด้วยโครงลวด ดอกไม้ลักษณะนี้กลุ่มแม่บ้านมักนำเศษผ้าไหมที่เหลือจากการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่หลากหลายนับด้วยสี ลวดลาย มีทั้งเนื้อหนา เนื้อบาง คละกันไป มักประดิษฐ์ขึ้นมา เนื่องจากเสียเศษผ้าไหมที่สวยงามและมีคุณค่า บุคคลกลุ่มนี้ขาดความรู้ประสบการณ์และทักษะในการประดิษฐ์ดอกไม้ จึงเลียนแบบเค้าโครงของกลีบดอกไม้ในธรรมชาติมาดัดเป็นรูปกลีบดอกแบน ๆ ทากาวที่เส้นลวดแล้วขดไปรอบ โครงกลีบดอกเพื่อกันลู่ที่ขอบกลีบดอก ช่วยสร้างความแข็งแรง ทนทาน ก่อนนำไปประกอบเข้าเป็นรูปร่างของดอกกุหลาบ ดอกบานชื่น ดอกทานตะวัน เป็นต้น เพื่อนำไปใช้งานประดับตกแต่งเช่นเดียวกับดอกไม้เลียนแบบธรรมชาติ

ค. ดอกไม้ประดิษฐ์เย็บด้วยมือ การพัฒนาฝีมือของนักออกแบบและการตัดเย็บเสื้อผ้า ได้ใช้เศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมาพับเย็บ ม้วน เนารูให้เกิดรอยข่นเป็นรูปทรงของกลีบดอกไม้ ใบไม้ เพื่อใช้ตกแต่งเสื้อผ้าไม่ให้เรียบเกินไปสำหรับสวมใส่ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เห็นแนวทางลักษณะรูปแบบของดอกไม้ผ่านชนิดนี้อาจจะต้องใช้ติดกับเสื้อผ้าหรือเครื่องใช้ถาวร พร้อมทั้งจะนำไปจัดรีดทำความสะอาดได้อย่างไม่เสียรูปทรง จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบและพัฒนาการใช้งานได้มากขึ้น สามารถแยกออกมาเพื่อใช้ชั่วคราวและแบบถาวร นิยมนำไปใช้ตกแต่งเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า หมวก ก๊ีบ ใบ เป็นต้น

ง. ดอกไม้ประดิษฐ์เย็บด้วยจักร เป็นดอกไม้ที่พัฒนาการผลิตมาจากการใช้มือ ที่ต้องการให้องค์ประกอบของดอกไม้ให้มีมิติ มีลักษณะรูปทรงที่เหมือนธรรมชาติ และต้องการเสริมแต่งให้เกินความเป็นธรรมชาติ ด้วยวิธีการตัดแบบกลีบดอกไม้ ใบไม้ แล้วตัดเพื่อเย็บ

เช่นเดียวกับการตัดเพื่อเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เย็บตะเข็บแต่งกลีบให้ได้รูปร่างของกลีบตามที่ออกแบบ นำกลีบแต่ละกลีบมาประกอบเข้าด้วยกัน อาจจะมีการบรรจุขน ลำลี หรือใยสังเคราะห์เข้าไปในกลีบให้แน่นขึ้นตามความต้องการให้มีความแปลกแตกต่างออกไป เพื่อนำไปใช้งานในลักษณะเดียวกันกับดอกไม้ที่ประดิษฐ์ด้วยมือ การประดิษฐ์ดอกไม้ด้วยวิธีนี้ เป็นการช่วยส่งเสริมคุณค่าของการใช้เศษผ้าที่มีขนาดเล็กมาก ๆ

4. คุณภาพ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคที่จะตัดสินใจในการซื้อดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความคงทน มีมาตรฐานเหมาะสมกับการใช้งาน ประกอบตกแต่งที่คงมาด้วยการใช้ดี ลายผ้า ผิวสัมผัส ขอบกลีบดอกไม้หลุดลุ่ย รูปทรงกลีบดอกไม้คงสภาพดอกสวยงาม ผู้ผลิตต้องเห็นความสำคัญของกระบวนการผลิตที่มีวิธีการที่ดีขึ้น ทำให้ดอกไม้ที่ผลิตออกมามีคุณภาพ ผู้บริโภคสามารถเชื่อถือในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้เมื่อนำไปใช้งาน

5. การใช้และการดูแลรักษา ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใหม่มักเป็นกังวลให้กับลูกค้าเป็นจำนวนมาก กลัวว่าจะมีความยุ่งยากในการใช้และการดูแลรักษา จึงต้องทำความเข้าใจไปถึงเนื้อผ้า รูปแบบ วิธีการผลิต และวัตถุประสงค์การนำไปใช้งานให้อย่างถ่องแท้ เช่น ดอกไม้ที่ประกอบตกแต่งถาวรกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสามารถที่นำไปซักแห้งได้ ดอกไม้ที่ใช้จัดแจกันก็สามารถใช้น้ำยาฉีดเพื่อขจัดฝุ่นละอองออกจากดอกไม้ได้ ดอกไม้ที่ใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่งที่ใช้ในกิจกรรมเป็นครั้งคราว สามารถเก็บใส่กล่องหรือห่อเพื่อป้องกันฝุ่นละออง แสงแดด และความร้อน การเสียหายก็มีโอกาสน้อยลง

6. ราคา (Price) ดอกไม้ผ้าใหม่ที่มีราคาสูงอยู่ที่ปัจจัยการผลิตของผู้ผลิตแต่ละราย แต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน ดอกไม้ที่ผลิตของกลุ่มแม่บ้านมักจะใช้เศษผ้าใหม่ที่เหลือจากการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป วัตถุประสงค์เพียงให้มีรายได้เสริมขึ้นมากกว่าทิ้งเศษผ้าใหม่ที่มีค่าไป ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจดอกไม้ประดิษฐ์รายใหญ่ก็จะต้องมีการลงทุนในเรื่องสถานที่ เครื่องจักร ค่าจ้างแรงงาน การขนส่ง การส่งเสริมการขาย ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ผ้าใหม่ก็ต้องมีราคาสูงที่คิดตามแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบ การตั้งราคาก็จะต้องคุ้มค่ากับการลงทุนของผู้ประกอบการ ราคาก็ต้องคุ้มค่าในเชิงคุณภาพ การบริการที่สมเหตุสมผล

7. แหล่งวัตถุดิบ (Material Place) วัสดุเป็นปัจจัยสำคัญ สามารถกำหนดสถานที่ผลิตได้เพื่อช่วยประหยัดในการขนส่ง ไม่ยุ่งยากในการหาแหล่งเศษผ้าใหม่ ชุมชนที่มีการผลิตผ้าใหม่ สถานที่ประกอบการที่มีการตัดเย็บเสื้อผ้า ถือว่าได้ว่าเป็นสถานที่เหมาะสม คนในชุมชนพื้นที่นั้นได้มีโอกาสผลิตสินค้าด้วยตนเองจากเศษผ้าใหม่ที่เหลือจากการตัดเย็บ ควรพยายามสร้างสถานที่เพื่อการผลิตและเพื่อการจำหน่ายสินค้า ที่ผ่านมาสถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมักจะไม่ค่อยสัมพันธ์กันมากนัก

เนื่องจากสถานที่ผลิตมักจะเป็นบ้านเรือน หรือโรงงานที่ไม่สามารถจัดเป็นสถานที่จำหน่ายได้ แม้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามพัฒนาและจัดให้ชุมชนผลิตสินค้าเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาซื้อสินค้าถึงแหล่งผลิต แต่ก็ทำได้น้อยเนื่องจากอาจไม่ใช้การท่องเที่ยว หรือเป็นแหล่งสินค้าครบวงจรอย่างห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า จึงต้องเคลื่อนย้ายสินค้าไปยังเมืองที่มีแหล่งจำหน่ายขนาดใหญ่ ค่าใช้จ่ายในการบริการและการขนส่งจึงเพิ่มขึ้น

8. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้ผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ในจำนวนมากขึ้นแทนการวางสินค้าไว้แล้วให้ลูกค้ามาพบเห็นสินค้าโดยบังเอิญ การส่งเสริมการขายด้วยวิธีการจัดแสดงนิทรรศการ การแสดงผลิตภัณฑ์ด้วยการจัดแสดงร่วมกับการเดินแฟชั่นโชว์ จัดการแข่งขัน การออกแบบประกอบกิจกรรมให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป โฆษณาทางสื่อพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การสัมภาษณ์ผู้บริโภค สร้างความสนใจด้วยการเน้นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคที่มีหลายรูปแบบครบวงจร ตั้งแต่การสาธิต ประชุม เสวนา จัดนิทรรศการ แสดงแบบร่วมกับสื่อมวลชนที่ใช้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การตลาด เพื่อเพิ่มยอดขายสินค้าทั้งสิ้น

9. การเปลี่ยนในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สิ่งที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ผลิตก็ต้องระมัดระวังความล้มเหลวในการผลิตสินค้า ผู้บริโภคก็ต้องระมัดระวังในค่าใช้จ่าย เพราะในบางเวลา บางโอกาส คอกไม้ประดิษฐ์ก็แปรสภาพจากความสวยงามที่ส่งเสริมความสวยงาม ก็กลับกลายเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นอันดับสุดท้าย เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังนี้

9.1 ด้านเศรษฐกิจ ผลจากการเกิดภาวะเงินเฟ้อ ราคาน้ำมันโลกสูงขึ้น ราคาสินค้าและบริการเกิดความไม่สมเหตุสมผล ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้บริโภคและผู้ผลิตประสบปัญหา รายรับและรายจ่ายไม่สมดุลกัน

9.2 ด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการผลิตคอกไม้ประดิษฐ์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่มีการจัดจำหน่ายในราคาที่ถูกลง มีความสะดวกในการใช้และการดูแลรักษา แม้ความสวยงามจะด้อยกว่า แต่พอใช้ทดแทนกันได้

9.3 ด้านการเมือง กฎหมายการเพิ่มภาษี เพิ่มค่าจ้าง ภาระการบัญชีดิจิทัล กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อการผลิตและกำลังการซื้อของผู้บริโภคทั้งสิ้น รวมถึงอิทธิพลการเมือง แอบแฝงที่สลับซับซ้อนในการบริหารปกครองชุมชนและประเทศ

9.4 ด้านวัฒนธรรม ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมหนึ่ง ๆ มีผลถึงพฤติกรรมทางการบริโภค ซึ่งเป็นสิ่งชี้แนะความเหมาะสม ความไม่ควรรู้ในการใช้คอกไม้ประดิษฐ์ได้เช่นกัน

2.3.7 หลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (กรมการพัฒนาชุมชน, 2546:3-5) ในส่วนที่สอดคล้องกับงานวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการผลิต ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ หมายถึง ปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่ได้มาจากพื้นที่ในจังหวัดนั้น ต่อปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

1.2 การจัดการด้านแรงงาน/กำลังการผลิต หมายถึง จำนวนแรงงานหรือเครื่องจักร อุปกรณ์หรือผลผลิตที่เพิ่มขึ้นแต่ละปี

1.3 ช่วงระยะเวลาในการผลิต หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่ผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าขึ้น ๆ ในแต่ละปี

1.4 กำลังการผลิต หมายถึง เมื่อมีการสั่งซื้อสินค้าจากลูกค้ามีความสามารถผลิตสินค้าได้ตามจำนวนที่ลูกค้าต้องการหรือไม่

1.5 การรักษาสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิต หมายถึง กระบวนการผลิตสินค้ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพียงใด และมีระบบการแก้ไขผลกระทบของสิ่งแวดล้อมหรือไม่

1.6 ศักยภาพการผลิตมากเพื่อจำหน่าย หมายถึง เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากและหลายครั้ง สามารถผลิตสินค้าได้มีคุณภาพเหมือนเดิมหรือไม่ เพียงใด

2. ด้านการตลาด ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แหล่งจำหน่ายหลักของสินค้า หมายถึง แหล่งจำหน่ายที่นำสินค้าไปขาย

2.2 จำนวนแหล่งจำหน่ายสินค้า หมายถึง จำนวนร้านค้า แหล่งจำหน่ายผู้รับซื้อ ที่นำสินค้าไปจำหน่าย

2.3 รายได้ในการจัดจำหน่ายสินค้า เทียบกับปีที่ผ่านมา หมายถึง ปริมาณรายได้จากการจำหน่ายสินค้าในรอบ 12 เดือนนี้ เทียบกับปริมาณการจำหน่ายในรอบ 12 เดือนที่แล้ว

2.4 ความต่อเนื่องของตลาด หมายถึง การมีลูกค้าเก่าหรือลูกค้าใหม่ อย่างเดียว หรือทั้งสองอย่างและการสั่งซื้อเป็นอย่างไ

2.5 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ หมายถึง ลักษณะของรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุสินค้าเพื่อความสวยงามไม่ให้สินค้าเสียหาย

2.6 เครื่องหมายและฉลาก หมายถึง ข้อความหรือเครื่องหมายที่แจ้งรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ผลิตใช้ติดกับสินค้านั้น เพื่อให้ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อทราบ

2.7 ช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง วิธีการที่ผู้ผลิตจำหน่ายสินค้า เช่น จำหน่ายเอง ผ่านคนกลาง ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.8 การสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจของลูกค้า หมายถึง วิธีการใด ๆ ที่ผู้ผลิตใช้เพื่อให้ลูกค้าสนใจและซื้อสินค้า

3. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ที่มาของรูปแบบ สีสันของผลิตภัณฑ์ หมายถึง ลักษณะและที่มาของรูปแบบและสีสันของผลิตภัณฑ์ได้มาโดยวิธีการใด

3.2 การพัฒนารูปแบบ สีสันของผลิตภัณฑ์ หมายถึง การปรับเปลี่ยนรูปแบบ สีสันของผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในรอบ 1 ปี หมายถึง รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้มีการพัฒนาอย่างไร จากใคร

3.4 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบบรรจุภัณฑ์

3.5 คุณภาพของผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะ ด้านวัตถุดิบ กระบวนการผลิตและการรับรองมาตรฐานที่สนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าไหมและถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ให้กับกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม จำนวน 16 แบบ
2. ให้ผู้เกี่ยวข้องประเมินความเหมาะสมของแบบดอกไม้ประดิษฐ์ที่ได้จัดทำขึ้น
3. ถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมแก่กลุ่มแม่บ้าน
4. ประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านที่ผ่านการถ่ายทอดความรู้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดประชากรออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ประเมินรูปแบบดอกไม้ประดิษฐ์ ที่ผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบและประดิษฐ์ขึ้นซึ่งได้แก่กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และเจ้าหน้าที่งานพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 110 คน
2. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 41 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น

1. ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. แบบประเมินความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ต้นแบบ โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม

3.2.1 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมจำนวน 16 แบบ ซึ่งมีขั้นตอนในการทำ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล

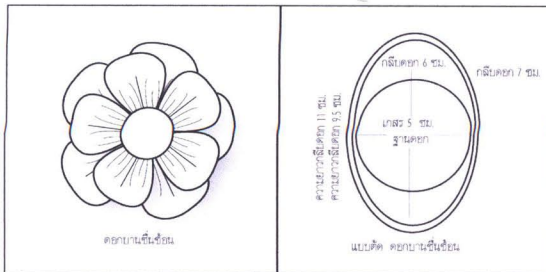
จากการที่ได้ศึกษา ค้นคว้า และสำรวจข้อมูลผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากผ้าที่สามารถนำมาประกอบตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ มีรูปแบบและลักษณะที่หลากหลายซึ่งพบเห็นได้จากผู้ที่นิยมสวมใส่เสื้อผ้า การแต่งกาย การใช้ผลิตภัณฑ์จากร้านจำหน่ายเสื้อผ้า ของใช้ของที่ระลึก งานแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเป็นผู้ตรวจมาตรฐานผลิตภัณฑ์ด้านดอกไม้ประดิษฐ์ของเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค จึงทำให้เกิดแนวคิดในการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่เหลือทิ้งให้เกิดประโยชน์ เพื่อนำมาประกอบแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาเป้าหมายการผลิตดังนี้

1.1 กำหนดแนวคิดในการออกแบบ เมื่อมีข้อมูลจากการสำรวจและภาพแห่งความคิดจินตนาการจากองค์ความรู้ เพื่อจะประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่เป็นทั้งเศษผ้าพื้น เศษผ้าลายที่มีเนื้อผ้าทั้งหนาและบางเพื่อใช้ประกอบตกแต่งเสื้อผ้า ประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ของขวัญของที่ระลึกให้มีความสวยงาม มีคุณค่าเพิ่ม คุณค่าผลิตภัณฑ์ที่มีมาแต่เดิมซึ่งมีความเรียบเกลี้ยงจนเกินไป รูปแบบของดอกไม้ที่ประดิษฐ์ด้วยความรู้พื้นฐานการตัดเย็บในเรื่องการตัดกลีบ การเย็บ การรูดกลีบ การต่อกลีบ การซ้อนกลีบให้เป็นรูปทรงของดอกไม้ ที่ใช้งานได้อย่างไม่ยุ่งยาก นำไปประกอบตกแต่งได้ทั้งแบบถาวรและชั่วคราว นำไปซักรีดหรือทำความสะอาดได้อย่างไม่เสียรูปทรง และประยุกต์ตกแต่งผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบ ได้หลายวัตถุประสงค์ ตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจให้แก่คนรุ่นใหม่ที่มีส่วนรับรู้ในการศึกษาและให้เห็นคุณค่าของเศษผ้าไหมตลอดไป



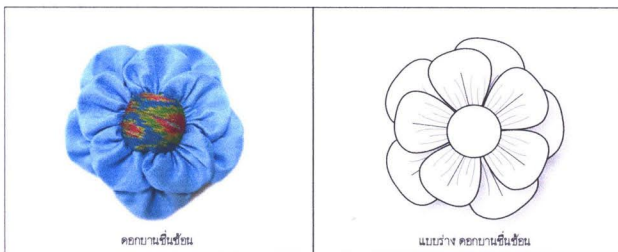
ภาพที่ 9 เศษผ้าไหมที่เป็นผ้าพื้นและผ้าลาย

1.2 ร่างแบบและทำแบบตัด เมื่อกำหนดเป้าหมายการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมจากแนวคิดแล้ว สิ่งที่สำคัญจะต้องร่างแบบอย่างมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างของรูปร่างกลีบดอกไม้ เกสร ใบไม้ ที่เลือกพิจารณาในการใช้งานเพื่อประกอบตกแต่งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ การร่างแบบส่วนประกอบนั้นโดยการวาดแบบลงบนกระดาษเนื้อแข็งเพื่อให้มีความแข็งแรงในการนำไปวางเป็นแบบตัดบนเส้นผ้า ในขั้นตอนการทดลองแบบตัดเพื่อประกอบการปรับแก้หลังจากผ่านขั้นตอนการทดลองการผลิต



ภาพที่ 10 แบบร่างและขนาดของแบบตัด

1.3 ทดลองการผลิต เมื่อเตรียมแบบตัดกลีบดอกไม้ เกสร ใบ และฐานรองปักปิดความเรียบร้อยของดอกไม้แต่ละชนิด ก็ต้องพิจารณากำหนดเกรนผ้าให้สอดคล้องกับลักษณะของกลีบดอกไม้แต่ละชนิด เลือกลักษณะลวดลาย สีผ้า ความหนา กำหนดวิธีการตัดเย็บ การเนา การรูดกลีบ การต่อกลีบ การซ้อนกลีบ การม้วนกลีบ การประกอบเกสรและการเย็บปิดฐานดอกไม้ให้เหมาะสมกับการใช้งาน หาซื้อสรุปเพื่อปรับแก้แบบตัด ปรับขนาด ปรับการวางเกรนผ้า การเลือกผ้าที่ประกอบด้วยลวดลาย สี และความหนาบาง



ภาพที่ 11 ต้นแบบและแบบร่าง

1.4 การเสริมแต่งดอกไม้ ดอกไม้ทุกรูปแบบที่ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม สามารถนำไปใช้ในลักษณะที่เรียบง่ายไม่ต้องตกแต่ง แต่ถ้าต้องการออกแบบให้เกิดความหรูหราที่พิจารณาเลือกวัสดุตกแต่งประเภทเลื่อม ลูกปัด มุก ค้าย หรือไหมที่มีสี ขนาด ปริมาณ การเสริมแต่งด้วยการเย็บ การปัก การร้อย เสริมส่วนที่เป็นกลีบดอก เกสร หรือใช้ร้อยห้อยประกอบให้เกิดความสวยงามแปลกตา ในเรื่องของผิวสัมผัสและให้มีเส้นลวดลายในการเคลื่อนไหว ให้เกิดจุดเด่น เกิดแรงดึงดูด สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์อย่างสมเหตุสมผล



ภาพที่ 12 การเสริมแต่งด้วยลูกปัดและเลื่อม

1.5 ตกแต่งผลิตภัณฑ์ ประกอบตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ได้แก่ เข็มกลัด ติดเสื้อ เข็มขัด โบติดผม สร้อยคอ ประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ ได้แก่ กล้องทิชชู กระเป๋า รองเท้า โดยคัดเลือกชนิด ขนาด สี ของดอกไม้ประดิษฐ์ต้นแบบ ให้เข้าเป็นหมวดหมู่ ใช้จำนวนที่เหมาะสม ดังตัวอย่าง



ภาพที่ 13 ผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่งด้วยดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม

1.6 สร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 16 แบบ จัดทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จำนวน 16 แบบ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

1. เศษผ้าไหม ประกอบด้วยเศษผ้าไหมที่เหลือจากการใช้ตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องใช้ มีหลากหลายสีและลวดลายตามสภาพของเศษผ้าไหมที่เหลือใช้แต่ละท้องถิ่น
2. โยโฟลีสเตอร์ ใช้สำหรับบรรจุกลีบดอกไม้หรือเกสรดอกไม้ เพื่อช่วยปรับมิติโครงสร้างดอกไม้ให้พองฟูสวยงามมากยิ่งขึ้น
3. ด้ายเย็บผ้า ใช้สำหรับเย็บ เนารูด สอย กลีบดอก เกสร และฐานรองดอก ควรเลือกใช้ด้ายที่เป็นเส้นโยโฟลีสเตอร์ จะช่วยให้งานมีความแข็งแรงทนทาน
4. กระดาษสร้างแบบ ใช้สำหรับสร้างแบบกลีบดอก เกสร และฐานรองดอก เลือกใช้กระดาษรีไซเคิลที่เนื้อไม่อ่อนหรือแข็งจนเกินไป พอดีจะใช้เข็มหมุดกลัดแบบให้ติดกับผ้ากลีบดอกได้
5. กรรไกรตัดกระดาษ ใช้สำหรับตัดกระดาษสร้างแบบที่มีความคม ตัดกระดาษได้เรียบเนียน ขอบไม่เป็นขุย
6. กรรไกรตัดผ้า ใช้สำหรับตัดผ้าเนื้อหนาและเนื้อบางได้อย่างแม่นยำ และขอบตัดเรียบไม่ทำให้ริมผ้าหลุดลุ่ย
7. กรรไกรตัดด้าย ใช้สำหรับตัดด้าย เศษผ้า ก่อนและหลังการเย็บชิ้นงาน เลือกกรรไกรที่มีปลายแหลมเล็ก สามารถแทรกเข้าไปตัดเศษด้ายตามในส่วนที่เป็นซอกของกลีบดอกไม้ที่ซ้อนทับกัน
8. คินสอ ใช้สำหรับร่างและวาดแบบกลีบดอก เกสร ฐานรองดอกไม้ให้ได้รูปร่างตามลักษณะของกลีบและองค์ประกอบของดอกไม้ตามวัตถุประสงค์การออกแบบ
9. ไม้บรรทัด ใช้สำหรับวัดความยาว ความกว้าง ความสูงของกลีบดอก เกสร และฐานรองดอก
10. วงเวียน ใช้สำหรับวาดรูปวงกลม แบบตัดของกลีบดอก เกสร และฐานรองดอก
11. เข็มหมุด ใช้สำหรับกลัดแบบตัดให้ติดกับผ้ากลีบดอก เกสร ใบ และฐานรองดอกและกลัดผ้าที่เป็นสันทบเพื่อไม่ให้ตะเข็บคาดเคลื่อนจากขนาดที่กำหนด
12. เข็มมือ ใช้สำหรับเนา สอย เย็บ และกลึงกลีบดอก เกสรและฐานรองดอก ควรเลือกใช้เข็มเบอร์ 8 ที่มีความยาวพิเศษ
13. จักรเย็บผ้า ใช้สำหรับเย็บกลีบดอกที่ออกแบบกลีบให้มีรูปร่างโค้งมนหรือหยัก

14. เตาไรด์ ใช้สำหรับรีดผ้าทอครึ่งของกลีบดอกที่มีความยาวและต้องการรีดลิ่มตะเข็บ

3.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ต้นแบบและแบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิธีการสร้างแบบประเมินและทำการร่างแบบประเมินทั้ง 2 ชุด จากนั้น ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมจำนวน 5 ท่าน เพื่อความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ จากนั้นนำไป Try out กับกลุ่มนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ไม่ได้ถูกคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ได้ค่า = 0.95 จากนั้นจึงนำไปสร้างแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ผู้วิจัยออกแบบและประดิษฐ์ขึ้นจำนวน 110 ราย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 2 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยทำการเก็บจากร้านขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ในเขตตลาดนัดสวนจตุจักร ห้างดิไอสยาม ร้านค้าย่านสีลมและร้านค้าในโรงแรมรอยัลชิตี้ ได้จำนวนทั้งสิ้น 110 คนคิดเป็น 100 % ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม ใช้วิธีการแจกแบบประเมินเมื่อทำการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ได้ทั้งหมด 41 คน คิดเป็น 100 %

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะภาพต่างๆของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจทั้ง 2 ชุดวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง พึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

3. แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 16 แบบ ใช้ค่าฐานนิยม(MODE)

4. การเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์
 คอกไม่ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินจำแนกตามสถานะภาพของผู้ประเมินใช้การ
 วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที(t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน 2 ชุด คือแบบประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหมของผู้จัดทำและผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 110 คน และแบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ที่ผ่านการถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม ทั้งหมดจำนวน 41 คน และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ตามลำดับดังนี้

4.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ประเมิน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

4.2 ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้วิจัยออกแบบและประดิษฐ์ขึ้น ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินจำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน

4.4 รูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ประเมิน มีความนิยมมากที่สุด 5 ลำดับแรก

4.5 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยหาค่าความถี่และร้อยละ

4.6 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ประเมิน

ผลการประเมินสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ประเมิน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์	65	59.09
ผู้ผลิต/เจ้าของกิจการร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์	45	40.91
รวม	110	100

จากตารางที่ 4-1 พบว่าผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ จำนวน 65 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.09 ที่เหลือเป็นผู้ผลิต/เจ้าของกิจการร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จำนวน 45 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.91

4.2 ความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน
ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน
แสดงดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD.	ระดับความเหมาะสม
1	ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหม	4.01	0.613	มาก
2	ด้านความสวยงาม	4.16	0.643	มาก
3	ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.39	0.651	มาก
	ภาพรวม	4.15	0.562	มาก

จากตารางที่ 4-2 พบว่าผู้ประเมินเห็นว่าทั้งแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมโดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้งด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหม ด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน

ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม แสดงดังตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม

ข้อ	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD.	ระดับความเหมาะสม
1	เศษผ้าไหมที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับรูปแบบของดอกไม้ประดิษฐ์	4.19	0.642	มาก
2	ฝีมือการเย็บกลีบดอก เกสร ฐานรองดอกของดอกไม้ประดิษฐ์มีความปราณีตและคงทนแข็งแรง	4.05	0.794	มาก
3	การเย็บส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์มีความปราณีตและคงทนแข็งแรง	4.01	0.760	มาก
4	การเย็บครึ่งส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์ได้สัดส่วน อยู่ในตำแหน่งที่ชัดเจน	4.17	0.752	มาก
5	การเลือกใช้มุก เลื่อม ผ้าไหม ตกแต่งดอกไม้ประดิษฐ์ทำให้เกิดความสวยงามที่ดูหรูหรา เป็นจุดเด่นที่น่าสนใจ	4.16	0.784	มาก
6	เศษผ้าไหมที่ประดิษฐ์เป็นกลีบดอกไม้มีการทรงตัวที่ดีและคงทน	4.11	0.746	มาก
7	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อการเสียดสีและการสัมผัส	3.95	0.727	มาก
8	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อการทำความสะอาดและการซักรีด	3.52	0.854	มาก
9	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี	3.87	0.803	มาก
10	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อสิ่งสกปรกประเภทเหงื่อไคล ฝุ่นละอองได้เป็นอย่างดี	3.50	0.875	มาก
	เฉลี่ยรวมด้านความคงทน	4.01	0.613	มาก

จากตารางที่ 4-3 พบว่าผู้ประเมินเห็นว่ามีความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเฉลี่ยรวมด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมในเรื่องเศษผ้าไหมที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับรูปแบบของดอกไม้ประดิษฐ์ ฝีมือการเย็บกลีบดอก เกสร ฐานรองดอกของดอกไม้ประดิษฐ์มีความปราณีตและคงทนแข็งแรง การเย็บส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์มีความปราณีตและคงทนแข็งแรง การเย็บครึ่งส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์ได้สัดส่วน อยู่ในตำแหน่งที่ชัดเจน การเลือกใช้ลูก เลื่อม ด้ายไหม ตกแต่งดอกไม้ประดิษฐ์ทำให้เกิดผิวสัมผัสที่ดูหรูหรา เป็นจุดเด่นที่น่าสนใจ เศษผ้าไหมที่ประดิษฐ์เป็นกลีบดอกไม้มีการทรงแท่งที่ดีและคงทน ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อการเสียดสีและการสัมผัส ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อการทำความสะอาดและการซักรีด ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความทนทานต่อสิ่งสกปรกประเภทเหงื่อไคล ฝุ่นละอองได้เป็นอย่างดี ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมินด้านความสวยงาม แสดงดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินด้านความสวยงาม

ข้อ	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD.	ระดับความเหมาะสม
1	ลักษณะรูปแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมแต่ละแบบมีความน่าสนใจและสะดุดตา	4.18	0.768	มาก
2	การจัดองค์ประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีลักษณะสัดส่วนเหมาะสม	4.07	0.726	มาก
3	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีสีสันสวยงามและกลมกลืน	4.29	0.746	มาก
4	ลักษณะรายละเอียดของดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเลียนแบบธรรมชาติได้อย่างชัดเจน	3.73	0.812	มาก
5	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความสวยงามตามหลักการออกแบบทางศิลปะ	4.28	2.753	มาก
6	ลวดลายของผ้าไหมที่ประดิษฐ์ดอกไม้ไม่มีความเหมาะสม	3.99	0.697	มาก
7	การจับจีบ การรูด มีการดัดหล่น มีความพรูว์ได้จังหวะอย่างเหมาะสมและสวยงาม	4.11	0.770	มาก
8	การรูด การม้วน การพับทับซ้อนกันของส่วนประกอบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเลียนแบบดอกไม้ได้เหมือนจริง	3.91	0.808	มาก
9	ผิวสัมผัสของดอกไม้จากเศษผ้าไหมนุ่มนวลค่าและมีมูลค่ากว่าเศษผ้าทั่วไป	4.34	0.639	มาก
10	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.42	0.669	มาก
	เฉลี่ยรวมด้านความสวยงาม	4.16	0.643	มาก

จากตารางที่ 4-4 พบว่าผู้ประเมินเห็นว่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเฉลี่ยรวม ด้านความสวยงามมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลักษณะรูปแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมแต่ละแบบมีความน่าสนใจและสะดุดตา การจัดองค์ประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีลักษณะสัดส่วนเหมาะสม ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีสีสันสวยงามและกลมกลืน ลักษณะรายละเอียดของดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเลียนแบบธรรมชาติได้อย่างชัดเจน ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความสวยงามตามหลักการออกแบบทางศิลปะ ลวดลายของผ้าไหมที่ประดิษฐ์ดอกไม้มีความเหมาะสม การจับจีบ การรูด มีการลดหลั่น มีความพริ้ว ได้จังหวะอย่างเหมาะสมและสวยงาม การรูด การม้วน การพับ ทับซ้อนกันของส่วนประกอบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเลียนแบบดอกไม้ได้เหมือนจริง ผิวสัมผัสของดอกไม้จากเศษผ้าไหมมีคุณค่าและมีมูลค่ากว่าเศษผ้าทั่วไป ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ผลการประเมินรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของกลุ่มผู้ประเมิน
แสดงดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์
ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน ด้านประโยชน์ใช้สอย

ข้อ	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	SD.	ระดับความเหมาะสม
1	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายได้หลายรูปแบบ	4.41	0.654	มาก
2	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปตกแต่งเป็นเครื่องประกอบการแต่งกาย เช่น เม็ดกระดุม ต่างหู หมวก เข็มขัด กระเป๋า รองเท้า ได้หลายรูปแบบ	4.47	0.687	มาก
3	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปประดับตกแต่งทรงผม เช่น กิ๊ฟติดผม ที่คาดผม โบผูกผม ได้หลายรูปแบบ	4.35	0.685	มาก
4	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปจัดตกแต่งของขวัญ ของที่ระลึกและของชำร่วย เช่น กล้อง ชอง ถุง ได้หลายรูปแบบ	4.48	0.674	มาก
5	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปจัดตกแต่งเป็นเครื่องประดับและเครื่องใช้ เช่น ที่รัดผ้า	4.28	0.744	มาก
6	ข้อมื่อ ปลอกหมอน ปลอกสายนิรภัย ปลอกโคมไฟ โคมบาย ได้หลายรูปแบบ	4.30	0.736	มาก
7	ผู้บริโภคสามารถซื้อดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่มีหลายรูปแบบเพื่อประกอบการตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองที่ตรงกับความต้องการสำหรับใช้สอยในโอกาสต่างๆ	4.15	0.752	มาก
8	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมสามารถนำมาประกอบ ประยุกต์ใช้แทนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและ/หรือ เครื่องใช้	4.15	0.744	มาก
	เฉลี่ยรวมด้านประโยชน์ใช้สอย	4.39	0.651	มาก

จากตารางที่ 4-5 พบว่าผู้ประเมินเห็นว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมในด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายได้หลายรูปแบบ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปตกแต่งเป็นเครื่องประกอบการแต่งกาย เช่น เม็คระคุ่ม ต่างหู หมวก เข็มขัด กระเป๋า รองเท้า ได้หลายรูปแบบ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปประดับตกแต่งทรงผม เช่น กิ๊ฟติดผม ที่คาดผม โบผูกผม ได้หลายรูปแบบ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปจัดตกแต่งของขวัญ ของที่ระลึกและของชำร่วย เช่น กล้อง ของ ถู ได้หลายรูปแบบ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมนำไปจัดตกแต่งเป็นเครื่องประดับและเครื่องใช้ เช่น ที่รัดผ้าข้อมือ ปลูกหมอน ปลูกสายนิรภัย ปลูกโคมไฟ โมบาย ได้หลายรูปแบบ ผู้บริโภคสามารถซื้อดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่มีหลายรูปแบบเพื่อประกอบการตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง ที่ตรงกับความต้องการสำหรับใช้สอยในโอกาสต่าง ๆ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมสามารถนำมาประกอบ ประยุกต์ใช้แทนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและ/หรือ เครื่องใช้ ผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ

4.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม ของผู้ประเมิน จำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน

ผลการเปรียบเทียบความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน จำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน แสดงดังตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4-6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ t และค่าความน่าจะเป็น (P-value) ของความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม ของผู้ประเมินในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน

สถานภาพ		ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์		ผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์		t	P-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ประเด็นการประเมิน							
1	ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหม	4.17	0.575	3.78	0.599	3.453	0.001*
2	ด้านความสวยงาม	4.35	0.598	3.89	0.611	3.974	0.000*
3	ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.55	0.560	4.16	0.706	3.295	0.001*
ภาพรวม		4.31	0.528	3.93	0.539	3.624	0.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตารางที่ 4-6 พบว่าผู้ประเมินที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และผู้ประเมินที่เป็นผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มีความคิดเห็นในการประเมินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ประเมินที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ เห็นว่ารูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม มีความเหมาะสมมากกว่าผู้ประเมินที่เป็นผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน

4.4 รูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประเมินมีความนิยมมากที่สุด 5 ลำดับแรก

ผลการวิเคราะห์รูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประเมินชอบมากที่สุด 5 ลำดับแรก แสดงดังตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4-7 แสดงข้อมูลรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประเมินในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครมีความนิยมมากที่สุด 5 ลำดับแรก

แบบตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์	รูปภาพ	ความถี่	แบบตัวอย่าง ผลิตภัณฑ์	รูปภาพ	ความถี่
ดอกบัวสวรรค์		16	ดอกบานชื่น		86
ดอกบัวสาย		87	ดอกบานชื่นซ้อน		40
ดอกกุหลาบตูม		39	ดอกกรักร่ำ		36
ดอกกุหลาบบาน		78	ดอกเล็บมือนาง		88
ดอกกุหลาบม้วน		44	ดอกกุหลาบหิน		35
ดอกผักบุ้ง		63	ดอกลีลาวดี		43
ดอกกระดังง์		68	ดอกกากรอง		39
ดอกไม้จีน		96	ดอกแพงพวย		91

จากตารางที่ 4-7 พบว่าผู้ประเมินนิยมรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมากที่สุด 5 รูปแบบเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ แบบดอกไม้จีน แบบดอกแพงพวย แบบดอกเล็บมือนาง แบบดอกบัวสายและแบบดอกบานชื่น

4.5 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้แสดงดังตารางที่ 4-8 – ตารางที่ 4-12

ตารางที่ 4-8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	10	24.39
21-25 ปี	0	0.00
26-30 ปี	2	4.88
31-35 ปี	4	9.76
36-40 ปี	5	12.20
41-45 ปี	4	9.76
46-50 ปี	10	24.39
51-55 ปี	5	12.20
56-60 ปี	1	2.44
มากกว่า 60 ปี	0	0.00
รวม	41	100

จากตารางที่ 4-8 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มียุอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปีและ 46-50 ปี จำนวน 10 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 24.39 รองลงมาคือช่วงอายุ 36-40 ปีและ 51-55 ปี จำนวน 5 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.20 ช่วงอายุ 31-35 ปีและ 41-45 ปี จำนวน 4 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 9.76 ช่วงอายุ 26-30 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และช่วงอายุ 56-60 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.44

ตารางที่ 4-9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	6	14.63
มัธยมต้น	7	17.07
มัธยมปลาย / ปวช.	7	17.07
อนุปริญญา / ปวส.	1	2.44
ปริญญาตรี	18	43.90
สูงกว่าปริญญาตรี	2	4.88
อื่นๆ	0	0.00
รวม	41	100

จากตารางที่ 4-9 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 รองลงมาคือ มัธยมต้นและมัธยมปลาย / ปวช. จำนวน 7 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 17.07 ประถมศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 14.63 สูงกว่าปริญญาตรี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และอนุปริญญา/ ปวส. จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.44

ตารางที่ 4-10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการอบรม จำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	3	7.32
ทำสวน	0	0.00
รับจ้างทั่วไป	3	7.32
ทำงานบริษัทเอกชน	0	0.00
ลูกจ้างของรัฐ	2	4.88
ประมง	0	0.00
ค้าขาย	3	7.32
รับราชการ	20	48.78
ว่างงาน	0	0.00
อื่นๆ	10	24.39
รวม	41	100

จากตารางที่ 4-10 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 48.78 รองลงมาคืออาชีพอื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39 อาชีพทำนาและรับจ้างทั่วไป จำนวน 3 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7.32 และลูกจ้างของรัฐ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88

ตารางที่ 4-11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการอบรม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	0	0.00
1,001-2,000 บาท	1	2.44
2,001-3,000 บาท	0	0.00
3,001-4,000 บาท	0	0.00
4,001-5,000 บาท	0	0.00
5,001-6,000 บาท	0	0.00
6,001-7,000 บาท	0	0.00
7,001-8,000 บาท	2	4.88
8,001-9,000 บาท	0	0.00
9,001-10,000 บาท	3	7.32
มากกว่า 10,000 บาท	25	60.98
ไม่มีรายได้	10	24.39
รวม	41	100

จากตารางที่ 4-11 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 60.98 รองลงมาคือไม่มีรายได้ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39 มีรายได้ 9,001-10,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 มีรายได้ 7,001-8,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และมีรายได้ 1,001-2,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.44

ตารางที่ 4-12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการอบรม จำแนกตามการเคยผ่านการอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์มาหรือไม่

เคยผ่านการอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์มาหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เคย	10	24.39
ไม่เคย	31	75.61
รวม	41	100

จากตารางที่ 4-12 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 75.61 และเคยผ่านการอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์มาแล้วจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 24.39

4.6 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ แสดงดังตารางที่ 4-13

ตารางที่ 4-13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้บรมของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ด้าน	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านขั้นตอนการอบรม	4.54	0.636	มากที่สุด
2	ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรม	4.56	0.594	มากที่สุด
3	ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.56	0.502	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.61	0.494	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-13 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์มีความพึงพอใจในการถ่ายทอดความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านขั้นตอนการอบรม ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรมและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ 4-14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านขั้นตอนการอบรม

ข้อ	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.15	0.882	มาก
2	กระบวนการและลำดับขั้นตอนสำหรับการเรียนรู้ที่เข้าใจได้ง่าย	4.49	0.675	มาก
3	การให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามในการอบรมได้ชัดเจน	4.63	0.581	มากที่สุด
4	เอกสารประกอบการอบรมเรียบเรียงวิธีการขั้นตอน เข้าใจได้ง่าย	4.54	0.711	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวมด้านขั้นตอนการอบรม	4.54	0.636	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-14 พบว่าผู้รับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์มีความพึงพอใจในด้านขั้นตอนการอบรมเฉลี่ยรวมด้านขั้นตอนการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อการให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามในการอบรมได้ชัดเจนกับข้อเอกสารประกอบการอบรมเรียบเรียงวิธีการ ขั้นตอน เข้าใจได้ง่าย ผู้รับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีกระบวนการและลำดับขั้นตอนสำหรับการเรียนรู้ที่เข้าใจได้ง่ายผู้รับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4-15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรม

ข้อ	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ความรู้ ความสามารถเพิ่มมากขึ้นหลังจากการเข้ารับการอบรม	4.54	0.596	มากที่สุด
2	ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปถ่ายทอดสู่สมาชิกในครอบครัวและผู้ที่สนใจได้	4.54	0.596	มากที่สุด
3	สามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาทักษะงานฝีมือให้ดีขึ้น	4.54	0.552	มากที่สุด
4	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของชิ้นงานได้	4.32	0.687	มาก
	เฉลี่ยรวมด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรม	4.56	0.594	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-15 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์มีความพึงพอใจเฉลี่ยรวมด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อความรู้ ความสามารถเพิ่มมากขึ้นหลังจากการเข้ารับการอบรม ข้อความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปถ่ายทอดสู่สมาชิกในครอบครัวและผู้ที่สนใจได้และข้อสามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาทักษะงานฝีมือให้ดีขึ้นผู้เข้ารับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของชิ้นงานได้ ผู้เข้ารับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4-16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อ	ประเด็นที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเป็นอาชีพเสริมและสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน	4.20	0.843	มาก
2	เศษผ้าไหมที่เหลือใช้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มได้	4.54	0.552	มากที่สุด
3	การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมสามารถเพิ่มพูนทักษะและฝีมือได้	4.59	0.499	มากที่สุด
4	การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยอนุรักษ์งานฝีมือที่มีคุณค่าและสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.56	0.594	มากที่สุด
5	เศษผ้าไหมที่นำมาประดิษฐ์ดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาขยะและลดภาวะโลกร้อน	4.68	0.471	มากที่สุด
6	การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมถือได้ว่าเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.76	0.435	มากที่สุด
7	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างโอกาสให้กับคนว่างงาน	4.51	0.597	มากที่สุด
8	ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมช่วยสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสในธุรกิจครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อม และธุรกิจชุมชน	4.59	0.591	มากที่สุด
9	การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยลดการย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานทำ	4.27	0.775	มาก
10	การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมช่วยให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน	4.46	0.596	มาก
	เฉลี่ยรวมด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.56	5.02	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-16 พบว่าผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์มีความพึงพอใจเฉลี่ยรวมด้านการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อเสยผ้าไหมที่เหลือใช้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มได้ การประดิษฐ์ดอกไม้จากเสยผ้าไหมสามารถเพิ่มพูนทักษะและฝีมือได้ การประดิษฐ์ดอกไม้จากเสยผ้าไหมเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยอนุรักษ์งานฝีมือที่มีคุณค่า และสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เสยผ้าไหมที่นำมาประดิษฐ์ดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาขยะและลดภาวะโลกร้อน การประดิษฐ์ดอกไม้จากเสยผ้าไหมถือได้ว่าเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดอกไม้ประดิษฐ์จากเสยผ้าไหมเป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างโอกาสให้กับคนว่างงานและซื้อดอกไม้ประดิษฐ์จากเสยผ้าไหมช่วยสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสในธุรกิจครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อม และธุรกิจชุมชน ผู้เข้ารับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในข้อสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเป็นอาชีพเสริมและสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน การประดิษฐ์ดอกไม้จากเสยผ้าไหมเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยลดการย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานทำและซื้อการประดิษฐ์ดอกไม้จากเสยผ้าไหมช่วยให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน ผู้เข้ารับการถ่ายทอดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม และถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมที่พัฒนาขึ้นให้กับกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ คือ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของการออกแบบและการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม จำแนกตามสถานภาพของผู้ประเมิน
4. เพื่อถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมแก่กลุ่มแม่บ้าน
5. เพื่อประเมินผลการถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมโดยพิจารณาจากความพึงพอใจของผู้ได้รับการถ่ายทอด

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดประชากรออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ประเมินรูปแบบดอกไม้ประดิษฐ์ที่ผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบและประดิษฐ์ขึ้นซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และเจ้าของร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 110 คน
2. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 41 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม รวม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหม
2. ด้านความสวยงาม
3. ด้านประโยชน์ใช้สอย

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน

ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจจากการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ รวม 3 ด้าน คือ

1. ด้านขั้นตอนการอบรม
2. ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรม
3. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

แบบสอบถาม 2 ชุดนี้ได้กำหนดเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ มีวิธีการ และดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินและทำการร่างแบบประเมินทั้ง 2 ชุด จากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมจำนวน 5 ท่าน เพื่อดูความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ จากนั้นนำไป Try out กับกลุ่มแม่บ้าน ที่ไม่ได้ถูกคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ได้ค่า = 0.95 จากนั้นจึงนำไปสร้างแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ผู้วิจัยออกแบบและประดิษฐ์ขึ้นจำนวน 110 ราย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 2 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยทำการเก็บจากร้านขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ในเขตตลาดนัดสวนจตุจักร ห้างดิไอสยาม ร้านค้าย่านสีลมและร้านค้าในโรงแรมรอยัลไฮดี ได้จำนวนทั้งสิ้น 110 คนคิดเป็น 100 % ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม ใช้วิธีการแจกแบบประเมินเมื่อทำการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ได้ทั้งหมด 41 คน คิดเป็น 100 %

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะภาพต่างๆของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจทั้ง 2 ชุดวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00-1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง พึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

3. แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 16 แบบ ใช้ค่าฐานนิยม(MODE)

4. การเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินจำแนกตามสถานะภาพของผู้ประเมินใช้การวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที(t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมินพบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ ผลการประเมินของผู้ประเมินทั้งหมดพบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม ด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย ผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมจำแนกตามสถานะภาพของกลุ่มผู้ประเมินพบว่า กลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เห็นว่าโดยภาพรวมรูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากกว่ากลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้จัดทำหน่ายผลิตภัณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม ด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย กลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เห็นว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากกว่ากลุ่มผู้ประเมินที่เป็นผู้จัดทำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ด้าน สำหรับผลการวิเคราะห์รูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ผู้ประเมินนิยมมากที่สุด โดยมีผู้ที่ชอบมากกว่า 80 คน ได้แก่ แบบดอกไม้เงิน ดอกแพงพวย ดอกเล็บมือนาง ดอกบัวสายและดอกบานชื่น

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม พบว่าโดยภาพรวมผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งด้านขั้นตอนการอบรม ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรมและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีเพียงข้อระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมของเนื้อหา กระบวนการและลำดับขั้นตอนการเรียนรู้เข้าใจง่าย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของชิ้นงานได้ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเป็นอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนและข้อการประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมช่วยให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน ที่ผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เห็นว่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ทำขึ้นมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากเห็นว่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความเหมาะสมทั้งในด้านความคงทนและด้านความสวยงามอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านประโยชน์ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้ใช้ผลิตภัณฑ์มีความชื่นชอบในผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม และสามารถนำไปใช้ประดับตกแต่งได้หลายรูปแบบซึ่งควรจะมีการจัดทำผลิตภัณฑ์ขึ้นเพื่อนำมาจัดจำหน่ายได้

2. ผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เห็นว่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมที่ทำขึ้นมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากเห็นว่าผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความเหมาะสมทั้งในด้านความคงทนและด้านความสวยงามและด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มีความชื่นชอบในผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม และน่าจะสามารถนำผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมไปวางจำหน่ายที่ร้านได้

3. ผู้ซื้อ/ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ให้ความเหมาะสมมากกว่าผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นผู้ที่จะนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากกว่าผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ซึ่งน่าจะเป็นคนที่มองในเรื่องการนำไปใช้ได้ดีกว่าผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์

4. ผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านขั้นตอนการอบรมด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรมมาก เนื่องจากวิทยากรมีความรู้ความสามารถมีการเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดเป็นอย่างดี มีเทคนิควิธีการสอน มีสื่อประกอบที่เข้าใจได้ง่ายเมื่อเกิดปัญหาในการเนาถักดอกไม้สามารถตอบปัญหาและแก้ปัญหาได้อย่างเข้าใจ และชัดเจน ด้านการนำไปใช้ประโยชน์วิทยากรมีตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่งด้วยดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมไว้เป็นแนวทางที่สามารถจะตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองอย่างสมเหตุสมผลทางศิลปะ โดยเฉพาะด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในข้อที่ว่า เศษผ้าไหมที่เหลือใช้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มได้ สามารถเพิ่มพูนทักษะและฝีมือได้ เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยอนุรักษ์งานฝีมือที่มีคุณค่าและสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยลดปัญหาขยะและลดภาวะโลกร้อน เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างโอกาสให้กับคนว่างงาน ช่วยสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสในธุรกิจครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อมและธุรกิจชุมชน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการสนับสนุนให้ผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม 5 รูปแบบที่เป็นที่นิยมให้แก่ชุมชน เป็นการสร้างงานที่เป็นความต้องการของตลาด เพื่อจะได้นำผลิตภัณฑ์ที่จัดทำขึ้นมาจำหน่ายเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

กรมการพัฒนาชุมชน.คู่มือการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย.กรุงเทพมหานคร:กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2549.

จันทร์ วรากุลเทพ และคณะ.เทคนิคการตัดเย็บกระเป๋าคู่.กรุงเทพมหานคร:หจก. ซีอาร์ เอส ยูนิเวอร์แซล,2548.

ชะลูด นิ่มเจริญ.องค์ประกอบศิลปะ.กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช,2544.

เตือนใจ ชูสำคัญ.ดอกไม้ประดิษฐ์.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,2548.

ทำนอง จันทร์มา.การออกแบบ.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,2535.

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ.องค์ประกอบศิลปะ.กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช,2540.

ธีระชัย สุขสด.การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.กรุงเทพมหานคร:โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์,2536.

นวนน้อย บุญวงษ์.หลักการออกแบบ.กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2542.

พรุพพรรณ พรสุขสวัสดิ์.สร้างสรรค์งานฝีมือ.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ป๊อปปูล่า จำกัด,2546.

พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง.วิธีวิทยาการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์.กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2545.

บุพิน สุวรรณวิวัฒน์.ดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,2543.

ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรมศัพท์ศิลป อังกฤษ-ไทย.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2541.

ลักขณา โจนส์.ศิลปะงานควิลท์.กรุงเทพมหานคร:ศรีสยามการพิมพ์ จำกัด,2546.

วิจิต สุวรรณปรีชา.ศิลปอาชีพ.กรุงเทพมหานคร:อักษราพัฒนา จำกัด,2538.

วิรุณ ตั้งเจริญ.การออกแบบ.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,2539.

ศรีกาญจนา พลอาสา.การตัดเย็บเสื้อผ้าเชิงอุตสาหกรรม.กรุงเทพมหานคร:บริษัท สร้างสรรค์บุ๊คส์ จำกัด,2540.

ศุภร เสรีรัตน์. **พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพมหานคร:ด้านสหวิชาการพิมพ์
จำกัด, 2544.

สกลธี ภู้งามดี. **จิตวิทยากับการออกแบบ**. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วาดศิลป์, 2545.

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ. **โครงการพัฒนาหัตถกรรมผ้าไทยในชนบท**.
กรุงเทพมหานคร: ภาววิจิตร, 2545.

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. **โครงการพัฒนาผ้าไทยในชนบท**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2543.

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น. **ธุรกิจชุมชน**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.

สวเรศ เกตุสุวรรณ. **การออกแบบผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สาคร คັນธโชติ. **การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
, 2528.

สาวตรี เจริญพงศ์. **วิวัฒนาการของศิลปหัตถกรรมในสังคมไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์:
เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ดอกไม้ประดิษฐ์**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สุปราณี ปรัชญารธรรม. **ศิลปะงานผ้า**. กรุงเทพมหานคร: ศรีสยามการพิมพ์ จำกัด, 2549.

อัญฉราพร ไชยะสุด. **ภูมิอัยมสี (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทคนิค
การพิมพ์, 2527.

_____. **ความรู้เรื่องผ้า (พิมพ์ครั้งที่ 10)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์-วิชาการ
, 2539.

Hawkins, D.I., R.J. Best and K. A Coney. **Consumer Behavior Implications for Marketing
Strategy** (5th ed.). Illinois: Richard D. Irwin, Inc. 1992.

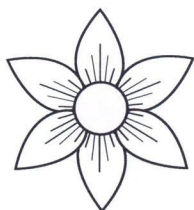
Schiffman G. L. and L. L. Knank. **Consumer Behavior** (4th ed.). New Jersey: Prentice
Hall, Inc., 1991.

<http://www.goodern.com>.

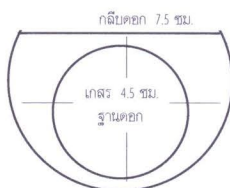
<http://www.goodsilk.com>

ภาคผนวก ก
แบบร่าง แบบตัด และ
การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหม

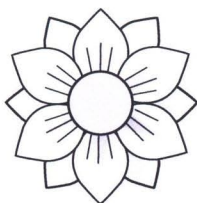
การร่างแบบและสร้างแบบตัด



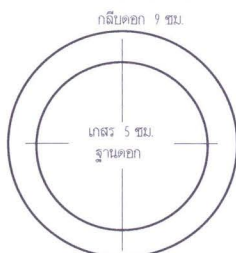
แบบที่ 1 ดอกบัวสวรรค์



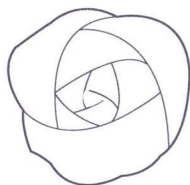
แบบตัด ดอกบัวสวรรค์



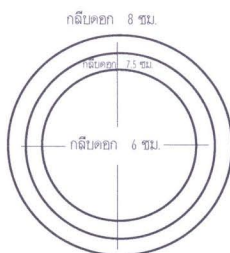
แบบที่ 2 ดอกบัวสาย



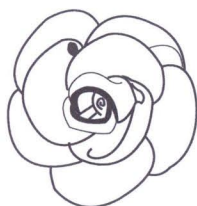
แบบตัด ดอกบัวสาย



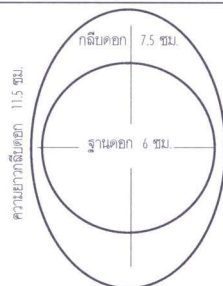
แบบที่ 3 ดอกกุหลาบตูม



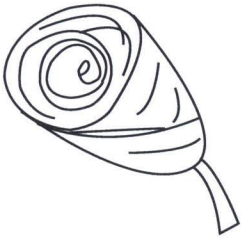
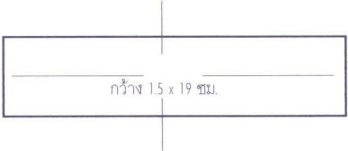
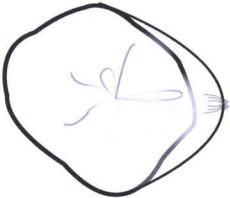
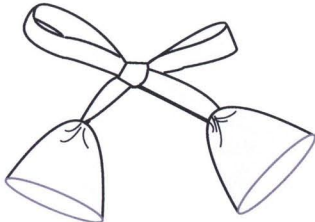
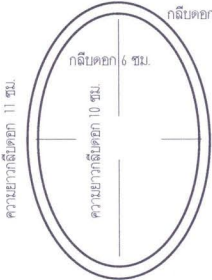
แบบตัด ดอกกุหลาบตูม

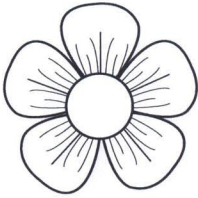
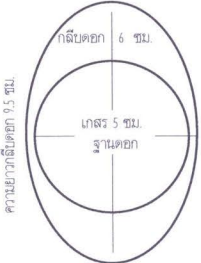
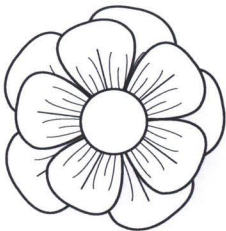
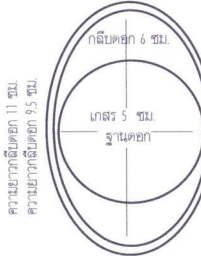
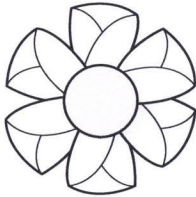
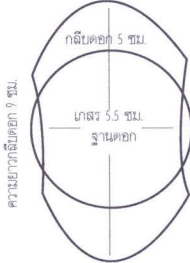
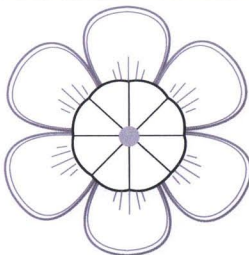
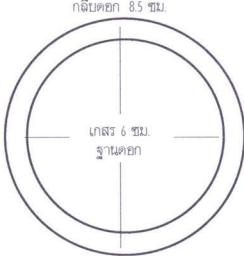


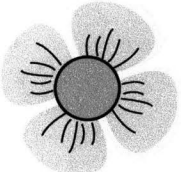
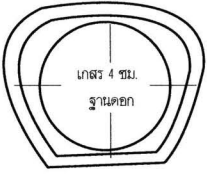
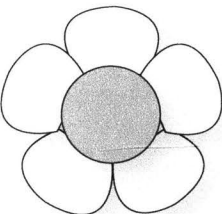
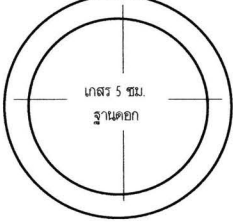
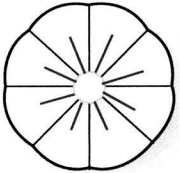
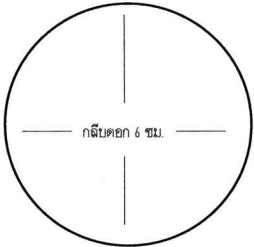
แบบที่ 4 ดอกกุหลาบบาน



แบบตัด ดอกกุหลาบบาน

 แบบที่ 5 ดอกกุหลาบม้วน	 กว้าง 1.5 x 19 ซม. แบบตัด ดอกกุหลาบม้วน
 แบบที่ 6 ดอกผีเสื้อ	 กว้าง 10 x 22 ซม. แบบตัด ดอกผีเสื้อ
 แบบที่ 7 ดอกกระดังง์	 กว้าง 5 x 30 ซม. กว้าง 10 x 12 ซม. แบบตัด ดอกกระดังง์
 แบบที่ 8 ดอกไม้จีน	 กลีบดอก 7 ซม. กลีบดอก 6 ซม. ความยาวกลีบดอก 11 ซม. ความยาวกลีบดอก 10 ซม. แบบตัด ดอกไม้จีน

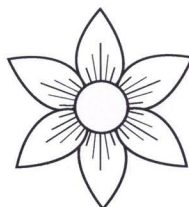
 แบบที่ 9 ดอกบานชื่น	 แบบตัด ดอกบานชื่น
 แบบที่ 10 ดอกบานชื่นซ้อน	 แบบตัด ดอกบานชื่นซ้อน
 แบบที่ 11 ดอกวักแฉ่	 แบบตัด ดอกวักแฉ่
 แบบที่ 12 ดอกเล็บมือนาง	 แบบตัด ดอกเล็บมือนาง

 แบบที่ 13 ดอกกุหลาบหิน	กลีบดอก 4.5 ซม. กลีบดอก 4. ซม.  ความยาวกลีบดอก 3.5 ซม. ความยาวกลีบดอก 3 ซม. แบบตัด ดอกกุหลาบหิน
 แบบที่ 14 ดอกฉิวาวี	 ความยาวกลีบดอก 7 ซม. แบบตัด ดอกฉิวาวี
 แบบที่ 15 ดอกผลากกรอง	กลีบดอก 7 ซม.  แบบตัด ดอกผลากกรอง
 แบบที่ 16 ดอกแมงพวย	 แบบตัด ดอกแมงพวย

ต้นแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม



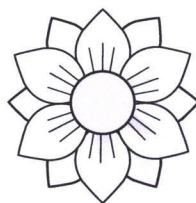
แบบที่ 1 ดอกบัวสวรรค์



แบบร่าง ดอกบัวสวรรค์



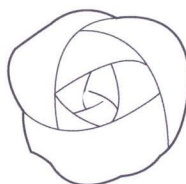
แบบที่ 2 ดอกบัวลาย



แบบร่าง ดอกบัวลาย



แบบที่ 3 ดอกกุหลาบตูม



แบบร่าง ดอกกุหลาบตูม



แบบที่ 4 ดอกกุหลาบบาน



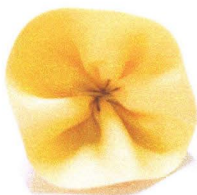
แบบร่าง ดอกกุหลาบบาน



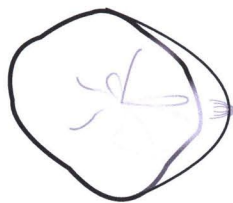
แบบที่ 5 ดอกกุหลาบม้วน



แบบร่าง ดอกกุหลาบม้วน



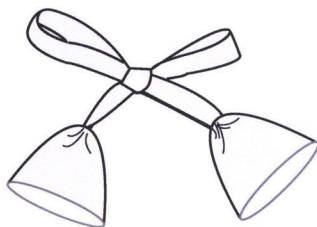
แบบที่ 6 ดอกผักบุ้ง



แบบร่าง ดอกผักบุ้ง



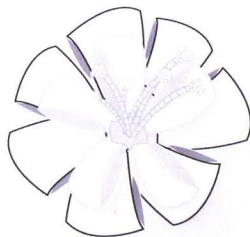
แบบที่ 7 ดอกกระดังง์



แบบร่าง ดอกกระดังง์



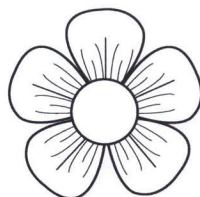
แบบที่ 8 ดอกไม้จีน



แบบร่าง ดอกไม้จีน



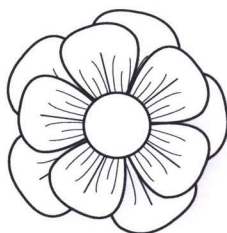
แบบที่ 9 ดอกบานชื่น



แบบร่าง ดอกบานชื่น



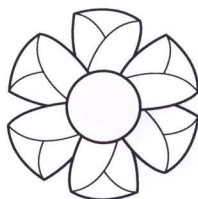
แบบที่ 10 ดอกบานชื่นซ้อน



แบบร่าง ดอกบานชื่นซ้อน



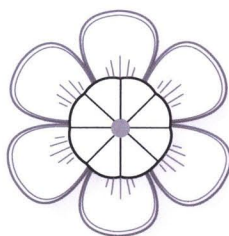
แบบที่ 11 ดอกวิกเว่



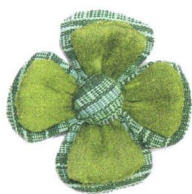
แบบร่าง ดอกวิกเว่



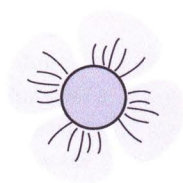
แบบที่ 12 ดอกเล็บมือนาง



แบบร่าง ดอกเล็บมือนาง



แบบที่ 13 ดอกกุหลาบหิน



แบบร่าง ดอกกุหลาบหิน



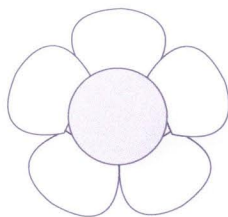
แบบที่ 14 ดอกฉิวติ



แบบร่าง ดอกฉิวติ



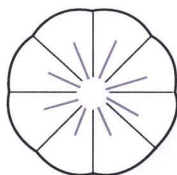
แบบที่ 15 ดอกผักกาด



แบบร่าง ดอกผักกาด



แบบที่ 16 ดอกแพะเพร



แบบร่าง ดอกแพะเพร

ดอกบัวสวรรค์

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้าเบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโฟลีสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด



ขั้นตอนเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปเสี้ยวของวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางกว้าง 7.5 ซม. ยาว 11 ซม. จำนวน 6 ชิ้น
2. ตัดผ้าตัวสีเป็นเกสรและฐานดอก รูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 4.5 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



วิธีทำกลีบดอก

1. พับริมผ้าที่ตัดเป็นแนวเส้นตรงประมาณ 1 ซม.
2. พับทบผ้าให้เป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า
3. เนาโคนกลีบห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม. รูดโคนกลีบให้แน่น เย็บตรงข้ามไม่ให้โคนกลีบคลายตัว
4. เนา รูดโคนกลีบที่ 2-6 ต่อจากกลีบที่ 1 ทำเช่นเดียวกันทั้ง 6 กลีบ
5. เย็บต่อกลีบที่ 1 และกลีบที่ 6 ให้ชิดติดกันจนแน่น



วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับชายลู่ 0.3 ซม. เนาโดยรอบทั้ง 2 ชั้น
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีเอสเตอร์จำนวน 1 ชิ้น สำหรับทำเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรงมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
4. ฐานรองดอกทำเช่นเดียวกับข้อ 1-3 แต่ไม่บรรจุใยโพลีเอสเตอร์



วิธีประกอบดอก

1. ประกบเกสรตรงกึ่งกลางดอก เย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบมัดปมด้าย พันหัวเข็มให้แน่น
2. ประกบผ้าฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับการทำเกสร

ดอกบัวสาย

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. โยโฟลีสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดกลีบดอกเป็นรูปร่างกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 9 ซม. จำนวน 7 ชิ้น ขนาด 9 ซม. จำนวน 6 ชิ้น
2. ตัดผ้าด้ายสีเป็นเกสรและฐานดอก เส้นผ่าศูนย์กลาง 5 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



วิธีทำกลีบดอก

1. พับทบกลีบครึ่งตามแนวเฉียงของเกรนผ้า
2. ใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้จับพลิกกลีบสันทบทั้ง 2 ข้าง ให้ชนกัน ด้านในเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว
3. เน่าห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม.
4. รูดโคนกลีบให้แน่น
5. เน่ารูดกลีบที่ 2-6 ต่อจากกลีบที่ 1 ทำเช่นเดียวกันทั้ง 6 กลีบ
6. เย็บต่อกลีบที่ 1 และกลีบที่ 6 ให้ชิดติดกันจนแน่น
7. เตรียมกลีบดอกไว้ทั้ง 2 ชิ้น 2 ขนาด





วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับริมผ้าชายลู่ย 0.3 ซม. เนาโดยรอบ ทั้ง 2 ชั้น
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีเอสเตอร์ เพียง 1 ชั้น สำหรับทำเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรึงมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
4. ฐานรองดอกทำเช่นเดียวกับข้อ 1-3 แต่ไม่บรรจุใยโพลีเอสเตอร์



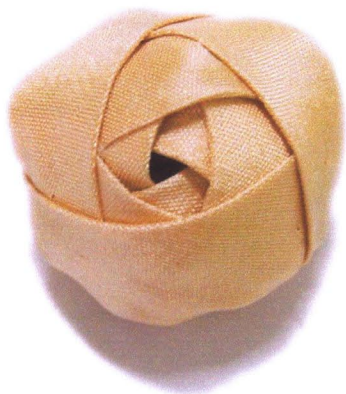
วิธีประกอบดอก

1. ซ้อนกลีบชั้นที่ 1 และ 2 วางให้สับหว่างกัน
2. เย็บตรึงโคนกลีบชั้นที่ 1 และ 2 ให้ติดกัน ซ่อนปมพันหัวเข็มไว้หลังฐานดอก
3. ประกบเกสรตรงกึ่งกลางดอก เย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบมัดปมด้านพันหัวเข็มให้แน่น
4. ประกบผ้าฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับเกสร

ดอกกุหลาบตูม

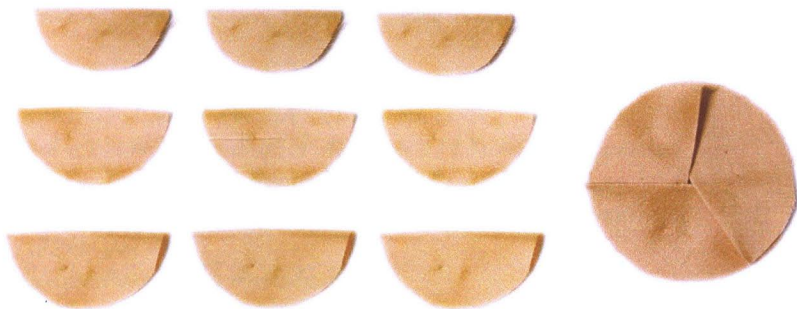
วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 ซม. จำนวน 3 ชิ้น ขนาด 7.5 ซม. จำนวน 3 ชิ้น ขนาด 8.5 ซม. จำนวน 3 ชิ้น



วิธีการทำกลีบดอก

1. พับทบผ้ากลีบดอกเป็นรูปครึ่งวงกลมตามแนวเฉียงของเกรนผ้า
2. สอดขีดผ้าที่พับทบจำนวน 3 กลีบ ให้ได้เป็นรูปวงกลม
3. ตรึงด้วยเข็มหมุด เพื่อให้สะดวกในการเย็บประกอบดอก



วิธีการประกอบดอก

1. เนากลิบดอกชั้นที่ 1 ห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม. โดยรอบ
2. รูดด้ายโคนกลีบให้แน่น เย็บตรึงซ้ำ จัดกลีบทั้ง 3 ให้เป็นกระพุ้งดอกกุหลาบตูม
3. เนากลิบดอกชั้นที่ 2 โดยรอบเช่นเดียวกับชั้นที่ 1 รูดโคนกลีบเล็กน้อย
4. นำกลีบดอกชั้นที่ 1 สอดเข้าด้านในชั้นที่ 2 รูดด้ายที่โคนกลีบดอกให้ก่อตัวเป็นกลีบดอกชั้นที่ 1
5. เนากลิบดอกชั้นที่ 3 ทำเช่นเดียวกับชั้น 2
6. นำกลีบดอกชั้นที่ 1-2 สอดเข้าด้านในชั้นที่ 3 รูดด้ายโคนกลีบให้กลีบดอกให้ก่อตัวเป็นดอกกุหลาบตูม 3 ชั้นที่สวยงาม
7. เย็บตรึงโคนกลีบดอกซ้ำให้แน่น

ดอกกุหลาบบาน



วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. ปืนกาว และแท่งกาวซิลิโคน



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงรีตามแนวเฉียงของเกรนผ้ากว้าง 8 ซม. ยาว 11.5 ซม. จำนวน 10 ชิ้น
2. ตัดผ้าฐานดอกรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 ซม. จำนวน 1 ชิ้น
3. ตัดเศษผ้าที่เหลือยาว 5-7 ซม.



วิธีทำกลีบดอก

1. พับทบกลีบดอกครึ่งวงรี
2. เนาห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม.
3. รูดโคนกลีบเย็บตรึงซ้ำให้แน่น จำนวน 10 กลีบ



วิธีทำเกสร

- 1.-2. พับเศษผ้าซ้อนชายลู่พับทบผ้า 2 ชั้น
3. พับผ้าด้านข้างให้เป็นสามเหลี่ยม 3 ทบ จับขั้วโคนให้เป็นกระพุ้ง เย็บตรึงให้แน่น

วิธีทำประกอบดอก

ขั้นที่ 1 จำนวน 2 กลีบ บีบป็นกาวที่โคนกลีบเพียงครึ่งกลีบ ประกบกลีบที่ 1 ที่โคนเกสรบีบให้กาวติดแน่น ประกบกลีบที่ 2 ซ้อนด้านในกลีบที่ 1 ด้านครึ่งกลีบที่ไม่มีกาว บีบป็นกาวที่โคนกลีบดอก ม้วนห่อให้แน่น



ขั้นที่ 2 จำนวน 3 กลีบ บีบป็นกาวที่โคนกลีบครึ่งกลีบ ประกบกลีบที่ 1 ให้สับหว่างกลีบชั้นที่ 1 ประกบกลีบที่ 2 และ 3 ครึ่งกลีบตามลำดับ โดยรอบ



ขั้นที่ 3 จำนวน 5 กลีบ บีบป็นกาวที่โคนกลีบครึ่งกลีบ ประกบกลีบที่ 1 ให้สับหว่างกลีบชั้นที่ 2 ประกบกลีบที่ 2 - 5 ครึ่งกลีบตามลำดับ โดยรอบ บีบป็นกาวเข้าที่โคนกลีบอีกครั้งเพื่อความคงทนของกลีบดอก



ฐานดอก

1. พับริมชายลู่ย 0.3 ซม. เนวโดยรอบ
2. รูดด้ายให้แน่น เย็บตริ่งมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
3. เนวซ่อนด้ายตริ่งติดด้านหลังดอกโดยรอบ
4. เย็บสอยซ่อนยึดด้านหลังโคนกลีบทุกกลีบอีกครั้ง



ดอกกุหลาบม้วน

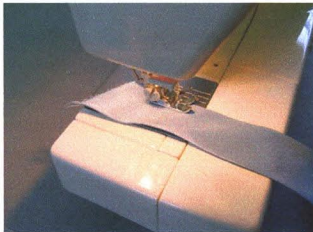
วัสดุอุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า



ขั้นตอนการเตรียม

1. พับทบผ้าตามแนวเจลิ้งของเกรนผ้า กว้าง 1.5 นิ้ว รีดให้เรียบ
2. ตัดผ้ายาว 19 นิ้ว จำนวน 1 ชิ้น



วิธีการประกอบดอก

1. เย็บจักรห่างจากริมชายล้วย 0.3 ซม.
2. รูดด้ายเล็กน้อย เข้าหาจุดกึ่งกลางทั้ง 2 ข้าง
3. ม้วนห่อริมผ้าข้างใดข้างหนึ่งให้เป็นรูปกรวยเล็ก จับโคนให้แน่น
4. ม้วนวนผ้า พร้อมกับการผ่อนด้ายที่รูดเพื่อให้เกิดกระพุ่มของโคนดอกไม้
5. เย็บตรึงโคนดอกเป็นระยะ ๆ จนสุดปลายผ้าอีกข้างหนึ่ง เย็บ ตรึงโคนดอกให้แน่นอีกครั้ง

ดอกผักนึ่ง

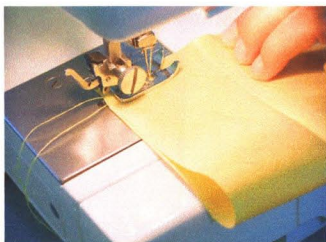
วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. จักรเย็บผ้า



ขั้นตอนการเตรียม

1. พับผ้าทบตามแนวเฉียงของเกรนผ้า รีดให้เรียบ
2. ตัดผ้า กว้าง 10 ซม. ยาว 22 ซม. จำนวน 1 ชิ้น



วิธีการทำกลีบดอก

1. กลับผ้าด้านในออก ประกบชายลู่ทั้งสองข้างให้เสมอกันตึงด้วยเข็มหมุด เย็บด้วยจักรห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม.
2. พลิกกลับด้านตามเดิม รีดตะเข็บให้เรียบ
3. เนาโคนดอกห่างจากริมชายลู่ผ้า 0.5 ซม.
6. รูดด้ายให้แน่น เย็บตึงซ้ำให้โคนดอกแน่น

ดอกกระดิ่ง

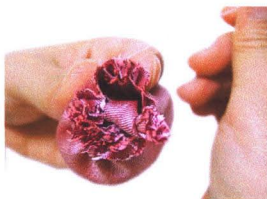
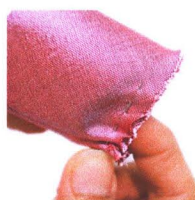
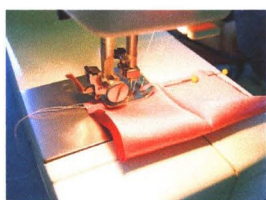
วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. ไม้หนีต
7. จักรเย็บผ้า



ขั้นตอนการเตรียม

1. พับทบผ้าตามแนวเฉียงของเกรนผ้า รีดให้เรียบ
2. ตัดผ้า กว้าง 10 ซม. ยาว 12 ซม. จำนวน 2 ชิ้น สำหรับกลีบดอก
3. ตัดผ้าตามแนวเฉียงสำหรับทำไส้ไก่ กว้าง 5 ซม. ยาว 30 ซม. จำนวน 1 เส้น



วิธีการทำกลีบดอกและไส้ไก่

1. กลับผ้าด้านใน พับทบครึ่งให้สันรีดอยู่ด้านใน ตรึงด้วยเข็มหมุดทั้ง 2 ข้าง
2. เย็บกลีบดอกและไส้ไก่ด้วยจักร ห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม.
3. พลิกกลับกลีบด้านให้พอดีกับรอยรีด สำหรับไส้ไก่กลับด้านผ้าด้วยไม้หนีต
4. พันปลายปลายไส้ไก่ทั้ง 2 ข้าง
5. เนาโคนกลีบดอกห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม. รูดโคนกลีบให้เป็นกระพุ้ง
6. สอดปลายปมให้อยู่ด้านในดอก รูดด้ายให้แน่นเย็บตรึงอีกครั้งให้แน่น ทั้ง 2 ข้าง



ดอกไม้เงิน

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. ลูกบิดปล้องอ้อย
7. ลูกบิดเล็ก



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงรีตามแนวเจลียงของเกรนผ้าขนาดใหญ่กว้าง 7 ซม. ยาว 11 ซม. จำนวน 7 ชิ้น และขนาดเล็ก กว้าง 6 ซม. ยาว 10 ซม. จำนวน 5 ชิ้น
2. ตัดผ้าสำหรับพันโคนเกสรแนวเจลียง กว้าง 2 ซม. ยาว 5 ซม.



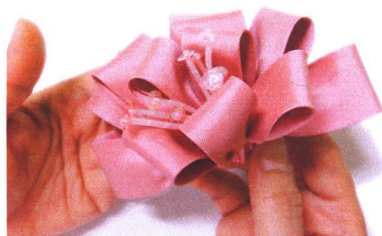
วิธีทำเกสร

1. ตัดเอ็นเบอร์ 40 ยาว 4-6 ซม. จำนวน 9 เส้น
2. ร้อยลูกบิดเล็ก จำนวน 1 เม็ด ประกบปลายเอ็นทั้ง 2 ข้าง ร้อยเลื่อมจาน จำนวน 1 ชิ้น ร้อยด้วยลูกบิดปล้องอ้อย 7-5 ปล้อง ทำจนครบจำนวน 9 เส้น
3. จับเรียงให้โคนเกสรเสมอกัน ใช้ปืนกาวยิงที่โคนเกสรเพื่อไม่ให้เขยื้อน
4. ทบครึ่งผ้าพันโคนเกสรตามแนวเจลียง เน้นจากขอบริมผ้าเข้ามา 1 ซม. แล้ว พันล้อมรอบโคนเกสรจนสุดปลายผ้า เย็บตรึงให้แน่น



วิธีการทำกลีบดอก

1. พับทบด้านข้างกลีบดอกทั้ง 2 ข้างเข้าหาจุดกึ่งกลาง
2. พับทบครึ่งกลีบดอกทั้ง 2 ข้าง ให้โคนกลีบเสมอกัน
3. ใช้เข็มหมุดตรึงกลีบดอกเพื่อให้สะดวกต่อการเนาประกอบกลีบดอก
4. เน้าโคนกลีบดอกห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม.
5. รูดโคนกลีบต่อกันให้แน่นเย็บตรึงทุกกลีบ
6. เย็บรูดกลีบดอกชั้นที่ 1 จำนวน 5 กลีบ กลีบชั้นที่ 2 จำนวน 7 กลีบ



วิธีประกอบดอก

1. นำกลีบดอกชั้นที่ 1 ล้อมรอบโคนเกสร เย็บตรึงกลีบดอกที่ 1 และ 5 ซิดติดกันให้แน่น
2. นำกลีบดอกชั้นที่ 2 ล้อมรอบโคนกลีบดอกชั้นที่ 1 เย็บตรึงให้แน่น
3. เย็บตรึงกลีบดอกทั้ง 2 ชั้นให้ติดกันอีกครั้ง ตัดแต่งโคนดอกให้เรียบร้อย

ดอกบานชื่น



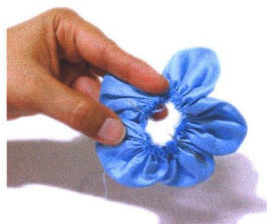
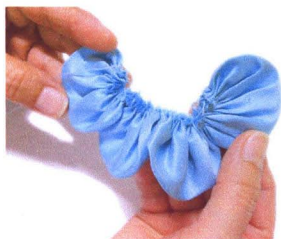
วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโฟลีสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดกลีบดอกเป็นรูปวงรีตามแนวเฉียงของเกรนผ้ากว้าง 6 ซม. ยาว 9.5 ซม. จำนวน 5 ชิ้น
2. ตัดผ้าผ้าต่างสีใช้ทำเกสรและฐานดอกรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



วิธีทำกลีบดอก

1. พับผ้าทบครึ่งวงรี เนาห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม.
2. รูดโคนกลีบเย็บตรึงซ้ำให้แน่น
3. เนา รูดกลีบที่ 2-5 ต่อเข้าด้วยกัน
4. เย็บตรึงต่อกลีบที่ 1 และกลีบที่ 5 ให้ชิดติดกันให้แน่น



วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับริมชายลู่ย 0.3 ซม. เน้นโดยรอบ ทั้ง 2 ด้าน
2. รูดแล้วบรรจุใยโพลีเอสเตอร์เพียง 1 ชั้น สำหรับทำเป็นเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรึงมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
4. ฐานรองดอกทำเช่นเดียวกับข้อ 1-3 แต่ไม่บรรจุใยโพลีเอสเตอร์



วิธีการประกอบดอก

1. ประกบเกสรตรงกึ่งกลางดอกเย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบ มัดปมด้านพันหัวเข็มให้แน่น
2. ประกบผ้าฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับเกสร

ดอกบานชื่นซ้อน

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโพลีเอสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงรีตามแนวเขลิยงเกรนผ้าขนาดใหญ่กว้าง 7 ซม. ยาว 11 ซม. จำนวน 5 ชิ้น และขนาดเล็กกว่า 6 ซม. ยาว 9.5 ซม. จำนวน 5 ชิ้น
2. ตัดผ้าต่างสีให้ทำเกสรและฐานดอกเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



วิธีทำกลีบดอก

1. พับผ้า ทบครึ่งวงรี เนาห่างจากริมชายลู่ย 0.3 ซม.
2. รูดโคนกลีบให้แน่น
3. เย็บรูดกลีบที่ 2- 5 ต่อเข้าด้วยกัน
4. เย็บตรึงกลีบที่ 1 และกลีบที่ 5 ให้ชิดติดกันให้แน่น ทำเช่นเดียวกันทั้ง 2 ชิ้น



วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับริมชายลู่ 0.3 ซม. เนาโดยรอบ ทั้ง 2 ชั้น
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีหรือฟูน เพียง 1 ชั้น สำหรับทำเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรึงมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
4. ฐานรองดอกทำเช่นเดียวกับข้อ 1-3 แต่ไม่บรรจุใยโพลีเอสเตอร์



วิธีการประกอบดอก

1. ซ้อนกลีบดอกชั้นที่ 1 และ 2 ให้กลีบสับหว่างกัน
2. ประกบเกสรตรงกึ่งกลางดอกเย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบ มัดปมด้านพันหัวเข็มให้แน่น
3. ประกบผ้าฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับเกสร

ดอกรักเร่

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโฟลีสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด



ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงรีตามแนวเส้นยกร่นผ้ากว้าง 5 ซม. ยาว 9 ซม. จำนวน 6 ชิ้น
2. ตัดผ้าด้ายสีให้ทำเกสรและฐานดอกเส้นผ่านศูนย์กลาง 5.5 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



วิธีทำกลีบดอก

1. พับผ้าทบครึ่งวงรี เนาห่างจากริมชายลู่ 0.3 เซนติเมตร
2. รูดโคนกลีบ เย็บตรึงซ้ำให้แน่น
3. พับข้างกลีบทั้ง 2 ข้างเข้าหาจุดกึ่งกลางให้กลีบซ้อนทับกัน เย็บตรึงซ้ำให้แน่น จำนวน 6 กลีบ
4. เย็บรูตรงกลีบที่ 1-6 ต่อเข้าด้วยกัน
5. เย็บตรึงข้างกลีบที่ 1 และกลีบที่ 6 ให้ชิดติดกันให้แน่น ซ่อนปมพันหัวเข็มไว้หลังฐานดอก



วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับริมชายลู่ย 0.3 ซม. เนาโดยรอบ ทั้ง 2 ชั้น
2. รูดแล้วบรรจุใยโพลีหรือุ่น เพียง 1 ชั้น สำหรับทำเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรงมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
4. ฐานรองดอกทำเช่นเดียวกับข้อ 1-3 แต่ไม่บรรจุใยโพลีเอสเตอร์



วิธีประกอบดอก

1. ประกบเกสรตรงกึ่งกลางดอกเย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบ มัดปมด้านพันหัวเข็มให้แน่น
2. ประกบฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับเกสร

ดอกเล็บมือนาง

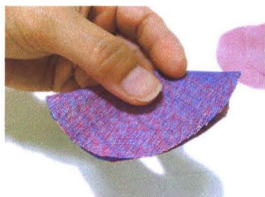
วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโฟลีโอสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด
7. ลูกปัด



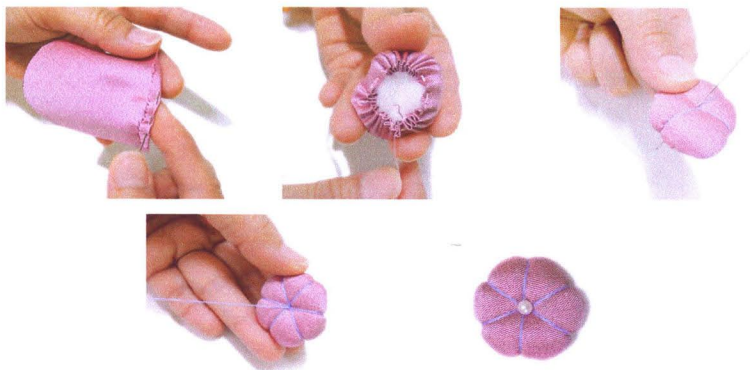
ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง 8 ซม. จำนวน 6 ชิ้น
2. ตัดผ้าต่างสีใช้ทำเกสรและฐานดอกเส้นผ่านศูนย์กลาง 7 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



วิธีทำกลีบดอก

1. พับผ้ากลีบดอกทบครึ่งตามแนวเขลิ้งเกรนผ้าเป็นรูปครึ่งวงกลม
2. เน้าผ้าห่างจากริมชายด้าย 0.3 ซม.
3. รูดโคนกลีบให้แน่น เย็บรูตรงครึ่งกลีบที่ 2-6 ต่อเข้าด้วยกัน
4. เย็บครึ่งกลีบที่ 1 และกลีบที่ 6 ให้ชิดติดกันให้แน่น



วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับริมชายลู่ย 0.3 ซม. เนาโดยรอบ ทั้ง 2 ชั้น
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีหรือขนเพียง 1 ชั้น สำหรับทำเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรงมิดปมด้านพื้นหัวเข็มให้แน่น
4. แบ่งกลีบเกสรโดยเย็บตรงด้ายทะลุจุดกึ่งกลางเกสร แบ่งให้ได้ 3 ส่วน
5. แบ่งกลีบเกสร 3 ส่วนอีกครั้ง ให้ได้ทั้งหมด 6 กลีบ เย็บตรงกึ่งกลางเกสรด้วยลูกบิด 1 เม็ด



วิธีประกอบดอก

1. ประกบเกสรตรงกึ่งกลางดอกเย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบ มัดปมด้านพื้นหัวเข็มให้แน่น
2. ประกบผ้าฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับเกสร

ดอกกุหลาบหิน



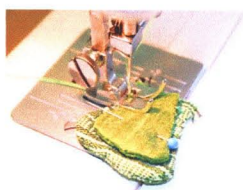
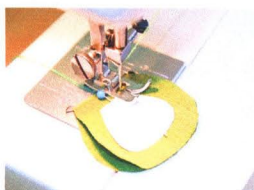
วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโฟลีสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด
7. จักรเย็บผ้า



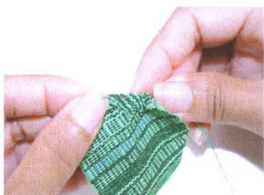
ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกตามแบบตัดขนาดเล็ก จำนวน 4 กลีบ ขนาดใหญ่ จำนวน 4 กลีบ เหลือชายลู่เย็บ 0.3 ซม. โดยรอบ
2. ตัดผ้าสีเดียวกันกับสีกลีบดอกชั้นล่างเพื่อใช้ทำเกสรและฐานดอกเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 ซม. จำนวน 2 ชิ้น



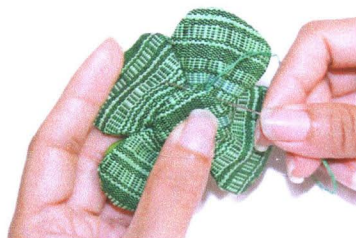
วิธีทำกลีบดอก

1. เย็บกลีบดอกทั้ง 2 ขนาดด้วยจักร เว้นช่วงโคนกลีบไว้สำหรับกลีบกลีบดอก
2. พลิกกลีบกลับปรับแต่งตะเข็บให้เรียบร้อย นำกลีบทั้งสองขนาดซ้อนเข้าด้วยกัน ให้กลีบเล็กอยู่ด้านบน
3. เย็บโคนกลีบที่ซ้อนให้ติดกันด้วยจักรอีกครั้ง
4. เนวโคนกลีบห่างจากริมชายลู่ 0.3 ซม. รูดโคนกลีบให้แน่นเย็บตรึงซ้ำให้แน่น
5. เนวรูดอกกลีบที่ 2-4 ต่อจากกลีบที่ 1 ทำเช่นเดียวกันทั้ง 4 กลีบ เย็บต่อกลีบที่ 1 และกลีบที่ 4 ให้ชิดติดกันให้แน่น



วิธีทำเกสรและฐานดอก

1. พับริมชายลู่ย 0.3 ซม. เนาโดยรอบ ทั้ง 2 ชั้น
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีหรือขนเพียง 1 ชั้น สำหรับทำเกสร
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรงมัดปมด้ายพันหัวเข็มให้แน่น
4. ฐานรองดอกทำเช่นเดียวกับข้อ 1-3 แต่ไม่บรรจุใยโพลีเอสเตอร์



วิธีประกอบดอก

1. ประกอบเกสรตรงกึ่งกลางดอกเย็บสอยซ่อนด้ายโดยรอบ มัดปมด้านพันหัวเข็มให้แน่น
2. ประกอบผ้าฐานดอกตรงกึ่งกลางดอกด้านหลัง เย็บสอยซ่อนด้ายเช่นเดียวกับเกสร

ดอกกลีลาวดี

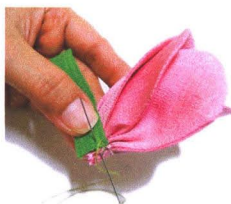
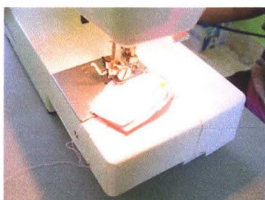
วัสดุ อุปกรณ์

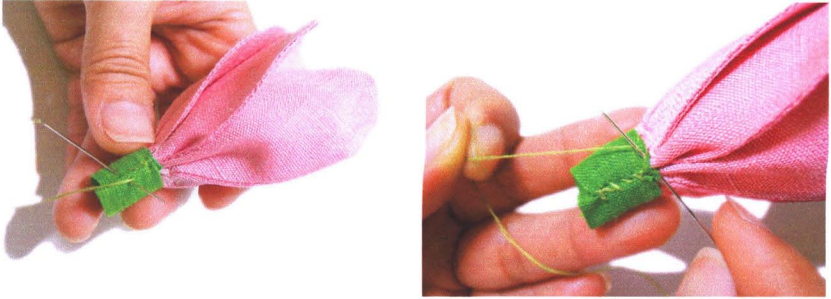
1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า เบอร์ 8
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. จักรเย็บผ้า



ขั้นตอนเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกแนวเฉียงของเกรนผ้า จำนวน 5 คู่ กลีบเมื่อเย็บ 0.3 ซม. โดยรอบ
2. ตัดผ้าสีเขียวสำหรับ พันรอบโคนดอก กว้าง 3 ซม. ยาว 5 ซม. จำนวน 1 ชิ้น





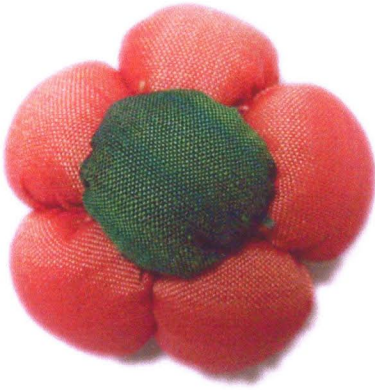
วิธีทำกลีบดอก

1. เย็บกลีบดอกโดยรอบด้วยจักร เว้นช่วงโคนกลีบไว้สำหรับรับกลีบกลีบดอก
2. พลิกกลีบกลีบดอก รีดแต่งขอบตะเข็บให้เรียบ
3. จัดเรียงซ้อนกลีบให้โคนกลีบแต่ละดอกห่างกันประมาณ 0.5 ซม. ทั้ง 5 กลีบ เย็บตรึงด้วยเข็มหมุด
4. เน้าโคนกลีบ ห่างจากริมชายลู่ 1 ซม.
5. รูดด้ายแล้วเน้าเล็กน้อย ม้วนห่อกลีบดอกให้มีระยะที่เท่ากัน เย็บตรึงโคนกลีบดอกให้แน่น
6. พับชายผ้าสำหรับปิดโคนดอก ประมาณ 0.5 ซม. ม้วนห่อก้านดอกให้เรียบโดยรอบ จนสุดชายผ้าอีกข้างหนึ่ง
7. เย็บตรึงผ้าที่หุ้มโคนดอกให้แน่นอีกครั้ง

ดอกฝากรอง

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. ไยโพลีเอสเตอร์
5. กรรไกรตัดผ้า
6. เข็มหมุด



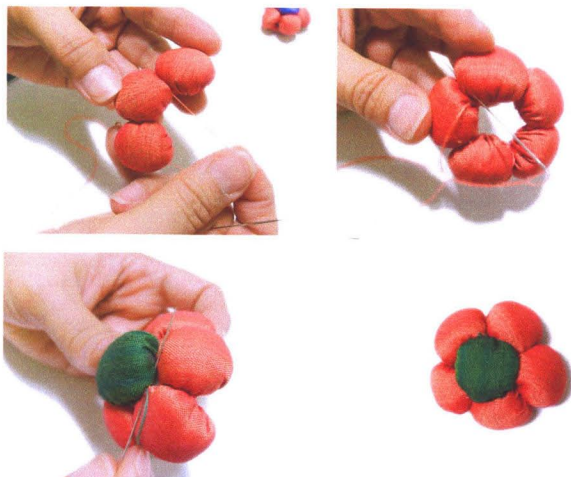
ขั้นตอนการเตรียม

1. ตัดกลีบดอกเป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. จำนวน 6 ชิ้น ตัดเกสรผ้าต่างสี ขนาด 6 ซม. จำนวน 1 ชิ้น
2. ตัดผ้าต่างสี ใช้ทำเกสรเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 ซม. จำนวน 1 ชิ้น สำหรับทำเกสร



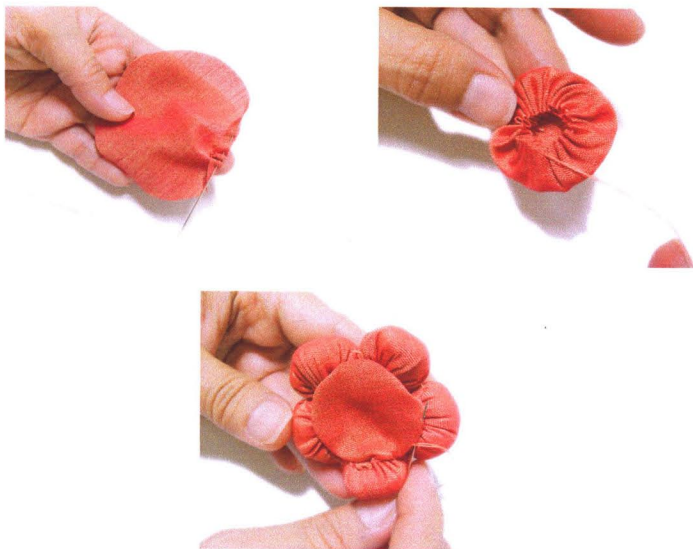
วิธีทำกลีบดอกและเกสร

1. พับริมชายลู่ 0.3 เซนติเมตร เนาโดยรอบ
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีเอสเตอร์ 5 ชิ้น และเกสร 1 ชิ้น
3. รูดด้ายให้แน่น เย็บตรึงมัดปมด้านพันหัวเข็มให้แน่น



วิธีประกอบดอก

1. เย็บต่อกลิบที่ 1 - 5 ให้ติดกัน เย็บสอยซ่อนปมด้านหลังหัวเข็มไว้หลังฐานดอก
2. ประกอบเกสรซ่อนด้านบนเย็บตริ่งติดตรงกึ่งกลางดอก เย็บสอยซ่อนมัดปมด้านหลังหัวเข็มให้แน่น



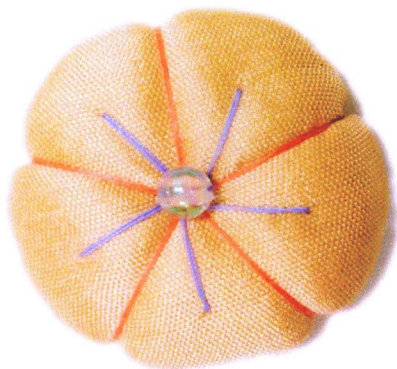
ฐานดอก

1. พับริมชายลู่ย ประมาณ 0.3 ซม. เนวโดยรอบ
2. รูดด้ายให้แน่น เย็บตริ่งมัดปมด้านหลังหัวเข็มให้แน่น
3. ประกอบผ้าฐานดอกด้านหลัง เนวซ่อนด้านตริ่งติดด้านหลังดอกโดยรอบ

ดอกแพงพวย

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า เบอร์ 8
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. จักรเย็บผ้า
7. มุก
8. ใยโพลีเอสเตอร์



ขั้นตอนเตรียม

1. ตัดผ้ากลีบดอกเป็นรูปวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น





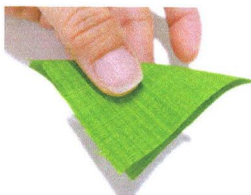
วิธีทำดอก

1. พับริมชายลู่ย 0.3 ซม. เน้นโดยรอบ
2. รูดด้ายแล้วบรรจุใยโพลีเอสเตอร์ หรือนุ่น ปิดด้านในด้วยเศษผ้าที่เหลือไม่ให้เห็นใยโพลีเอสเตอร์
3. เย็บซ่อนด้ายปิดรอยบากด้านหลังให้สนิท
4. แบ่งกลีบดอกโดยเย็บด้ายหลากสี ตรงทะลุจุดกึ่งกลางของดอกกลีบละ 2 ครั้งแบ่งให้ได้ 5-6 กลีบ
5. เย็บด้ายแต่งร่องกลางของแต่ละกลีบอีกครั้งด้วยด้ายต่างสี
6. เย็บตรึงด้วยหินหรือมุกเพื่อเป็นเกสร

ใบแก้ว

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า



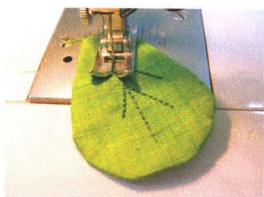
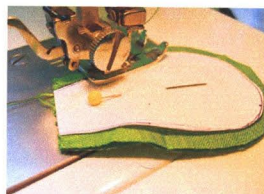
วิธีทำ

1. ตัดผ้าเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 6 ซม. จำนวน 1 ชิ้น
2. พับทบผ้าเป็นรูปสามเหลี่ยม
3. พับทบผ้าเป็นรูปสามเหลี่ยมอีกครั้ง
4. เนาโคนใบห่างจากริมชายลู่ ประมาณ 0.3 ซม.
5. -6. รูดโคนกลีบส่วนที่เนา เย็บตรึงซ้ำให้แน่น

ใบแพงพวย

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. จักเย็บผ้า



วิธีทำ

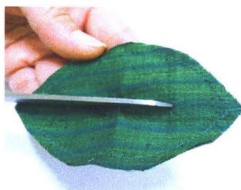
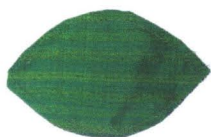
- 1.-2. ตัดผ้าตามแบบตัด รูปใบห้วมนท้ายมน ขนาดกว้าง 4-5 ซม. ยาว 7 ซม. เหลือริมชายลู่เย็บ ประมาณ 0.3 ซม.
3. นำไปเย็บด้วยจักรโดยรอบ เว้นโคนใบ
4. พลิกกลับด้าน ตกแต่งตะเข็บให้เรียบร้อย
5. นำไปรีดให้เรียบ
- 6.-7. นำไปเย็บตกแต่งเส้นลายใบด้วยจักร



ใบพุด

วัสดุ อุปกรณ์

1. เศษผ้าไหม
2. เข็มเย็บผ้า
3. ด้ายสีเดียวกับผ้า
4. เข็มหมุด
5. กรรไกรตัดผ้า
6. จักเย็บผ้า



วิธีทำ

- 1.-2. ตัดผ้าตามแบบตัด รูปใบห้วแหลมท้ายแหลม ขนาดกว้าง 5 ซม. ยาว 8.5 ซม. เย็บเย็บประมาณ 0.3 ซม
- 3.-4. นำไปเย็บด้วยจักรโดยรอบ
5. ตัดบากด้านหลังใบ พลิกกลับด้าน จัดแต่งให้เรียบร้อย
6. -7. พลิกกลับด้านให้เรียบร้อย
8. นำไปรีดให้เรียบ
9. นำไปเย็บตกแต่งเส้นลายใบด้วยจักร



ผลิตภัณฑ์ที่ประกอบตกแต่งด้วยดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม



กระเป๋าถือดอกกุหลาบหิน



กระเป๋าถือดอกกุหลาบตูม



กระเป๋าถือดอกลีลาวดี



หมอนดอกกุหลาบบาน



หมวกดอกผกากรอง



รองเท้าสานดอกผกากรอง



กล่องทิวชูดอกผักนึ่ง



กล่องใส่ซองดอกเล็บมือนาง



ตะกร้าดอกกุหลาบม้วน



แจกันดอกกุหลาบบาน



กล่องทิวชูดอกไม้จีน



ดอกไม้กระดาษกระดิ่ง



ที่ใส่ของจดหมายดอกบัวสวรรค์



ห่วงแขวนผ้าเช็ดมือดอกกรักเร่



ที่รัดเบลล์ดอกบานชื่นและดอกแพงพวย



สายรัดผ้าม่านดอกบัวสาย



พวงแขวนดอกกุหลาบบาน



พวงกุญแจดอกบานชื่น



สร้อยคอดอกกุหลาบหิน



สร้อยคอดอกเล็บมือนาง



สร้อยคอดอกรักเร่



ยางรัดผมดอกบานชื่น



กิ๊บหนีบผมดอกกุหลาบบาน



พวงกุญแจดอกบัวสวรรค์

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าไหมของผู้ประเมิน

แบบประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากเสฉ้าใหม่ของผู้ประเมิน

แบบประเมินชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์จากเสฉ้าใหม่ โดยผู้ประเมิน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ในช่องว่างที่ตรงกับสถานภาพของท่านมากที่สุด

1.สถานภาพของผู้ประเมิน

☐ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ ☐ ผู้ผลิต / เจ้าของกิจการร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเสฉ้าใหม่

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านความคงทนของผลิตภัณฑ์จากเสฉ้าใหม่					
1.1 เสฉ้าใหม่ที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับรูปแบบของดอกไม้ประดิษฐ์					
1.2 ฝีมือการเย็บกลีบดอก เกสร ฐานรองดอก ของดอกไม้ประดิษฐ์ มีความประณีตและคงทนแข็งแรง					
1.3 การเย็บส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์มีความประณีตและคงทนแข็งแรง					
1.4 การเย็บครึ่งส่วนประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์ได้สัดส่วน อยู่ในตำแหน่งที่ชัดเจน					
1.5 การเลือกใช้มุก เลื่อม ค้าย ไหม ตกแต่งดอกไม้ประดิษฐ์ทำให้เกิดผิวสัมผัสที่ดูหรูหรา เป็นจุดเด่นที่น่าสนใจ					
1.6 เสฉ้าใหม่ที่ประดิษฐ์เป็นกลีบดอกไม้มีการทรงตัวที่ดีและคงทน					
1.7 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเสฉ้าใหม่มีความทนทานต่อการเสียดสีและการสัมผัส					
1.8 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเสฉ้าใหม่มีความทนทานต่อการทำความสะอาดและการซักรีด					
1.9 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเสฉ้าใหม่มีความทนทานต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี					
1.10 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเสฉ้าใหม่มีความทนทานต่อสิ่งสกปรกประเภทเหงื่อไคล ฝุ่นละอองได้เป็นอย่างดี					

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. ด้านความสวยงาม					
2.1 ลักษณะรูปแบบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม แต่ละแบบมีความน่าสนใจและสะดุดตา					
2.2 การจัดองค์ประกอบของดอกไม้ประดิษฐ์มีลักษณะสัดส่วนเหมาะสม					
2.3 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีสีสันสวยงามและกลมกลืน					
2.4 ลักษณะรายละเอียดของดอกไม้ประดิษฐ์ เลียนแบบจากธรรมชาติได้อย่างชัดเจน					
2.5 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมมีความสวยงามตามหลักการออกแบบทางศิลปะ					
2.6 ลายลายของผ้าไหมแต่ละชิ้นที่ประดิษฐ์ดอกไม้ไม่มีความเหมาะสม					
2.7 การจับจีบ การรูด มีการลดหลั่น มีความพริ้ว ได้จังหวะอย่างเหมาะสมและสวยงาม					
2.8 การรูด ม้วน พับ ทับซ้อนกันของส่วนประกอบดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเลียนแบบดอกไม้ได้เหมือนจริง					
2.9 ผิวสัมผัสของดอกไม้จากเศษผ้าไหมดูมีคุณค่าและมีมูลค่ากว่าเศษผ้าทั่วไป					
2.10 ดอกไม้จากเศษผ้าไหมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว					

รายการ	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.ด้านประโยชน์ใช้สอย					
3.1 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่ใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายได้หลายรูปแบบ					
3.2 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่นำไปตกแต่งเป็นเครื่องประกอบการแต่งกาย เช่น เม็ดยกกระดุม ต่างหู หมวก เข็มขัด กระเป๋า รองเท้า ได้หลายรูปแบบ					
3.3 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่นำไปประดับตกแต่งทรงผม เช่น กิ๊พติดผม ที่คาดผม โบผูกผม ได้หลายรูปแบบ					
3.4 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่นำไปจัดตกแต่งของขวัญของที่ระลึกและของชำร่วย เช่น กล้อง ซอง ถุง ได้หลายรูปแบบ					
3.5 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่นำไปจัดตกแต่งเป็นเครื่องประดับและเครื่องใช้ เช่น ที่รัดผ้าเช็ดมือ ปอดกหมอน ปอดกสายนิรภัย ปอดกโคมไฟ โคมบาย ได้หลายรูปแบบ					
3.6 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่สามารถนำไปจัดตกแต่งผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าจำหน่ายได้ทุกสถานที่					
3.7 ผู้บริโภคสามารถซื้อดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่ที่หลากหลายรูปแบบเพื่อประกอบตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองที่ตรงกับความต้องการสำหรับใช้สอยในโอกาสต่างๆ					
3.8 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าใหม่สามารถนำมาประกอบประยุกต์ใช้แทนเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและ/หรือเครื่องใช้					

ตอนที่ 3 แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม จำนวน 16 แบบ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ท่านชอบมาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์	รูปภาพ	แบบตัวอย่างผลิตภัณฑ์	รูปภาพ
.....แบบที่ 1 ดอกมณฑา		แบบที่ 9 ดอกบานชื่น	
.....แบบที่ 2 ดอกบัว		แบบที่ 10 ดอกบานชื่นซ้อน	
.....แบบที่ 3 ดอก ดอกกุหลาบตูม		แบบที่ 11 ดอกรักเร่	
.....แบบที่ 4 ดอกกุหลาบบาน		แบบที่ 12 ดอกเล็บมือนาง	
.....แบบที่ 5 ดอกกุหลาบม้วน		แบบที่ 13 ดอกกุหลาบหิน	
.....แบบที่ 6 ดอกผักนึ่ง		แบบที่ 14 ดอกลีลาวดี	
.....แบบที่ 7 ดอกกระดังง์		แบบที่ 15 ดอกผกากรอง	
.....แบบที่ 8 ดอกไม้จีน		แบบที่ 16 ดอก แพงพวย	

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาคผนวก ก

**แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้
กลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์**

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้
กลุ่มแม่บ้านตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

แบบประเมินชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้การประดิษฐ์ดอกไม้
ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ในช่องว่างตามความเป็นจริง

1.อายุ

- ☐ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ☐ 21-25 ปี ☐ 26-30 ปี ☐ 31-35 ปี ☐ 36-40 ปี
☐ 41-45 ปี ☐ 46-50 ปี ☐ 51-55 ปี ☐ 56-60 ปี ☐ มากกว่า 60 ปี

2.วุฒิการศึกษา

- ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา / ปวช. ☐ อนุปริญญา / ปวส.
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่นๆ(ระบุ).....

3.อาชีพหลัก

- ☐ ทำนา ☐ ทำสวน ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ทำงานบริษัทเอกชน ☐ ลูกจ้างของรัฐ
☐ ประมง ☐ ค้าขาย ☐ รับราชการ ☐ว่างงาน ☐ อื่นๆ(ระบุ).....

4.รายได้ต่อเดือน

- ☐ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท ☐ 1,001 – 2,000 บาท
☐ 2,001 – 3,000 บาท ☐ 3,001 – 4,000 บาท
☐ 4,001 – 5,000 บาท ☐ 5,001 – 6,000 บาท
☐ 6,001 – 7,000 บาท ☐ 7,001 – 8,000 บาท
☐ 8,001 – 9,000 บาท ☐ 9,001 – 10,000 บาท
☐ มากกว่า 10,000 บาท ☐ ไม่มีรายได้

5.เคยผ่านการอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์มาหรือไม่

- ☐ เคย ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจจากการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ

คำชี้แจง :โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านขั้นตอนการอบรม					
1.1 ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
1.2 มีกระบวนการและลำดับขั้นตอนสำหรับการเรียนรู้ที่เข้าใจได้ง่าย					
1.3 มีการให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามในการอบรมได้ชัดเจน					
1.4 เอกสารประกอบการอบรมเรียบเรียงวิธีการ ขั้นตอนเข้าใจได้ง่าย					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. ด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรม					
2.1 มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้นหลังจากการเข้ารับการอบรม					
2.2 ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปถ่ายทอดสู่สมาชิกในครอบครัวและผู้สนใจได้					
2.3 สามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาทักษะงานฝีมือให้ดีขึ้น					
2.4 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของชิ้นงานได้					
3. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์					
3.1 สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปพัฒนาเพื่อเป็นอาชีพเสริมและสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน					
3.2 เศษผ้าไหมที่เหลือใช้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มได้					
3.3 การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมสามารถเพิ่มพูนทักษะและฝีมือได้					
3.4 การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์งานฝีมือที่มีคุณค่า และสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.5 เศษผ้าไหมที่นำมาประดิษฐ์ดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาขยะและลดภาวะโลกร้อน					
3.6 การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมถือได้ว่าเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
3.7 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมเป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างโอกาสให้กับคนว่างงาน					
3.8 ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหมช่วยสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสในธุรกิจครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อม และธุรกิจชุมชน					
3.9 การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยลดการย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานทำ					
3.10 การประดิษฐ์ดอกไม้จากเศษผ้าไหมช่วยให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ภาพการถ่ายทอดเทคโนโลยีโครงการวิจัย

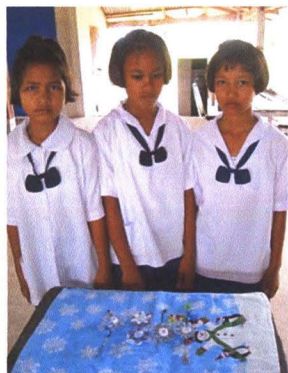
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้าไหม

วันที่ 4 – 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ณ โรงเรียนบ้านขมิ้นเรืองราษฎร์รังสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์



ภาพการถ่ายทอดเทคโนโลยี



ภาพผลงานจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี



ภาพแสดงผลงาน มอบเกียรติบัตรและพิธีการปิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางรัตนลักษณ์ ปัญจวุฒิพัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	9 กันยายน 2500
สถานที่เกิด	จังหวัดชุมพร
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง คหกรรมศาสตรบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์ศึกษา) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ตำแหน่งหน้าที่	
การทำงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 สังกัดคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ถนนเจริญกรุง เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120 โทรศัพท์ 0-2211-2056 0-2643-4810 08-1614-3121